

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

2121084

**PODPORA OBCÍ V RÁMCI POLITIKY ROZVOJA
VIDIEKA NA ROKY 2007 - 2013**

2010

Petra Pokorádiová, Bc.

**SLOVENSKÁ POĽNOHOSPODÁRSKA UNIVERZITA
V NITRE
FAKULTA EURÓPSKÝCH ŠTÚDIÍ A REGIONÁLNEHO
ROZVOJA**

**PODPORA OBCÍ V RÁMCI POLITIKY ROZVOJA
VIDIEKA NA ROKY 2007 - 2013**

Diplomová práca

Študijný program:	Regionálny rozvoj
Študijný odbor:	3.3.5. Verejná správa a regionálny rozvoj
Školiace pracovisko:	Katedra regionálneho rozvoja
Vedúci katedry:	doc. Ing. Mária Fáziková, CSc.
Školiteľ:	Ing. Mariana Mániková

Nitra 2010

Petra Pokorádiová, Bc.

Čestné vyhlásenie

Podpísaná Petra Pokorádiová vyhlasujem, že som záverečnú prácu na tému „Podpora obcí v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013“ vypracovala samostatne s použitím uvedenej literatúry.

Som si vedomá zákonných dôsledkov, v prípade ak uvedené údaje nie sú pravdivé.

V Nitre 15. apríla 2010

Petra Pokorádiová

Pod'akovanie

Touto cestou vyslovujem pod'akovanie pani Ing. Mariane Mánikovej za pomoc, odborné vedenie, cenné rady a pripomienky pri vypracovaní mojej diplomovej práce.

ABSTRAKT

Primárnym cieľom diplomovej práce bolo zmapovať a vyhodnotiť možnosti obcí uchádzať sa o podporu v rámci svojich rozvojových aktivít prostredníctvom politiky rozvoja vidieka v programovacom období 2007 - 2013. V parciálnych cieľoch sme analyzovali možnosti obcí, ktoré spadajú do územia MAS a obcí mimo územia MAS, uchádzať sa o finančné prostriedky prostredníctvom politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013. Popísali sme proces vzniku MAS a aplikácie prístupu LEADER na Slovensku vo všeobecnosti a zmapovali sme výsledky prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS v rámci Slovenskej republiky a Banskobystrického kraja a tiež mieru angažovanosti SR a Banskobystrického kraja do prístupu LEADER. Na základe analýzy sme zistili, že obce nachádzajúce sa v území MAS majú možnosť uchádzať sa o podporu najčastejšie prostredníctvom aktivít, ktoré si MAS zadefinovala vo svojej Integrovannej stratégii rozvoja územia. V prípade záujmu obcí o aktivity, ktoré si MAS nezadefinovala v stratégii, môžu obce využiť možnosť uchádzania sa o finančnú podporu prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 a v rámci neho skupiny opatrení 3.4 na PPA. Rovnaká možnosť podpory sa naskytá obciam, ktoré nespádajú do územia žiadnej MAS. Zistili sme, že formalizácia MAS a aplikácia prístupu LEADER v SR predstavuje dlhý proces, ktorý v sebe zahŕňa množstvo krokov. Z pohľadu rozlohy, počtu obcí a obyvateľov žijúcich na území MAS, sme zistili najvyššiu angažovanosť Banskobystrického kraja do prístupu LEADER zo všetkých krajov SR. Na príklade troch schválených MAS Banskobystrického kraja sa nám podarilo demonštrovať možnosť podpory obcí prostredníctvom Integrovaných stratégií rozvoja územia a vyhodnotiť úspešnosť implementácie prístupu LEADER v ich území na základe prvých výziev na predkladanie Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok vyhlásených pre skupinu opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.

Kľúčové slová: rozvoj vidieka, rozvoj obcí, miestne akčné skupiny, LEADER, Integrovaná stratégia rozvoja územia

SUMMARY

A primary aim of this diploma work was to map and evaluate the possibilities of communities and to apply for support in their developing activities through the politics of the developing countryside in the programming period 2007 - 2013. In the partial aims we analysed the possibilities of the communities that come under territory of LAG and the communities outside the territory of LAG, and we applied for financial resources through the politics of the developing countryside for the years 2007 - 2013. We described the process of creation of LAG and we also described the applications of LEADER entrance in Slovak Republic in general and we mapped the results of the first round of the valuation of the Integrated strategies of the developing territory and the selection of LAG in SR and Banská Bystrica region and also the measure of the involvement of SR and Banská Bystrica region to the LEADER entrance. For a consideration of analysis we found out that the communities occurring in the territory of LAG have the possibility to apply for support most of the time through the activities that LAG defined in its Integrated strategy of the developing territory. In a case of interest of communities for the activities that LAG did not define in the strategy, the communities can use the possibility of application for a financial resource through the Program of the developing countryside in SR 2007 - 2013 and in the group of order 3.4 on the PPA. The identical possibility of the support is offered to communities, that do not belong to any territory of LAG. We found out that formalization of LAG and application of LEADER entrance in SR introduce a long process that include lots of steps. From the view of expanse, number of communities and population living in the territory of LAG, we found out the highest involvement of Banská Bystrica region to the LEADER entrance from all region in SR. In the example of three accredited LAG Banská Bystrica region we managed to demonstrate the possibility of support of communities through Integrated strategies of the developing territory and evaluate the achievement of implementation of LEADER entrance in their territory on the basis of the first challenges on the submission of Request for Non – repayable financial declared for the group of order 3.4 of Program of the developing countryside in SR 2007 - 2013.

Key words: the developing of countryside, the developing of communities, local actuating groups, LEADER, Integrated strategy of the developing territory

OBSAH

Obsah.....	6
Zoznam skratiek a značiek.....	9
Úvod.....	11
1 Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.....	12
1.1 Verejná správa.....	12
1.1.1 Podstata samosprávy, jej členenie a právne vymedzenie.....	12
1.1.2 Obec ako predstaviteľ miestnej samosprávy.....	13
1.2 Pojem vidiek, jeho definícia a typológia.....	18
1.2.1 Vymedzenie vidieckych oblastí v EÚ.....	19
1.2.2 Vymedzenie vidieckych oblastí v SR.....	21
1.2.3 Metodický prístup inovačných a kohéznych pólov rastu.....	22
1.2.4 Súčasný problémy rozvoja vidieka.....	23
1.2.5 Integrovaný endogénny rozvoj vidieka.....	24
1.3 Politika rozvoja vidieka EÚ na programovacie obdobie 2007 - 2013.....	26
1.3.1 Počiatočný vývoj SPP.....	26
1.3.2 Nové Nariadenie o rozvoji vidieka – strategický prístup.....	29
1.3.3 Finančná podpora rozvoja vidieka EÚ – nový finančný nástroj.....	30
1.3.4 Osi a opatrenia politiky rozvoja vidieka EÚ na roky 2007 - 2013.....	30
1.3.5 Siete pre rozvoj vidieka na úrovni EÚ a národnej úrovni.....	32
1.4 Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013.....	33
1.4.1 Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.....	34
1.5 Os 4 LEADER.....	39
1.5.1 Prístup LEADER k rozvoju vidieka.....	39
1.5.2 Kontext politiky – od pilotnej iniciatívy k začleneniu.....	40
1.5.3 Sedem kľúčových znakov prístupu LEADER.....	40
1.5.4 Miestna akčná skupina v prístupe LEADER.....	42
1.5.5 Mikroregióny – východisko pre formalizáciu MAS v SR.....	43
1.5.6 Realizácia prístupu LEADER na miestnej úrovni.....	44
1.5.7 LEADER v budúcnosti.....	44
2 Cieľ práce.....	45
3 Metodika práce a metódy skúmania.....	46

3.1	Charakteristika objektu skúmania.....	46
3.2	Pracovné postupy.....	46
3.3	Spôsob získavania údajov a ich zdroje.....	49
3.4	Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov.....	50
4	Výsledky práce.....	51
4.1	Program rozvoja SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí mimo územia MAS.....	51
4.1.1	Rok 2007 – prelomový rok aplikácie Integrovaného prístupu LEADER v SR.....	51
4.1.2	Možnosti obcí uchádzať sa o finančnú podporu v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013.....	52
4.1.3	Prepojenosť osí 3 a 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.....	53
4.1.4	Charakteristika skupiny opatrení 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb.....	53
4.1.5	Plán financovania z EPFRV na programovacie obdobie 2007 - 2013.....	58
4.1.6	Prvé kolo výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4.....	59
4.2	Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí v pôsobnosti MAS.....	62
4.2.1	Realizácia Integrovaného prístupu LEADER v SR.....	62
4.2.2	Realizácia Integrovaného prístupu LEADER v súvislosti s tvorbou MAS.....	65
4.2.3	Vysvetlenie postupu hodnotenia ISRÚ a výberu MAS.....	71
4.2.4	Výsledky prvého kola hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR.....	73
4.2.5	Druhé kolo hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR.....	76
4.2.6	Miera angažovanosti SR do prístupu LEADER prostredníctvom MAS SR	77
4.3	MAS Banskobystrického kraja ako príklad podpory obcí z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.....	79
4.3.1	Využitie Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 v BBSK z pohľadu podpory MAS prostredníctvom prístupu LEADER.....	79
4.3.2	Identifikácia MAS BBSK podporených v prvom kole hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR	80
4.3.3	Komparácia procesu tvorby miestnych akčných skupín BBSK.....	83

4.3.4	Komparácia miery angažovanosti BBSK do prístupu LEADER prostredníctvom MAS BBSK.....	83
4.3.5	Komparácia organizačnej štruktúry MAS BBSK.....	86
4.3.6	Komparácia implementácie prístupu LEADER v MAS BBSK prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.....	89
4.3.7	Príprava verejno-súkromných partnerstiev BBSK na druhé kolo hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR.....	101
5	Návrh na využitie výsledkov.....	102
	Záver.....	106
	Zoznam použitej literatúry.....	107
	Prílohy.....	116

ZOZNAM SKRATIEK A ZNAČIEK

a i.	a iní
a pod.	a podobne
ARVI	Agentúra pre rozvoj vidieka
atď.	a tak ďalej
BBSK	Banskobystrický samosprávny kraj
CAP	Common Agricultural Policy
č.	číslo
čl.	článok
EAFG	Európsky poľnohospodársky garančný fond
EPFRV	Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka
ERDF	Európsky fond regionálneho rozvoja
ES	Európske spoločenstvo
EÚ	Európska únia
HDP	hrubý domáci produkt
IČO	Identifikačné číslo organizácie
ISRÚ	Integrovaná stratégia rozvoja územia
IT	informačno-technologický
KIPR	kohézne a inovačné póly rastu
km ²	kilometer štvorcový
KO	Kontrolný orgán
kol.	kolektív
KP - PP	konečný prijímateľ – predkladateľ projektu
LEADER	Liaison Entre Actions de Développement de le Économie Rurale
MAS	miestna akčná skupina
max.	maximálne
mil.	milión
min.	minimálne
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
mld.	miliarda
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky
MVO	mimovládne organizácie

MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky
napr.	napríklad
NR SR	Národná rada Slovenskej republiky
NSPRV	Národný strategický plán rozvoja vidieka
NSRR	Národný strategický referenčný rámec
NSRV	Národná sieť rozvoja vidieka
NUTS	Nomenklatúra územných štatistických jednotiek
ods.	odstavec
OECD	Organisation for Economic Coopertaion and Development
OFR	orgán finančného riadenia
OZ	občianske združenie
PHSR	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja
PPA	Pôdohospodárska platobná agentúra
PRV	Program rozvoja vidieka
r.	rok
resp.	respektíve
RO	Riadiaci orgán
ROP	Regionálny operačný program
SAPARD	Special Accession Programme for Agriculture and Rural Developmen
SKK	Slovenská koruna
SOP	Sektorový operačný program
SPP	Spoločná poľnohospodárska politika
SR	Slovenská republika
t.j.	to jest
tzv.	takzvaný
UNESCO	United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization
VIPA	Vidiecky parlament
VOKA	Vidiecka organizácia pre komunitné aktivity
VSP	verejno-súkromné partnerstvo
VÚC	Vyšší územný celok
Zb.z.	Zbierka zákonov
ŽoNFP	Žiadosť o Nenávratný finančný príspevok
ŽP	životné prostredie

ÚVOD

Stratégia rozvoja vidieka v podmienkach Slovenska je odrazom celoeurópskej politiky rozvoja vidieka, ktorá už takmer 20 rokov úspešne implementuje Integrovaný prístup LEADER s cieľom systematického rozvoja vidieckeho priestoru a života v ňom. Základnou ideou tohto prístupu je uplatnením princípu „zdola nahor“ dosiahnuť cielenosť a efektívnosť podpory, ktorá je potrebná v danej lokalite pre rozvoj územia.

Na Slovensku sa začalo s jeho implementáciou až v tomto programovacom období v rámci osi 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 určenej na podporu miestnych akčných skupín schválených v prvom kole hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín.

Súčasnú trhové prostredie, slabo rozvíjajúca sa ekonomika a nestabilná sociálna situácia motivuje ľudí odchádzať z vidieka do pólov rastu s vidinou kvalitnejšieho života a tým prehľbuje úpadok vidieckych obcí. Miestne akčné skupiny si kladú za úlohu zmiernovať tento trend tým, že okrem iných aktérov v území, aj obciam umožňujú uchádzať sa o Nenávratný finančný príspevok prostredníctvom výziev vyhlásených pre opatrenie 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo a 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí. Zlučovaním miestnych partnerstiev do miestnych akčných skupín a využívaním možnosti podpory smerovanej obciam sa v konečnom dôsledku zaistí sociálno-ekonomické stmelenie územia, kde jednotlivé subjekty verejného a súkromného sektora sami riadia vlastné územie a sú vedené spoločným cieľom. Len ak si tieto subjekty uvedomia, že na zlepšenie dlhodobého potenciálu ich miestnych oblastí je nevyhnutné zvoliť partnerský prístup a mobilizovať svoje zdroje k sociálno-ekonomickému rozvoju, môže byť integrovaná podpora prostredníctvom prístupu LEADER v ich území účinná.

Vzhľadom na skutočnosť, že miestne akčné skupiny na Slovensku predstavujú pilotné partnerstvá s výrazným potenciálom pomoci smerovanej obciam, rozhodli sme sa ich bližšie predstaviť a prostredníctvom nich zhodnotiť historicky prvé kroky implementácie prístupu LEADER na Slovensku.

Pozornosť upriamime predovšetkým na analýzu možnosti obcí uchádzať sa o podporu v rámci politiky rozvoja vidieka v programovacom období 2007 - 2013 a na príklade miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja sa pokúsime predstaviť implementáciu nového účinného nástroja podpory rozvoja obcí - prístupu LEADER, prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

1.1 Verejná správa

Vývoj verejnej správy v SR ako uvádza **Hamalová, M. (2008)** bol poznamenaný mnohými zmenami v organizácii a územnom usporiadaní verejnej správy, ktoré boli determinované tak vonkajšími vplyvmi, ako aj vnútornými podmienkami a boli v mnohých črtách zhodné so zmenami v okolitých štátoch.

Prvé nevyhnutné zmeny verejnej správy v rokoch 1990 – 1991 boli poznamenané nepripravenosťou tak teórie, ako aj praxe pre zásadnú reformu charakteru a fungovania systému verejnej správy.

Charakteristickou črtou aktuálnej etapy reformy verejnej správy je jej systémový charakter predpokladajúci postupné, časovo optimálne rozložené zmeny vo všetkých prvkoch systému verejnej správy. Aktuálna reforma vytvára reálne predpoklady pre rozvoj duálneho modelu verejnej správy, v ktorom majú rovnocenné postavenie jeho dva základné subsystémy: štátna správa a samospráva.

1.1.1 Podstata samosprávy, jej členenie a právne vymedzenie

Samosprávny princíp fungovania spoločnosti ako prejav demokratizačného a decentralizačného procesu v štáte je podľa **Žárskej, E. a kol. (2007)** základom existencie a pôsobenia samosprávy a jej orgánov na jednotlivých úrovniach usporiadania krajiny.

Územná samospráva ako podsystem verejnej správy prešla dlhým historickým vývojom. Do roku 1990 bola integrovaná so štátnou správou a vytvárala verejnú správu, ktorá bola podľa **Papcunovej, V. - Balážovej, E. (2006)** riadená v plnom rozsahu štátom.

Na Slovensku sa reálna územná samospráva začala vytvárať prijatím zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení. Postavenie územnej samosprávy na Slovensku je zakotvené v Ústave SR z r. 1992, významne novelizovanej v jej štvrtej hlave Územná samospráva v r. 2001, ktorá súvisela s realizáciou tretej etapy reformy verejnej správy, charakteristickou rozsiahlou decentralizáciou. **Hamalová, M. (2008)**

Posluch, M. - Cibulka, Ľ. (2003) v tejto súvislosti dodávajú, že Ústava (zákon č.460/1992 Zb.) ako hierarchicky najvyššie postavený právny predpis platný v Slovenskej

republike pokladá obec a vyšší územný celok za základ územnej samosprávy a vymedzuje ich nasledovne:

- samostatné územné samosprávne a správne celky Slovenskej republiky združujúce osoby, ktoré majú na ich území trvalý pobyt;
- právnické osoby, ktoré za podmienok ustanovených zákonom samostatne hospodária s vlastným majetkom a so svojimi finančnými prostriedkami;
- financujú svoje potreby z vlastných príjmov, ako aj zo štátnych dotácií.

Samospráva je predmetom záujmu mnohých súčasných regionalistov. Aj keď názory na túto problematiku sa líšia, základnými znakmi samosprávy ako základného inštitútu osobitnej formy riadenia podľa **Belajovej, A. - Balážovej, E. (2004), Švantnerovej, Ľ. – Kožiaka, R. (2005), Teja, J. (2002)** sú: „demokratický výkon moci, územná autonómia výkonu moci, samosprávna zodpovednosť a kombinácia samosprávnych a štátoprávných funkcií“.

Opodstatnenosť územnej samosprávy výstižne uvádza **Európska charta miestnej samosprávy (2009)**, z ktorej vyplýva, že:

- územná správa vecí verejných je najbližšie k občanom;
- vytvára predpoklady pre uplatňovanie zásady „vôľa ľudu je základom moci“;
- posilňuje priame zapojenie všetkých spoločenských vrstiev do formovania a realizácie sociálneho a ekonomického rozvoja územia, v ktorom žijú.

Belajová, A. - Balážová, E. (2004) ďalej dodávajú, že územná samospráva vykonáva verejnú správu na autonómnom území regiónu alebo obce, ktorá im je daná zákonom a posilňuje priame zapájanie obyvateľstva do formovania i realizácie sociálneho a ekonomického rozvoja územia, v ktorom žije.

Z hľadiska priestorového sa územná samospráva člení na:

- miestnu (obecná samospráva)
- regionálnu (samosprávny kraj)

1.1.2 Obec ako predstaviteľ miestnej samosprávy

Vychádzajúc z tvrdení **Berčíka, P. - Loveckého, P. (2003)**, obec ako subjekt miestnej samosprávy je v právnom zmysle verejná korporácia, ktorej je zverená určitá časť verejnej moci nad osobami a vecami na spravovanom území.

Hamalová, M. (2008) považuje vznik obecnej samosprávy za jeden z najvýznamnejších krokov 1. etapy reformy verejnej správy na Slovensku, ktorá sa začala

uskutočňovať prijatím dvoch významných zákonov: Zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení a Zákona č. 472/1990 Zb. o organizácii miestnej štátnej správy. Uvedené zákony naznačili ďalšie smerovanie vývoja verejnej správy v SR:

- vznikla reálna samospráva obcí;
- otvorila sa cesta pre výstavbu duálneho modelu verejnej správy.

Obce predstavujú nielen dôležitý inštitucionálny článok výkonnej verejnej moci, ale sú zároveň významnými subjektmi politickej moci v území. Súčasnú právnu prostredie obecnej samosprávy tvoria najmä nasledovné právne normy:

- Ústava SR, zákon č. 460/1992 Z. z. v znení zákona č. 135/2001 Z. z.;
- Zákon č. 369/1990 Zb. v znení zákona č. 453/2001 Z. z. o obecnom zriadení;
- Zákon č. 138/1991 Zb. v znení zákona č. 447/2001 Z. z. o majetku obcí;
- Zákon č. 303/1995 Z. z. v znení zákona č. 445/2001 Z. z. o rozpočtových pravidlách;
- Zákon NR SR č. 416/2001 Z. z. o prechode niektorých pôsobností z orgánov štátnej správy na obce a vyššie územné celky.

Podľa **Zákona 503/2001 Z. z. § 17** o podpore regionálneho rozvoja, obec na všestranný rozvoj svojho územia a zabezpečenie potrieb jeho obyvateľov najmä:

- a) vypracúva, schvaľuje a pravidelne vyhodnocuje plnenie programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja obce a zabezpečuje jeho plnenie;
- b) poskytuje súčinnosť na príprave a uskutočňovaní programu hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávneho kraja, na území ktorého sa obec nachádza;
- c) poskytuje súčinnosť na príprave regionálnych operačných programov;
- d) spolupracuje pri zabezpečovaní rozvojových zámerov spoločných pre obce;
- e) zriaďuje s inými obcami združenie obcí;
- f) vypracúva stanovisko k programom regionálneho rozvoja.

Gozora, V. – Šimák, L. – Hudáková, M. – Balážová, E. – Filip, S. (2007) pokladajú obec za základnú rozvojovú jednotku, ktorá má jasne definované samosprávne funkcie a kompetencie a zodpovednosti za udržateľný rozvoj obce a skvalitňovanie života.

Iní autori **Žárska, E. – Repková, E. – Sekerešová, E. (2006)** zdôrazňujú nezastupiteľnú úlohu miestnej samosprávy v miestnom rozvoji. Nie je to len jej úloha správca územia obce, ale aj úloha koordinátora subjektov pôsobiacich na území obce.

Švantnerová, Ľ. - Kožiak, R. (2005) v tejto súvislosti dodávajú, že miestna samospráva je prejavom verejnej moci, formou verejnej vlády a prvkom verejnej správy,

ktorá samostatne spravuje verejné veci na ohraničenom území na základe zákonom vymedzených kompetencií a ekonomických podmienok.

Kompetencie obce pri výkone samosprávy

Rozvoj samosprávneho pôsobenia obcí súvisí tak s postupným rozširovaním súboru kompetencií, ktoré by mali prejsť zo štátu do ich originálnej pôsobnosti, ako aj s rozvojom ich ekonomickej a finančnej nezávislosti. Presun nových, pre obce typických kompetencií, či už originálnych alebo delegovaných, podľa zistení **Hamalovej, M. (2008)** narážal od počiatku na bariéru rozdrobenosti sídelnej štruktúry.

Nosným pilierom stratégie reformy verejnej správy v súčasnosti je práve decentralizácia, ktorá ako sa uvádza v **Koncepcii decentralizácie a modernizácie verejnej správy (2001)** prinesie prospech iba vtedy, ak sa uskutoční vo všetkých oblastiach súčasne, t.j. v oblasti hospodárskej, právnej, verejných financií a sociálnej.

Pre geograficky, ekonomicky, kultúrne, etnicky, veľmi diverzifikované Slovensko, koncept decentralizovaného štátu je podľa názoru **Nižňanského, V. (2006)** jediným vhodným a dlhodobou udržateľným riešením.

Staroňová, K. – Sičáková - Beblavá, E. (2006) vymedzili činnosti obce, ktorá pri výkone svojej samosprávnej (originálnej) pôsobnosti najmä:

1. riadne hospodári s hnutelným a nehnuteľným majetkom obce;
2. zostavuje a schvaľuje rozpočet obce a záverečný účet obce;
3. rozhoduje a vykonáva správu vo veciach miestnych daní a miestnych poplatkov;
4. usmerňuje ekonomickú činnosť v obci;
5. zabezpečuje výstavbu a údržbu a vykonáva správu miestnych komunikácií;
6. zabezpečuje verejno-prospešné služby;
7. utvára a chráni zdravé podmienky a zdravý spôsob života a práce obyvateľov obce;
8. plní úlohy na úseku ochrany spotrebiteľa a utvára podmienky na zásobovanie obce;
9. obstaráva a schvaľuje územno-plánovaciu dokumentáciu sídelných útvarov a zón;
10. vykonáva vlastnú investičnú činnosť a podnikateľskú činnosť;
11. zakladá, zriaďuje, zrušuje a kontroluje podľa osobitných predpisov svoje rozpočtové a príspevkové organizácie, iné právnické osoby a zariadenia;
12. organizuje hlasovanie obyvateľov obce o dôležitých otázkach života a rozvoja;
13. zabezpečuje verejný poriadok v obci;
14. zabezpečuje ochranu kultúrnych pamiatok a dbá o zachovanie prírodných hodnôt;

15. plní úlohy na úseku sociálnej pomoci v rozsahu podľa osobitného predpisu;
16. vykonáva osvedčovanie listín a podpisov na listinách;
17. vedie obecnú kroniku v štátnom jazyku, prípadne v jazyku národnostnej menšiny.

S postupujúcim procesom reformy verejnej správy zákonom č. 416/2001 Z. z. podľa **Belajovej, A. – Balážovej, E. (2004)** prechádzali na obec ďalšie kompetencie, a to tak vo vlastnej ako aj prenesenej pôsobnosti:

18. pôsobnosť stavebného úradu v prvom stupni výkonu štátnej správy;
19. zdravotná starostlivosť;
20. základné školy;
21. sociálne služby (zriaďovanie rôznych typov sociálnych zariadení);
22. divadelná činnosť (profesionálne divadelné subjekty);
23. telesná kultúra (vytvárať podmienky pre rozvoj športu);
24. správa vodného hospodárstva (kanalizačné poriadky, prípojky a i.);
25. pozemné komunikácie.

Gozora, V. – Šimák, L. – Hudáková, M. – Balážová, E. – Filip, S. (2007) argumentujú, že jedným z možných riešení zameraných na zvýšenie odbornosti a zároveň aj efektívnosti výkonu originálnych aj prenesených kompetencií v miestnej samospráve je medziobecná spolupráca.

V tejto súvislosti **SITA (2010)** upozornila na novelu zákona o službách zamestnanosti, ktorá nadobudla účinnosť 1. marca 2010 a ktorou sa zaviedol nový príspevok na podporu regionálnej a miestnej zamestnanosti.

Príspevok budú úrady práce vyplácať obciam a samosprávnym krajom, ktoré prijmu do pracovného pomeru na určitý čas znevýhodneného uchádzača o zamestnanie. Pracovný pomer pritom musí trvať najmenej deväť mesiacov v rozsahu aspoň polovice týždenného pracovného času. Na prechodné obdobie do konca roka 2010 sa tiež umožní opätovné opakované vykonávanie aktivačnej činnosti formou menších obecných služieb pre obec.

Finančné hospodárenie obce

Postavenie obcí v systéme inštitúcií verejnej správy z pohľadu hospodárenia s verejnými prostriedkami má svoje špecifiká. Nezávislosť konania obce pri financovaní jej potrieb sa podľa **Gozoru, V. – Šimáka, L. – Hudákovvej, M. – Balážovej, E. – Filipa, S. (2007)** uskutočňuje na základe slobodného rozhodovania obce o:

- prioritách obecných potrieb a úlohách premietnutých do rozhodnutí o rozpočte;
- finančnom krytí jej potrieb vydaním všeobecne záväzných noriem;
- združovaní finančných zdrojov a majetku inými obcami alebo právnymi subjektmi;
- nakladaní s obecným majetkom.

Hospodárenie obcí reguluje Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy. Kľúčové sú dve jeho ustanovenia:

1. Prvé sa snaží obmedziť zadlženosť samosprávy a vopred tak vylúčiť insolventnosť;
2. Druhé sa týka len obcí a snaží sa riešiť situáciu, keď sa obec stane insolventnou.

Finančné hospodárenie obce v zjednodušenej podobe predstavuje dvojsmerný proces. Obec si na jednej strane stanovuje úlohy, ktoré chce plniť na základe zhodnotenia potrieb svojich občanov/voličov a na druhej strane získava zdroje, prostredníctvom ktorých bude svoje funkcie a aktivity realizovať. **Staroňová, K. – Sičáková - Beblavá, E. (2006)**

Fiskálna decentralizácia

Fiskálna decentralizácia na Slovensku bola podľa **Staroňovej, K. – Sičákovvej - Beblavej E. (2006)** súčasťou širšej reformy verejných financií schválenej v roku 2004 a realizovanej primárne od roku 2005.

Cieľom fiskálnej decentralizácie, ako uvádza **Kozovský, D. (2006)**, bolo stabilizovať finančné zdroje územných samospráv na viacročné obdobie zmenou fiškálnych vzťahov medzi štátnou správou a samosprávou.

Zmena v systéme financovania samospráv sa uskutočnila v dvoch etapách:

Prvá etapa r. 2004 – charakteristika zmien:

- Zvýšenie autonómnosti rozhodovania samospráv tým, že dotácie štátu na výkon vlastných kompetencií sa zmenili z účelových na neúčelové;
- Financovanie prenesených kompetencií sa zabezpečovalo účelovou dotáciou.

Druhá etapa 1. 1. 2005 mala dve roviny:

- Prvú z nich predstavuje vyčlenenie celkového objemu prostriedkov, ktoré prestanú byť príjmami samospráv;
- Druhou rovinou je určenie spôsobu rozdelenia týchto prostriedkov do rozpočtov samospráv. **Hamalová, M. (2008)**

Ebel, R. D. (2001) dospel k názoru, že predpokladom pre dosiahnutie efektívnosti fiskálnej decentralizácie je zabezpečenie rozpočtovej samostatnosti a fiskálnej zodpovednosti decentralizovaných štruktúr.

Programový rozpočet

Vychádzajúc z definície **Balážovej, E. – Papcunovej, V. (2008)**, pojem programový rozpočet môžeme chápať ako skupinu viacerých oblastí (programov), logicky zložených zo vzájomne súvisiacich činnostiach, ktoré samospráva vykonáva. Programové rozpočtovanie môžeme označiť za systém plánovania, rozpočtovania a hodnotenia, ktorý zdôrazňuje vzťah medzi rozpočtovými zdrojmi a dosiahnutými výstupmi/výsledkami.

Rozpočet obce má podľa **Belajovej, A. – Balážovej, E. (2004)** vytvárať predpoklad na efektívne, cieľavedomé a samostatné fungovanie jej samosprávy. Obec pritom financuje svoje potreby z vlastných a z ostatných príjmov.

Kolektív autorov **Musgrave, R. A. – Musgraveová, B. (1994), Nemeč, J. – Wright, G. (1997), Peková, J. – Pilný, J. (1998)** poukazuje na používanie rôznych metód rozpočtovania v súvislosti s implementáciou strategických plánov na úrovni miestnej samosprávy.

Moderné metódy tvorby rozpočtu a nástroje rozpočtovania v podmienkach miestnych samospráv pritom **Balážová, E. - Papcunová, V. (2008)** považujú za základné ekonomické nástroje efektívneho výkonu samosprávnych kompetencií obcí.

1.2 Pojem vidiek, jeho definícia a typológia

Vymedzenie vidieckeho priestoru, vidieckych regiónov a vidieckych obcí je podľa **Fázikovej, M. – Stehlíkovej, B. (2006)** metodologicky aj metodicky náročný problém. Je veľmi zložitú prispôbiť definíciu vidieka tak, aby odrážala regionálnu rôznorodosť a bola súčasne jasne exaktná.

Pojem „vidiek“ je väčšinou chápaný ako reziduálna kategória. Jeho definícia je skôr negatívna, v zmysle „nie urbanizovaný“, alebo nie „aglomerovaný“. Táto koncepčná neujasnenosť, ako uvádza **Fáziková, M. (2009)** vyplýva zo zložitosti systému vidiek, ktorý v sebe obsahuje územnú aj odvetvovú koncepciu.

Definície pojmu „vidiek“ podľa tvrdenia **Rogersona, P. (1998), Bishopa, C. (1995)**, vychádzajú predovšetkým z cieľa, ktorý sledujú.

Z geografického hľadiska **Fáziková, M. (2009)** odporúča definovať vidiek ako územie, ktoré je tvorené súčtom plochy katastrov sídiel, označených ako dediny.

Na rozdiel od tohto pohľadu, vedný odbor sociológia vymedzuje vidiek na základe odlišného spôsobu života, vyplývajúceho z odlišných sociálnych väzieb na dedine a v meste, a tiež na základe aktivít obyvateľstva, kde na vidieku väčšina ekonomicky

aktívneho obyvateľstva pracuje v pôdohospodárstve, alebo odchádza za prácou. **Majerová, V. (2002), Kučírková, D. (2000)**

Agenda 2000 klasifikuje vidiecke regióny ako (hustota obyvateľstva < 100 km², zamestnanosť v poľnohospodárstve dvojnásobne vyššia ako priemer EÚ, t. j. 10,2 %, miera nezamestnanosti vyššia ako trojročný priemer EÚ, t.j. 10,7 %, úbytok obyvateľstva za ostatných 10 rokov vyšší ako 10 %). **Fáziková, M. - Kozelová, D. (2005)**

Pre praktickú typológiu a regionalizáciu územia na základe miery jeho „vidieckosti“ v súčasnosti používa Európska únia metodiku OECD, kde sú podľa **Fázikovej, M. – Stehlíkovej, B. (2006)** využívané dve hlavné kritériá a to: kritérium hustoty osídlenia a kritérium podielu obyvateľstva žijúceho vo vidieckych sídlach.

Grémium európskych občanov (2007) ďalej dodáva, že: „Nijaký indikátor nevyjadruje diverzitu európskeho vidieka tak jasne ako hustota osídlenia“.

Ako uvádzajú **Fáziková, M. (2001), Belajová, A. (2000)**, vidiecke územie nie je obmedzené len špecifickým využívaním krajiny, stupňom ekonomického zdravia, alebo ekonomickými sektormi.

Podľa **Čmejreka, J. (2001)** a **Grismesa, S. (2000)** zahŕňa prirodzenú krajinu s poľnohospodárskou pôdou, lesmi, dedinami a malými mestami.

Typológia vidieka

Vidiecky priestor je podľa **Fázikovej, M. (2009)** chápaný dvojúrovňovo, a to:

- *na regionálnej úrovni* ako priestor s nižším stupňom urbanizácie a s ďalšími črtami zahŕňajúci celú krajinu, vrátane miest, ktoré sa v tejto krajine nachádzajú;
- *na miestnej úrovni* ako vidiecke obce tvoriace zázemie mesta, so svojimi špecifickými charakteristikami a problémami.

Na regionálnej úrovni **Gecíková, I. (2006)** rozlišuje regióny podľa stupňa vidieckosti:

- prevažne vidiecke - podiel obyvateľstva žijúceho na vidieku je vyšší ako 50%;
- prechodné - regióny, kde vo vidieckych obciach žije od 15 do 50% obyvateľstva;
- prevažne urbanizované - okresy, kde vo vidieckych obciach žije menej ako 15% obyvateľstva.

1.2.1 Vymedzenie vidieckych oblastí v EÚ

Vidiecke oblasti predstavujú 90% európskeho územia a predstavujú životný priestor pre približne polovicu populácie EÚ. **Rumanovská, E. (2006)**

Charakteristickou črtou európskych vidieckych oblastí je ich rôznorodosť pokiaľ ide o geografické črty a ráz krajiny, ale aj problémy s ktorými zápasia. Ako uvádza **Porubský J. (2006)**, Európania oceňujú vidiecke oblasti ako alternatívnu ponuku prírody a kvality života k ich vysoko urbanizovanej spoločnosti.

Problematikou vidieckych oblastí v EÚ sa v rámci **Grémia európskych občanov** v roku (2007) venovalo viacero odborníkov z oblasti rozvoja vidieka tak na národnej ako aj medzinárodnej úrovni: **Bontron, J. C. - Bryden, J. - Crosta, N. - Lukesch, R. A. - Melo, D. - Metera, E. - Saraceno, A. V. D. - Brand, L. - Vandepoele, M.** Všetci sa zhodujú v tom, že diverzita je jedným z rozhodujúcich faktorov, ktoré definujú európske vidiecke oblasti. Aj napriek diverzite však vidiecke oblasti čelia výzvam a úlohám, ktoré zahŕňajú:

- transformáciu ich tradičných aktivít a vznik nových oblastí aktivity;
- rozvoj nových spôsobov využitia územia a zdrojov;
- dôležitý vývoj ovplyvňujúci európsku spoločnosť vo všeobecnosti;
- vzťah s mestskými oblasťami, jeho pozitívne aspekty, ale aj napätie zapríčinené pohybom obyvateľstva;
- absencia integrovanej vidieckej politiky v európskom meradle.

Tri oficiálne definície

Pre Európsku úniu, ktorej cieľom je podporovať rozvoj vidieka, je podľa **Grémia európskych občanov (2007)** životne dôležité presne definovať, čo je vidiecka oblasť a dokonca aj rozlíšiť niekoľko typov vidieckych oblastí.

OECD berie do úvahy, že vidiecke oblasti môžu byť rozlišované podľa ich vzťahu k urbanistickým centrom nasledovne:

- *Ekonomicky integrované vidiecke oblasti* sú tie, ktoré sa nachádzajú blízko mesta;
- *Stredné vidiecke oblasti* majú ľahký prístup k urbanistickým centrom;
- *Odlahlé vidiecke oblasti* sú vzdialenejšie od urbanistických centier.

Európska rada definuje vidiecke oblasti podľa ich využitia pôdy na poľnohospodárstvo, lesníctvo, chov rýb a rybolov, podľa ekonomických a kultúrnych aktivít ich obyvateľov, podľa rozvoja voľnočasových a rekreačných oblastí, obydli a pod.

Európska komisia berie do úvahy stupeň urbanizácie a hustotu osídlenia. Regióny sa delia do troch skupín:

- *Husto obývané oblasti*, z ktorých každé má hustotu osídlenia viac ako 500 obyvateľov na km² a celkovú populáciu najmenej 50 000 obyvateľov;

- *Stredné oblasti* s hustotou osídlenia viac ako 100 obyvateľov na km² a celkovou populáciou najmenej 50 000 obyvateľov a susediace s husto obývanou oblasťou;
- *Riedko obývané oblasti* sú ostatné skupiny sídiel.

V zmysle definície **Searsa, D. V. a i. (1992)** alebo **Madarásza, I. (1997)** sú vidiecke oblasti chápané ako všetky riedko osídlené územia vzdialené od metropolitných miest - pólov rozvoja. Európske vidiecke oblasti sú súčasne miestom na život a prácu, prírodným prostredím, oblasťou v kontakte so súčasným vývojom a najmä s mestskými oblasťami. Rozmanitosť týchto cieľov a ich kompatibilita predstavujú výzvu pre politiku vidieka.

1.2.2 Vymedzenie vidieckych oblastí v SR

Slovensko je vidieckou krajinou, ktorá sa zaraďuje medzi málo urbanizované štáty Európy s 59% podielom obyvateľstva žijúceho v mestách. **Harbutová, E. (2007)**

Z terajších členských krajín EÚ, podľa **Roháčikovej, K. (2006)**, vari ani jedna neprešla za ostatné polstoročie takými radikálnymi zmenami života na vidieku ako Slovensko. V SR neexistuje jednoznačná definícia pojmu „vidiecke oblasti“ a „vidiecke obyvateľstvo“. Za vidiecke sídla sa považujú tie, ktoré nemajú štatút mesta a majú určitý charakter a typ osídlenia, určitú ekonomickú štruktúru, založenú na poľnohospodárstve a lesníctve, menej rozvinutú infraštruktúru a nízku hustotu obyvateľstva.

Ako uvádza **Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013 (2007)**, súčasnú sídelnú štruktúru SR charakterizujú nasledujúce kľúčové skutočnosti:

- vysoká miera rozdrobenosti – 2 891 obcí (r. 2004), z ktorých malé (do 1 000 obyvateľov) tvoria 67 % a žije v nich 16 % obyvateľstva;
- napriek tomu, že k 1. 1. 2005 v celkovej populácii dominuje mestské obyvateľstvo (55,5 %), stále je veľmi významný podiel aj vidieckeho obyvateľstva (44,5 %);
- ťažisko mestskej štruktúry z hľadiska počtu sídiel (viac ako 90 %) tvoria stredné a
- malé mestá do 50 000 obyvateľov.

Naproti tomu **Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2007)**, vypracovaný MP SR definuje vidieckosť územia na základe územných štatistických jednotiek SR:

- *Vidieckosť územia na úrovni NUTS II* - tri oblasti patria do skupiny ostatných vidieckych regiónov, kde vo vidieckych obciach žije 15 – 50 % obyvateľstva v poradí – stredné Slovensko (46,0 %), západné Slovensko (44,7 %), východné Slovensko (41,1 %);

- *Vidieckosť územia na úrovni NUTS III* - SR má dva výrazne vidiecke regióny s viac ako 50 % podielom obyvateľstva žijúceho vo vidieckych obciach – Banskobystrický kraj (52,2 %) a Nitriansky (51,3 %). Päť krajov patrí do skupiny ostatných vidieckych regiónov, kde vo vidieckych obciach žije 15 – 50 % obyvateľstva.

1.2.3 Metodický prístup inovačných a kohéznych pólov rastu

V súvislosti s predstavením novej klasifikácie obcí a miest v súčasnosti medzi predstaviteľmi samospráv i v odbornej verejnosti rezonuje pojem póly rastu. Pojem zaviedla teória polarizácie, podľa ktorej póly rastu môžu zabezpečovať pre širšie zázemie pozitívne difúzne efekty inovácií a rozvoja. **Coplák, J. (2004)**

Základnou tézou je, že k hospodárskemu rastu nedochádza na všetkých miestach regiónov naraz a intenzívnejší je v tzv. rozvojových póloch (zväčša mestá), odkiaľ sa následne šíri do ich periférie (vidiek). **Sloboda, D. (2008)**

S cieľom zabezpečiť tematickú a územnú koncentráciu príspevkov v rámci NSRR SR na roky 2007 - 2013 boli Ministrom výstavby a regionálneho rozvoja SR **Janušekom, M. (2007)** stanovené inovačné a kohézne póly rastu. Obce boli zoradené do skupín podľa významu a ich lokalizácie v sídelnom systéme:

- 1. Inovačné póly rastu** okolo centier osídlenia celoštátneho až medzinárodného významu a centier osídlenia regionálneho až nadregionálneho významu;
- 2. Záujmové územia inovačného pólu rastu** pozostáva z katastrálnych území jadrového a prímestského pásma ťažísk osídlenia 1. stupňa a 2. stupňa;
- 3. Kohézne póly rastu** sú centrami osídlenia mikroregionálneho významu;
- 4. Obce mimo inovačných a kohéznych pólov rastu**, ktoré nie sú inovačnými ani kohézными pólmi rastu a neležia v záujmovom území inovačných pólov rastu.

Konzistencia Národného strategického referenčného rámca SR a Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 a ich vplyv na póly rastu

V súvislosti s Národným strategickým referenčným rámcom SR a Programom rozvoja vidieka SR 2007-2013, **Mitašíková, M. (2009)** zdôrazňuje vysoké prekrývanie cieľov spomínaných dvoch strategických dokumentov. V NSRR SR 2007-2013 prispieva k napĺňaniu jeho cieľov deväť z jedenástich priorit, ktoré sa nachádzajú v osiach 1 - 3 PRV SR 2007-2013.

Lietava, M. (2009) ďalej tvrdí, že práve Stratégia regionálneho rozvoja a Národný strategický referenčný rámec rozdelil obce Slovenska do dvoch kategórií:

Pre investície do základnej infraštruktúry o občianskej vybavenosti boli obce s potenciálom rozvoja zaradené do inovačných a kohéznych pólov rastu (KIPR). Tieto budú primárne podporované z Regionálneho operačného programu (ROP) riadeného MVRR SR.

Ostatné obce sú pre daný typ investície, podporovateľné z Programu rozvoja vidieka (obce mimo KIPR) riadeného MP SR.

Tabuľka č. 1: Podiel obyvateľov a obcí podľa zaradenia do štruktúry sídiel

NUTS	Počet obcí				Počet obyvateľov (2004)			
	IPR	KPR	mimo PR	Spolu	IPR	KPR	mimo PR	Spolu
NUTS II BA	4	33	36	73	479 353	92 458	29 321	601 132
NUTS II ZS	29	337	515	881	805 858	746 677	311 405	1 863 940
NUTS II SS	24	240	567	831	599 319	508 614	244 564	1 352 497
NUTS II VS	25	281	800	1 106	758 147	472 229	336 877	1 567 253
Spolu SR	82	891	1 918	2 891	2 642 677	1 819 978	922 167	5 384 822

Zdroj: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR

1.2.4 Súčasný problém rozvoja vidieka

Mnoho vidieckych oblastí trpí nedostatkom vo sfére sociálnej i ekonomickej, čo následne znižuje kvalitu života miliónov ľudí žijúcich na vidieku a zároveň vytvára neprimeraný tlak na mestá, kam ľudia z vidieka migrujú za vidinou lepšieho života a prosperity. **Dower, M. (2004)**

OECD vymedzila nasledovné socio-ekonomické a štrukturálne ukazovatele, z hľadiska ktorých vidiecke oblasti v porovnaní s nevidieckymi oblasťami najčastejšie zaostávajú:

- vo vidieckych oblastiach je príjem na osobu asi o jednu tretinu nižší;
- nižšia je aj miera zamestnanosti žien;
- menej rozvinuté je odvetvie služieb;
- podiel ľudí s vyšším vzdelaním je vo všeobecnosti nižší;
- menší percentuálny podiel domácností má prístup k „širokopásmovému“ internetu;
- odľahlá a okrajová poloha v niektorých vidieckych oblastiach. **Pröll, J. (2006)**

Vychádzajúc zo zistení **Stehla, P. - Budayia, Š. (2007)**, najväčším problémom, ktorý je považovaný za pôvodcu chudoby, vysťahovalectva a úpadku slovenského vidieka je

nedostatok pracovných príležitostí spôsobený slabou podporou malého a stredného podnikania, nevysporiadanými vlastníckymi vzťahmi, nevybudovanou technickou infraštruktúrou, nedostatkom informácií a nových technológií a neochotou spolupracovať.

Podobné zistenie prináša aj **Fáziková, M. (2009)**, z pohľadu ktorej najvýznamnejšími bariérami stojacimi v rozvoji vidieckeho priestoru sú:

- *ekonomická a finančná* - najvyššia miera nezamestnanosti, najvyšší podiel dlhodobo nezamestnaných, najnižšia priemerná mzda, nedostatok voľných pracovných miest a značne poddimenzovaná podnikateľská základňa;
- *Infraštruktúrna* - výrazná redukcia sociálnej a kultúrnej vybavenosti, nízka úroveň technickej a dopravnej vybavenosti, neadekvátne sieť finančných a poradenských inštitúcií;
- *Informačná* - nízka dostupnosť a vysoké náklady na získavanie informácií;
- *demografická vo väzbe na trh práce a sociálne zabezpečenie* - rast podielu obyvateľstva v poproduktívnom veku, migrácia mladšieho obyvateľstva z vidieka;
- *kvalita života a trh práce* - konzervatívne, pomaly sa meniace postoje obyvateľstva v oblasti potreby zlepšovania a ochrany životného prostredia;
- *inštitucionálna* - nedostatočne rozvinutý tretí sektor, relatívne nízka úroveň manažmentu obcí, neukončenosť reformy verejnej správy;
- *environmentálna* - nedostatočné využívanie miestnych a regionálnych zdrojov.

Vidiecky parlament (2004) potvrdzuje predchádzajúce tvrdenia a dodáva, že nízky záujem štátu o problematiku rozvoja vidieka na jednej strane, zlá informačná dostupnosť, nižšia vzdelanostná úroveň a konzervatívnejšie myslenie na vidieku na strane druhej, spôsobujú jeho zaostávanie. Dostupnosť a rast informovanosti a potreba nových zručností je kľúčom pre oživovanie vidieka a postupné zvyšovanie kvality života na vidieku.

1.2.5 Integrovaný endogénny rozvoj vidieka

Jedným z inovatívnych prístupov v regionálnom rozvoji je podľa **Spišiaka, P. a i. (2005)** rozvoj na územnom princípe, organizovaný predovšetkým zvnútra - endogénne, kde sa obec, mikroregión, región alebo širšie územie rieši samostatne ako celok a to integrovane a systémovo s čo najväčšou spoluúčasťou kľúčových partnerov.

Jednoznačne je možné konštatovať, že integrovaný prístup k rozvoju vidieka lepšie reflektuje skutočné potreby a riešenia ako tradičný horizontálny prístup prítomný v klasických operačných programoch rozvoja vidieka. **Tvrdoňová, J. (2006)**

Na túto problematiku ďalej upozorňuje **Belajová, A. (2006)** tvrdením, že rozvoj vidieka, v sebe zahŕňa dve dimenzie, ktoré sa vnímajú a interpretujú podľa toho, aký účel chceme dosiahnuť.

- *Prvá dimenzia* - odráža úlohu pôdohospodárstva v rozvoji vidieka;
- *Druhá dimenzia* - odráža úlohu sídla s jeho podnikateľskou základňou a samosprávnym manažmentom v rozvoji vidieka.

Priatelia Zeme Európa (2004), sieť 31 národných environmentálnych organizácií vidí možnosti obnovy vidieka nasledovne:

- **Ekologické poľnohospodárstvo**, vyžaduje viac ľudskej práce ako intenzívne poľnohospodárstvo a tým vytvára viac pracovných miest;
- **Malé, polosamosobiteľské farmy**, farmári z týchto prevažne rodinných fariem by sa mali skôr zamerať na konverziu na ekologické poľnohospodárstvo;
- **Mladí farmári**: V snahe predísť vyludňovaniu vidieka je dôležité udržať ľudí v poľnohospodárstve, a to i s ohľadom na prichádzajúce generácie;
- **Lokálna ekonomika**, znamená vytvárať a udržať pracovné miesta udržaním prostriedkov v regióne, radšej ako svojou prácou podporovať veľké spoločnosti;
- **Diverzifikácia vidieckych ekonomík**, pre plánovacie obdobie 2007 - 2013 sa minimálne 15 % z prostriedkov PRV použije v každej krajine EÚ na tento účel;
- **Energetické využitie biomasy**, ktorá môže regiónom priniesť mnohé pracovné príležitosti ako aj veľkú mieru energetickej nezávislosti.

Reálne výhody vidieka, ktoré sú súčasne jeho rozvojovými faktormi **Fáziková, M. (2009)** definuje nasledovne:

1. Väčšina našich potravín je produkovaná na našom vidieku;
2. Vidiecke oblasti zabezpečujú životne dôležité prírodné zdroje pre mestské centrá;
3. Väčšina športových a rekreačných aktivít vyžaduje otvorený priestor a prírodné danosti charakteristické pre vidiecku krajinu;
4. Mnoho hodnotných prírodných ekosystémov sa nachádza vo vidieckych oblastiach;
5. Sme svedkami suburbanizačných procesov, ktoré vyžadujú nové prístupy v regionálnom plánovaní a v plánovaní infraštruktúrnych sietí.

Dower, M. (2004) tvrdí, že integrovaný rozvoj vidieka je koncipovaný tak, aby posilnil občiansku spoločnosť a stimuloval vznik a rozvoj partnerstiev, čerpajúc pritom zo skúsenosti z programu LEADER.

1.3 Politika rozvoja vidieka EÚ na programovacie obdobie 2007 - 2013

„Európa musí obnoviť základňu konkurencieschopnosti, zvýšiť svoj rastový potenciál a produktivitu, posilniť sociálnu súdržnosť s hlavným dôrazom na vedomosti, inovácie a optimalizáciu ľudského kapitálu. Aby sa dosiahli tieto ciele, Únia musí mobilizovať všetky národné zdroje a zdroje Spoločenstva vrátane Kohéznej politiky.“
Európska rada (2005)

Vyššie uvedené ciele Predsedníctva EÚ reflektujú závery a odporúčania Európskych samitov v Göteborgu a Lisabone a sú základom všetkých európskych politík pre programovacie obdobie 2007 – 2013.

V porovnaní s minulým programovacím obdobím bude podľa **Tvrdoňovej, J. (2005)** v tom súčasnom vidiecka politika:

- samostatnou politikou, čiže nebude priamou súčasťou kohéznej politiky;
- bude mať samostatné riadenie vo vzťahu k Spoločnej poľnohospodárskej politike;
- politickým nástrojom jej podpory bude samostatný jednotný fond – Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka;
- Európske iniciatívy budú začlenené do hlavných programových dokumentov.

Hlavné oblasti, na ktoré sa má zamerať budúca politika rozvoja vidieka, boli heslovito vyjadrené v záveroch Druhej európskej konferencie o rozvoji vidieka s názvom „Vytváranie základov pre budúcnosť vidieka - perspektívy politiky vidieka pre rozšírenú Európu“, konanej v Salzburgu v novembri 2003:

Poľnohospodárstvo a lesníctvo, širší vidiecky priestor, kvalita a bezpečnosť potravín, prístup k verejným službám, pokrytie teritória EÚ, súdržnosť, účasť kľúčových aktérov, partnerstvo, zjednodušenie. **Chreneková, M. - Kobidová, T. (2005)**

1.3.1 Počiatočný vývoj SPP

Politika rozvoja vidieka EÚ sa podľa **Európskych spoločenstiev (2006)** vyvíjala ako súčasť rozvoja Spoločnej poľnohospodárskej politiky od politiky zaoberajúcej sa štrukturálnymi problémami poľnohospodárskeho odvetvia, po politiku riešiacu početné úlohy poľnohospodárstva, najmä problémy v rámci širšieho vidieckeho kontextu.

Ako uvádza **Grémium európskych občanov (2007)**, Spoločná poľnohospodárska politika CAP (Common Agricultural Policy), vytvorená v roku 1957 v rámci Rímskej zmluvy, sa spočiatku rezolútne orientovala na zvyšovanie a zintenzívňovanie

poľnohospodárskej produkcie, zlepšovanie životných podmienok farmárov, znižovanie cien potravín a stabilizáciu poľnohospodárskych trhov.

24. a 25. marca 1999 sa Berlínska Európska rada rozhodla rozšíriť záber SPP a okrem podpory trhov a poľnohospodárskych cien („1. Pilier SPP“) zapojiť „2. Pilier“, zameraný na rozvoj vidieka, prostredníctvom zlepšenia konkurencieschopnosti farmárstva.

Podľa názoru **Harbutovej, E. (2007)**, Spoločná poľnohospodárska politika je jednou z najdôležitejších spoločných a harmonizovaných politík a zároveň jednou z najkomplikovanejších politík Európskej únie a ako ďalej uvádzajú **Európske spoločenstvá (2007)**, vždy mala a naďalej aj má jednoznačné dôvody na existenciu.

Reformy SPP

Reformy SPP v rokoch 1992, 1999 a 2003 zmenili spôsob dotovania poľnohospodárstva v EÚ. Hlavnou prioritou reforiem sa tak stala snaha udržať európske poľnohospodárstvo konkurencieschopné, na stále viac liberalizovanom svetovom trhu.

a) Mc Sharryho reforma SPP v roku 1992

Hlavné prvky SPP reformy v r. 1992 vymedzené **Priateľmi Zeme Európa (2004)**:

- zníženie garantovaných cien (obilniny o 29 %, hovädzie mäso o 15 % atď.);
- zavedenie kompenzačných, priamych platieb;
- zavedenie povinného odstavovania časti pôdy;
- zavedenie agro - environmentálnych programov a ostatných sprievodných opatrení;

Po realizácii patričných opatrení Mc Sharryho reformy SPP, politika rozvoja vidieka sa podľa tvrdení **Feketeho, P. – Bitterovej, M. (2006)** mala stať skutočne rovnoprávnou politikou už v rámci reformy „Agenda 2000“.

b) Reforma SPP v roku 1999: „Agenda 2000“

Hlavné prvky SPP reformy v roku 1999: **Bokorová, M. – Kobidová, T. (2004)**

- uplatňovanie politiky rozvoja vidieka vo všetkých vidieckych oblastiach EÚ;
- spojila predchádzajúcich deväť nástrojov do spoločného právneho rámca rozvoja vidieka (Nariadenie Rady ES č. 1257/1999);
- navýšila finančné zdroje na rozvoj vidieka a zaviedla koncepciu 1. a 2. piliera SPP.

Toto nariadenie, ktoré bolo 1. januára 2007 nahradené novým Nariadením rady č. 1698/2005, predstavuje široké spektrum, „menu“ programov, z ktorých si členské krajiny môžu ľubovoľne vyberať. **Bitter, J. – Fekete, P. – Bitterová, M. (2006)**

c) **Reforma SPP – jún 2003**

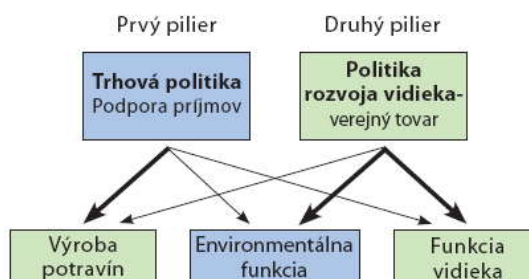
Rada ministrov poľnohospodárstva Európskej únie prijala 26. júna 2003 v Luxemburgu zásady reformy Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorá by mala vytvárať stabilnejší politický rámec pre európske poľnohospodárstvo. **Katocs, T. (2005)**

V zhrnutí podľa **Priateľov Zeme Európa (2004)** reforma čiastočne odstránila väzbu medzi dotáciami a produkciou, namiesto toho platby viaže dodržiavaním environmentálnych a iných podmienok a presúva peniaze z prvého do druhého piliera.

- *Prvý pilier* sa zameriava na poskytovanie podpory základného príjmu poľnohospodárov, ktorí môžu pestovať podľa požiadaviek trhu;
- *Druhý pilier* podporuje poľnohospodárstvo ako poskytovateľa verejného tovaru na základe jeho environmentálnej a vidieckej funkcie a rozvoja vidieckych oblastí.

Európska komisia (2006)

Obrázok č. 1: Zameranie a funkcie dvoch základných pilierov SPP:

Zdroj: Európska komisia. 2006. Prístup LEADER: základný sprievodca.

Hlavné prvky SPP reformy z júna r. 2003 definovali **Priatelia Zeme Európa (2004)**:

- „**decoupling**“ – oddelenie priamych platieb od množstva produkcie;
- **křížová zhoda** - dodržiavanie 18-tich existujúcich smerníc EÚ a zachovávanie tzv. „dobrých poľnohospodárskych a environmentálnych podmienok“;
- „**modulácia**“ - 5 % z priamych platieb väčších fariem (ročné dotácie nad 5000 Eur) bude presunutých do druhého piliera SPP – na rozvoj vidieka;
- **zavedenie nových opatrení rozvoja vidieka** - na podporu farmárov, ktorí zlepšujú kvalitu svojich produktov alebo podmienky pre život chovaných zvierat;

- „národné obálky“- umožňujú presunúť do 10% prostriedkov priamych platieb na podporu hospodárstiev, ktoré sú dôležité pre ochranu prírody a ŽP;
- **system poradenstva pre farmárov** - je povinný od r. 2007 a bude zabezpečovať audit fariem s cieľom pomôcť poľnohospodárom naplňať v praxi predpisy ochrany ŽP, bezpečnosti potravín a pohody zvierat.

Rozpočet SPP

SPP existuje už viac ako 40 rokov ako jedna z najdôležitejších celoeurópskych politík. Podľa **Európskych spoločenstiev (2007)** nie je prekvapujúce, že rozpočet SPP predstavuje veľký podiel celkového rozpočtu a výdavkov EÚ, pretože nahrádza vnútroštátnu politiku a výdavky na poľnohospodárstvo.

SPP stojí približne 55 miliárd Eur ročne. Predstavuje to 40 % celkového rozpočtu EÚ, menej ako 0,5 % HDP v EÚ. Nielenže sa znižuje podiel SPP na HDP EÚ, ale tento podiel klesá oveľa rýchlejšie ako verejné výdavky EÚ.

Plánované limity pre trhové opatrenia a priamu pomoc SPP na obdobie 2007 – 2013 neumožňujú vlastne žiadne zvýšenie a v skutočnosti budú každý rok prísnejšie. V súčasnosti je zavedený nový mechanizmus kontroly finančnej disciplíny s cieľom zabezpečiť, aby sa neporušilo najvyššie povolené maximum výdavkov.

1.3.2 Nové Nariadenie o rozvoji vidieka - strategický prístup

Ako uvádza **Sivenas, N. (2006)**, Rada pre poľnohospodárstvo a rybné hospodárstvo prijala 20. februára 2006 strategické usmernenia EÚ pre rozvoj vidieka. Týmito usmerneniami sa stanovuje strategický prístup a široká škála priorít a možností, ktoré členské štáty môžu využiť vo svojich národných strategických plánoch a programoch pre rozvoj vidieka. Nariadenie (ES) č. 1698/2005 vymedzuje účel a rozsah pomoci z EPFRV.

Pröll, J. (2006) ďalej dodáva, že strategické usmernenia Spoločenstva v tomto rámci určujú oblasti dôležité pre splnenie priorít Spoločenstva, najmä Göteborgských cieľov trvalej udržateľnosti a obnovenej Lisabonskej stratégie pre rast a zamestnanosť.

Strategické usmernenia Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka pomôžu:

- určiť a dohodnúť oblasti, kde využitie podpory EÚ pre rozvoj vidieka vytvára na úrovni EÚ najväčšiu pridanú hodnotu;
- vytvoriť prepojenie s hlavnými prioritami EÚ (Lisabon, Göteborg) a premietnuť ich do politiky rozvoja vidieka;

- zabezpečiť konzistentnosť s ostatnými politikami EÚ, najmä v oblasti súdržnosti a životného prostredia;
- sprevádzať vykonávanie novej, trhovo orientovanej Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ako aj potrebnú reštrukturalizáciu.

1.3.3 Finančná podpora rozvoja vidieka EÚ - nový finančný nástroj

EÚ prijala 21. júna 2005 Nariadenie Rady č. 1290/2005 o financovaní Spoločnej poľnohospodárskej politiky, ktorým EÚ vytvára nové fondy od roku 2007, pričom každý z týchto fondov bude financovať jeden pilier SPP:

- Európsky poľnohospodársky garančný fond - opatrenia prvého piliera;
- Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka - opatrenia druhého piliera.

Opatrenia týkajúce sa financovania prostredníctvom EPFRV budú odlišné od opatrení v EAFG. Zatiaľ čo EAFG financuje svoju časť SPP na základe mesačných vyhlásení, financovanie prostredníctvom EPFRV je založené na diferencovanom prístupe a zahŕňa predfinancovanie, priebežné financovanie a finálne platby.

Na základe návrhu európskej komisie by mal EPFRV mať k dispozícii 56 mld. Eur. Výsledkom je cca 96 mld. Eur na financovanie opatrení súvisiacich s rozvojom vidieka na roky 2007 - 2013. **Rumanovská, I. (2006)**

1.3.4 Osi a opatrenia politiky rozvoja vidieka EÚ na roky 2007 - 2013

Európske spoločenstvá (2006) hovoria, že budúca politika bude postavená na troch tematických osiach. Pre každú os bude k dispozícii rad opatrení. Členské štáty vypracujú na národnej a regionálnej úrovni svoje programy rozvoja vidieka, pričom si vyberú opatrenia, ktoré najviac vyhovujú potrebám v ich vidieckych oblastiach, a vezmú do úvahy priority a stratégie zvolené v národných strategických plánoch rozvoja vidieka.

Pröll, J. (2006) v tejto súvislosti konkretizoval tri kľúčové oblasti, na ktoré sa nová politika rozvoja vidieka podľa rozhodnutia sústreďí: agropotravinárske hospodárstvo, životné prostredie a vidiecke hospodárstvo a obyvateľstvo v širšom zmysle.

Nová generácia stratégií a programov rozvoja vidieka bude vychádzať z nasledovných štyroch osí:

1. Zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva;
2. Zlepšenie životného prostredia a vidieka;
3. Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácie vidieckeho hospodárstva;
4. Koncept LEADER.

Tabuľka č. 2: Politika rozvoja vidieka EÚ 2007 - 2013

Tabuľka : Politika rozvoja vidieka EÚ 2007 - 2013		
Stanovenie cieľa		Stratégia EÚ Národná stratégia Programy rozvoja vidieka
Os 1 Konkurencioschopnosť	Opatrenia	Ľudské zdroje: Odborné vzdelávanie a informačné aktivity Mladí poľnohospodári Predčasný odchod do dôchodku Využívanie poradenských služieb Zriaďovanie riadiacich, podporných a poradenských služieb pre farmy a lesné hospodárstvo Fyzický potenciál: Investície do poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Výroba/odbyt/spolupráca pre inovácie Infraštruktúra poľnohospodárstva a lesného hospodárstva Obnova potenciálu poľnohospodárskej výroby Kvalita poľnohospodárskej výroby a výrobkov: Dočasná podpora plnenia noriem Motivačná schéma kvality potravín Propagácia kvality potravín
		Prechodné opatrenia: Čiastočne sebestačné podniky Zriadenie skupín výrobcov
	Podiel financovania	Minimálne 10%
	Sadzba spolufin. EÚ	Maximálne 50/75%
	Územné uplatnenie	Všetky vidiecke oblasti
Os 2 Hospodárenie s pôdou	Opatrenia	Trvaloudržateľné využívanie poľnohospodárskej pôdy Horské znevýhodnené oblasti Ďalšie oblasti s prekážkami Poľnohospodárske oblasti sústavy NATURA 2000 Agroenvironmentálne opatrenia/životné podmienky zvierat (povinné) Podpora pri neproduktívnych investíciách Trvalo udržateľné využívanie lesnej pôdy: Zalesnenie (poľnohospodárska/nepoľnohospodárska pôda) Poľnohospodársko-lesnícke systémy Zalesnené oblasti sústavy Natura 2000 Lesnícko-environmentálne platby Obnova potenciálu lesného hospodárstva Podpora pri neproduktívnych investíciách
	Základ (poľnohosp.)	Krížové plnenie
	Podiel financovania	Minimálne 25%
	Sadzba spolufin. EÚ	Maximálne 55/80%*
	Územné uplatnenie	Všetky vidiecke oblasti
Os 3 Širší rozvoj Vidieka	Opatrenia	Kvalita života: Základné služby pre vidiecke hospodárstvo a obyvateľstvo Renovácia a rozvoj dedín Zachovanie a skvalitňovanie kultúrneho dedičstva Ekonomická diverzifikácia: Diverzifikácia smerom k nepoľnohospodárskym činnostiam Podpora pre mikropodniky Podpora činností v oblasti cestovného ruchu Vzdelávanie, získavanie zručností a oživovanie: Vzdelávanie a informácie Získavanie zručností, oživovanie a vykonávanie
	Podiel financov.	Minimálne 10%
	Sadzba spolufin. EÚ	Maximálne 50/75%*
	Územné uplatnenie	Všetky vidiecke oblasti
Os 4 LEADER	Vykonávanie	Prístup LEADER pre vybrané územia v rámci 3 tematických osí
	Podiel financov.	Minimálne 5% (2,5% v nových členských štátoch)
	Sadzba spolufin. EÚ	Maximálne 55/80%*
	Územné uplatnenie	Všetky vidiecke oblasti, vybrané územia
*Prvá sadzba spolufinancovania sa vzťahuje na všetky regióny okrem Konvergenčných regiónov, druhá sadzba spolufinancovania sa týka Konvergenčných regiónov.		

Zdroj: Európske spoločenstvá. 2006. Politika rozvoja vidieka EÚ na obdobie 2007 - 2013.

1.3.5 Siete pre rozvoj vidieka na úrovni EÚ a národnej úrovni

Európska sieť pre rozvoj vidieka

Na prepojenie národných sietí, organizácií a orgánov správy činných v oblasti rozvoja vidieka na úrovni Spoločenstva sa v súlade s článkom 66 ods. 1 Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV) zriadi Európska sieť pre rozvoj vidieka. Cieľom siete podľa argumentov **Becketta, M. (2005)** je:

- zbierať, analyzovať a rozširovať informácie o opatreniach Spoločenstva;
- zbierať, rozširovať a konsolidovať na úrovni Spoločenstva osvedčené postupy;
- poskytovať informácie o vývoji vo vidieckych oblastiach Spoločenstva a v tretích krajinách;
- organizovať stretnutia a semináre na úrovni Spoločenstva pre tých, ktorí sa aktívne podieľajú na rozvoji vidieka;
- zriaďovať a viesť siete odborníkov s cieľom uľahčiť výmenu odborných znalostí a podporiť vykonávanie a hodnotenie politiky rozvoja vidieka;
- podporovať národné siete a nadnárodné iniciatívy spolupráce.

Národná sieť rozvoja vidieka

Úlohou Národnej siete rozvoja vidieka je podľa **Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2006)** spojiť všetky organizácie a orgány správy, ktoré sa podieľajú na rozvoji vidieka. Snahou SR je čo najefektívnejšie prispieť k zriadeniu siete s cieľom zabezpečiť potrebné úlohy vyplývajúce z nariadenia:

- zhromažďovať, analyzovať a šíriť dáta o opatreniach Spoločenstva v oblasti rozvoja vidieka;
- sledovať a monitorovať údaje v oblasti rozvoja vidieka;
- poskytovať informácie v oblasti rozvoja vidieka pre verejnosť a potreby Európskej siete pre rozvoj vidieka;
- zabezpečovať školenia, semináre a výmenu skúseností s implementáciou programu rozvoja vidieka;
- pripravovať vzdelávacie programy pre miestne akčné skupiny;
- poskytovať technickú pomoc pre národnú a nadnárodnú spoluprácu;
- slúžiť ako kontaktný bod v rámci aktivít prístupu LEADER.

Obrázok č. 2: Národná sieť rozvoja vidieka – štruktúra siete

Zdroj: Národná sieť rozvoja vidieka

1.4 Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013

Právny základ

Na základe Nariadenia Rady č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka má každý členský štát predložiť Národný strategický plán rozvoja vidieka pre programovacie obdobie 2007 – 2013. **Národný strategický plán rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2006)**

Tvrdoňová, J. (2005) ďalej upozorňuje, že Národný strategický plán sa vypracuje v úzkej spolupráci s Európskou komisiou a bude sa vzťahovať na obdobie od 1. januára 2007 do 31. decembra 2013. Každý členský štát zašle Európskej komisii svoj národný strategický plán predtým, ako predloží svoje programy rozvoja vidieka.

Globálny cieľ

Globálnym cieľom podľa **Hudáka, J. – Rovného, P. (2007)** je „multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka“.

Strategický rámec jednotlivých osí rozvoja vidieka

Cieľom národného strategického dokumentu pre rozvoj vidieka na roky 2007 - 2013 ako i samotného Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 je stanoviť také priority/aktivity/opatrenia/operácie, ktoré budú v súlade s prioritami Spoločenstva vymedzenými v Strategických usmerneniach Spoločenstva ako i národnými prioritami.

Kerekeš, J. - Doktor, S. (2006)

1.4.1 Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Právny základ

Program rozvoja vidieka SR je vypracovaný v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka z EAFRD, ktorý stanovuje rámec pre politiku rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013 a zároveň potvrdzuje úlohu rozvoja vidieka ako druhého piliera Spoločnej poľnohospodárskej politiky.

PRV SR odráža smerovanie stratégie určenej v Národnom strategickom pláne rozvoja vidieka SR. Göteborgské ciele trvalo udržateľného rozvoja EÚ, dopĺňajúce Lisabonskú stratégiu sú zohľadnené ako v NSPRV tak aj v PRV.

Základné rámce stratégie

Stratégia Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 vychádza z nasledovných základných rámcov:

- Strategické usmernenia Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka (programovacie obdobie 2007 – 2013) – (Rozhodnutie Rady 2006/144/ES);
- Národné priority pre udržateľný rozvoj vidieka (Konceptia rozvoja vidieka SR);
- Definovania rozvojových potrieb vidieka SR.

Princípy stratégie

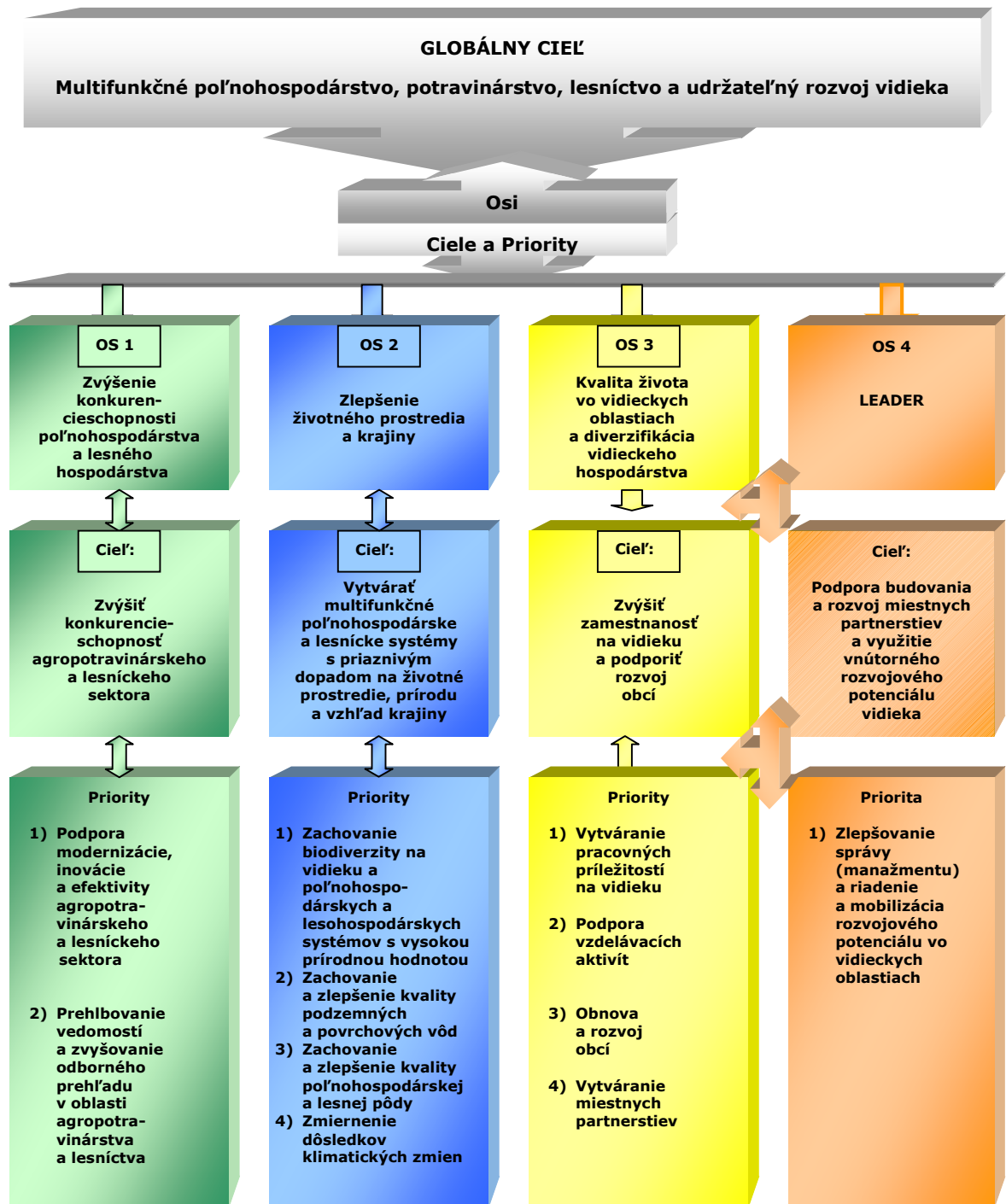
V zmysle všeobecných podmienok stratégia rešpektuje základné princípy celkovej politiky EÚ:

- udržateľný rozvoj - zachovanie a obnova prírodného bohatstva, kultúrneho rázu a ekologickej stability krajiny a zvýšenie environmentálneho povedomia občanov;
- rovnaké príležitosti - rovnaké príležitosti pre mužov a ženy;
- dlhodobý účinok - posúdenie efektívnosti vynaložených prostriedkov;
- partnerstvo - princíp uplatňovaný pri tvorbe a implementácii plánu;
- informatizácia - podpora prepojenia a informovanosti v jednotlivých smeroch.

Na základe popisu SWOT analýzy bol stanovený zoznam rozvojových potrieb, ktoré sú rozdelené do troch základných oblastí: oblasť ekonomiky vidieka, oblasť vidieckeho prostredia a oblasť vidieckej komunity. Zoznam potrieb rozvoja bol zoskupený do nasledovných strategicky dôležitých oblastí:

1. Aktivity, ktoré zlepšia konkurencieschopnosť poľnohospodárstva;
2. Aktivity, ktoré pomôžu zachovať a zlepšiť životné prostredie vidieka;
3. Aktivity, ktoré budú realizovať ďalší rozvoj vidieckych oblastí. **Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2007)**

Obrázok č. 3: Strategický rámec Programu rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013

Zdroj: Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013

Hlavné ciele a priority Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Na základe SWOT analýzy súčasného stavu, vyplývajúcich rozvojových potrieb, zosúladenia s národnými politikami a politikami EÚ, je štruktúra Programu rozvoja vidieka SR podľa samotného **Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2007)** nasledovná:

Globálny cieľ

Zvýšiť konkurencieschopnosť poľnohospodárstva, potravinárstva a lesníctva a zlepšiť životné prostredie zavádzaním vhodných poľnohospodárskych a lesníckych postupov a kvalitu života na vidieku s dôrazom na trvaloudržateľný rozvoj.

Os 1: Zlepšenie konkurencieschopnosti poľnohospodárstva a lesného hospodárstva

Zlepšenie konkurencieschopnosti agropotravinárskeho a lesného sektora prostredníctvom zvyšovania efektívnosti a kvality výroby so zachovaním princípov udržateľného rozvoja a princípov ekologizácie hospodárenia na vidieku.

Os 2: Zlepšenie životného prostredia a krajiny (krajinný manažment)

K ochrane prírodných zdrojov a krajiny vo vidieckych oblastiach by mali podľa **Fázikovej, M. (2009)** prispieť biodiverzita a ochrana vysokohodnotných farmárskych a lesníckych systémov, riešenie vody a vplyvov spôsobených klimatickými zmenami.

Os 3: Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a podpora diverzifikácie

Hlavný cieľ osi 3 je mať „živý vidiek“ a pomôcť udržať a zlepšiť sociálno-ekonomickú štruktúru, hlavne vo vzdialenejších vidieckych oblastiach, ktoré čelia vyľudňovaniu. **Európske spoločenstvá (2007)**

Os 4: Vymedzenie prístupu LEADER

Vychádzajúc z tvrdenia **Kodadu, M. (2009)**, hlavným cieľom prístupu LEADER je podporovať obyvateľov vidieckych oblastí, aby na základe vzájomnej spolupráce na báze partnerstva prekonali nové problémy, ktorým vidiecke oblasti čelia, aby sa zamysleli nad dlhodobým potenciálom svojich oblastí a implementovali spoločne vytvorené integrované, vysokokvalitné a originálne stratégie trvaloudržateľného rozvoja svojho územia.

Opatrenia Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

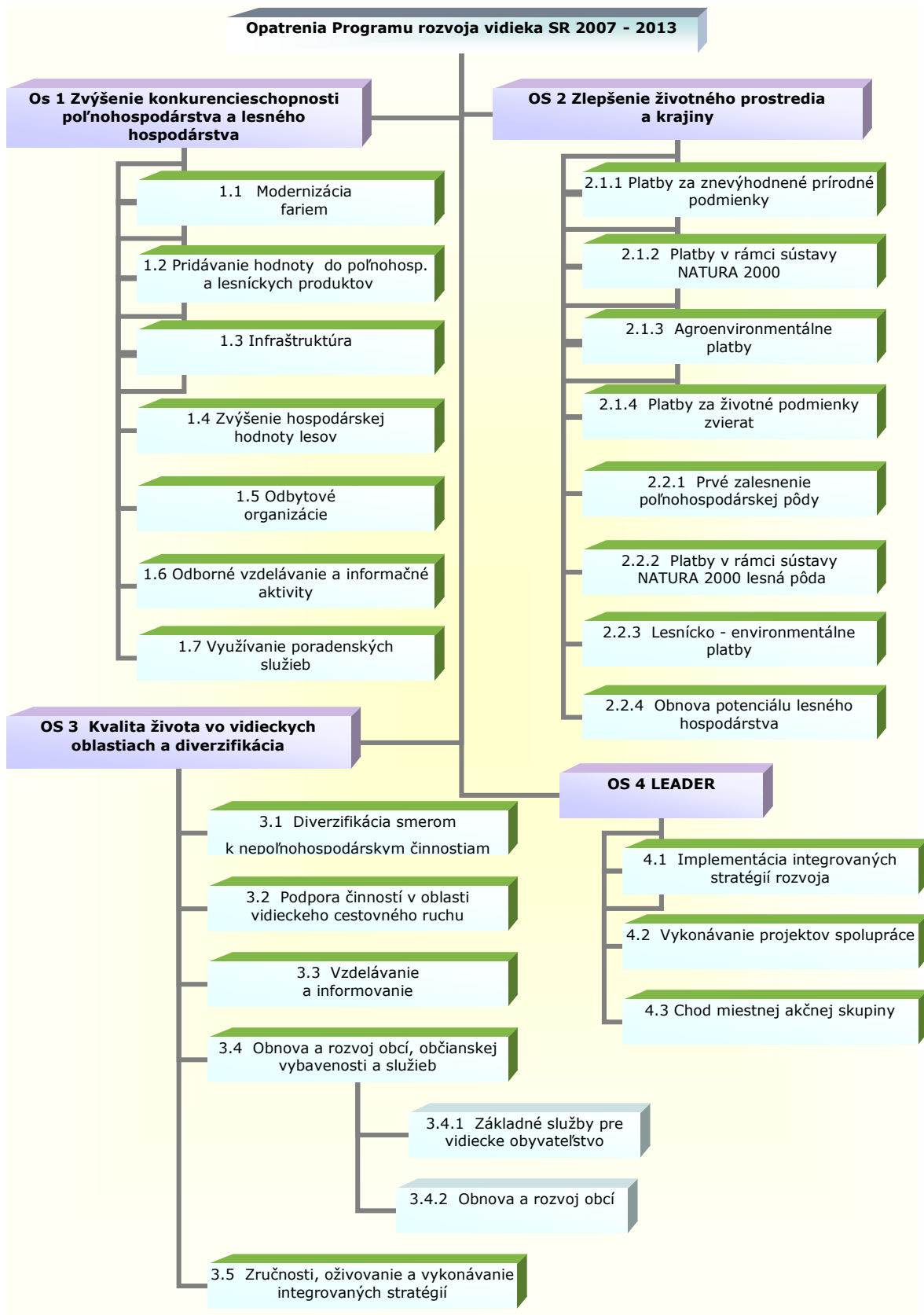
V rámci osi „konkurencieschopnosť“ sa rad opatrení zameria na ľudský a materiálny kapitál v poľnohospodárstve, potravinárstve a lesnom hospodárstve.

Os „manažment krajiny a životné prostredie“ zahŕňa opatrenia na ochranu a zlepšenie prírodných zdrojov, ako aj na uchovanie poľnohospodárskych a lesohospodárskych systémov s vysokou prírodnou hodnotou.

Tretia os prispieva k „rozvoju miestnej infraštruktúry a ľudského kapitálu“ vo vidieckych oblastiach a na diverzifikáciu hospodárskych činností.

Štvrtá os prináša možnosti inováčnej správy prostredníctvom lokálnych prístupov typu „zdola nahor“ v oblasti rozvoja vidieka. **GOZORA, V. (2007)**

Schéma č. 1: Opatrenia Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Zdroj: Vlastné spracovanie z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Finančný plán Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Plán financovania Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 vypracováva OFR na základe podkladov RO. V pláne financovania sa stanovuje maximálna výška príspevku EPFRV, jeho ročný rozpis, rozpis podľa osí a opatrení a sadzba spolufinancovania pre jednotlivé osi. **Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2007)**

Podpora formou finančných zdrojov z EPFRV a prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR na obdobie 2007 - 2013 bude podľa zistení **Kerekeša, J. - Doktora, S. (2006)**, poskytovaná na celom území SR vrátane Bratislavského kraja, ktorý bude mať odlišné percento spolufinancovania ako oblasti Konvergenčného cieľa.

Pätoprstý, M. (2008) konštatuje, že Program rozvoja vidieka predstavuje hlavný program SR v období 2007 - 2013 na podporu vidieka. Celková alokácia finančných prostriedkov určená pre tieto programy v rámci Európskej únie predstavuje sumu 77 662 771 346 Eur. Alokácia pre všetky regióny Slovenska predstavuje 1 969 418 078 Eur t.j. 2,54%. Pre Konvergenčné regióny alokácia pre 25 členských štátov je 28 544 460 460 Eur, pre Konvergenčné regióny v rámci SR je určených 1 106 011 592 Eur t.j. 3,87%.

Beckett, M. (2005) pritom poukazuje na skutočnosť, že v rámci rozhodnutia o prijatí Programu rozvoja vidieka sa ustanoví maximálny príspevok z EPFRV pre každú os, pričom minimálna sadzba príspevku fondu na úrovni osi je určená vo výške 20 %.

Formy podpory

Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 - konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ) Nenávratného finančného príspevku opatrení osi 4 LEADER s právnou formou občianskeho združenia, ktoré je vybrané Riadiacim orgánom na implementáciu Integrovanej stratégie rozvoja územia a bol mu udelený štatút miestnej akčnej skupiny. Koneční prijímatelia aktivít skupiny opatrení 3.4 Obnova rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb, zahŕňajú aj obce, ktoré sú pólmi rastu. Z podpory sú však vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000. **Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2008)**

Priame podpory - slovenskí poľnohospodári môžu každoročne žiadať o priame podpory. Podmienky pre poskytovanie priamych podpôr upravuje legislatíva ES a SR. Priame podpory sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR a refundujú z rozpočtu EÚ, doplnkové priame platby sa vyplácajú zo štátneho rozpočtu SR. **Pôdohospodárska platobná agentúra (2008)**

Tabuľka č. 3: Celková alokácia Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na roky 2007 - 2013

Osi	Verejný príspevok			Celkom ročne Eur	Podiel osi v %
	Celkom	EPFRV	SR		
	Eur	Eur	Eur		
Os 1	835 427 150	620 366 695	215 060 455	119 346 735,72	31,50
Os 2	1 242 076 174	984 709 039	257 367 135	177 439 453,43	50,00
Os 3	358 040 206	265 871 440	92 168 766	51 148 600,86	13,50
Os 4	74 524 570	59 082 542	15 442 028	10 646 367,15	3,00
Technická pomoc	52 517 816	39 388 362	13 129 454	7 502 545,15	2,00
Prevádzkové N	533 333	400 000	133 333	76 190,43	-
Akčný plán	2 133 333	1 600 000	533 333	304 761,86	-
Celkom	2 562 585 916	1 969 418 078	593 167 838	366 083 702,29	100

Zdroj: Združenie miest a obcí Slovenska, 2006.

Realizácia politiky - monitorovanie a hodnotenie

Aby sa posúdila účinnosť pomoci Spoločenstva v rámci Programu rozvoja vidieka, vykoná sa predbežné (ex ante) hodnotenie, strednodobé (mid term) hodnotenie a následné (ex post) hodnotenie. Podľa článku 85 Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 sa monitorovanie a hodnotenie bude opierať o spoločné ukazovatele uplatniteľné pre každý takýto program v rámci členských krajín EÚ a o ukazovatele špecifické pre Program rozvoja vidieka na Slovensku.

Monitorovanie sa vykoná vo vzťahu k uvedeným ukazovateľom pri rešpektovaní metodík vydaných Európskou komisiou. Zber údajov o implementácii programu bude vykonávaný prostredníctvom elektronického zberu údajov s použitím IT monitorovacieho systému pre Program rozvoja vidieka SR. **Národný strategický plán rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2006)**

1.5 Os 4 LEADER

1.5.1 Prístup LEADER k rozvoju vidieka

Tvrdoňová, J. (2008) charakterizuje LEADER ako najkomplexnejší nástroj EÚ na podporu integrovaného, medzisektorového a endogénneho prístupu k rozvoju vidieka. Zatiaľ čo široké politiky rozvoja vidieka v rámci EÚ boli vždy sektorovo orientované a považované skôr za doplnok Spoločnej poľnohospodárskej politiky, prístup LEADER priniesol podstatnú novátorskú zmenu do podpory rozvoja vidieka.

1.5.2 Kontext politiky - od pilotnej iniciatívy k začleneniu

Akronym LEADER vznikol z francúzskeho Liaison Entre Actions de Développement de l'Économie Rurale, čo znamená „spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka“. **Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 (2008)**

Komisia predstavila Spoločenstvu iniciatívy ako nástroj na podporu opatrení mimoriadneho záujmu pre Spoločenstvo, aby sa zaviedli a otestovali nové koncepty v perspektíve ich integrácie do hlavných programov. **Rodriguez, J. M. S. (2005)**

Prístup LEADER sa podľa názoru **Demartyho, J. L. (2006)** ukázal ako veľmi užitočný nástroj na presadzovanie inovácie vidieka integrovanej a pridanej hodnoty rôznym druhom sektorovým know - how.

Kociánová, I. (2008) definuje vývojové fázy, ktorými prešiel LEADER:

- LEADER I. (1991 - 1993) vytýčil začiatok nového prístupu k rozvoju vidieka;
- LEADER II. (1994 - 1999) umožnil širšie zavedenie prístupu z LEADER I;
- LEADER+ (2000 - 2006) podporoval testovanie nových prístupov k integrovanému a trvaloudržateľnému rozvoju.

V programovacom období 2007 - 2013 už LEADER nie je samostatný program, ale je integrovaný vo všetkých vnútroštátnych/regionálnych programoch rozvoja vidieka. **Európska Komisia (2006)**

Základnou myšlienkou osi 4 LEADER je podľa **Kodadu, M. (2009)** zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva. V rámci programu rozvoja vidieka sa táto myšlienka bude naplňať predovšetkým prostredníctvom realizácie stratégie podporovaného územia cez projekty jednotlivých žiadateľov.

1.5.3 Sedem klúčových znakov prístupu LEADER

Prístup LEADER je zhrnutý v siedmich klúčových znakoch. Každý znak dopĺňa a pozitívne ovplyvňuje ostatné v priebehu celého procesu realizácie s trvalými účinkami na dynamiku vidieckych oblastí a ich schopnosť riešiť problémy. **Európska Komisia (2006)**

Znak č. 1. Oblastné stratégie miestneho rozvoja

V takomto prístupe sa na účely plánovania berie do úvahy špecifická kombinácia zdrojov a možností, ekonomických, ľudských, fyzických, kultúrnych, správnych, ktoré možno nájsť v rámci daného územia. **Saraceno, E. (2008)**

Znak č. 2. Prístup zdola nahor

Je jednou z efektívnych možností zapojenia miestnych obyvateľov na vidieku do rozhodovacieho procesu, t.j. ich aktívna účasť pri riešení ekonomických, sociálnych a ekologických problémov vidieka, resp. ich územia. **Kociánová, I. (2008)**

Znak č. 3. Verejno-súkromné partnerstvá: Miestne akčné skupiny (MAS)

Jedným zo siedmich znakov prístupu LEADER, je vytvorenie miestnej akčnej skupiny, kde pri jej kreovaní platí základný princíp spolupráce verejného, ziskového a neziskového sektora na princípe zdola nahor. **Hradiská, A. (2008)**

Znak č. 4. Uľahčovanie inovácie

Zahŕňa prenos a adaptáciu inovácií vyvinutých inde, modernizáciu tradičných foriem know-how, alebo hľadanie nových riešení pretrvávajúcich problémov vidieka.

Znak č. 5. Integrované a viacsektorové akcie

Môže sa týkať akcií vykonávaných v jedinom sektore, všetkých akcií programu, osobitných skupín akcií, alebo spojení medzi rôznymi ekonomickými, spoločenskými, kultúrnymi, ekologickými aktérmi a zainteresovanými sektormi.

Znak č. 6. Vytváranie sietí

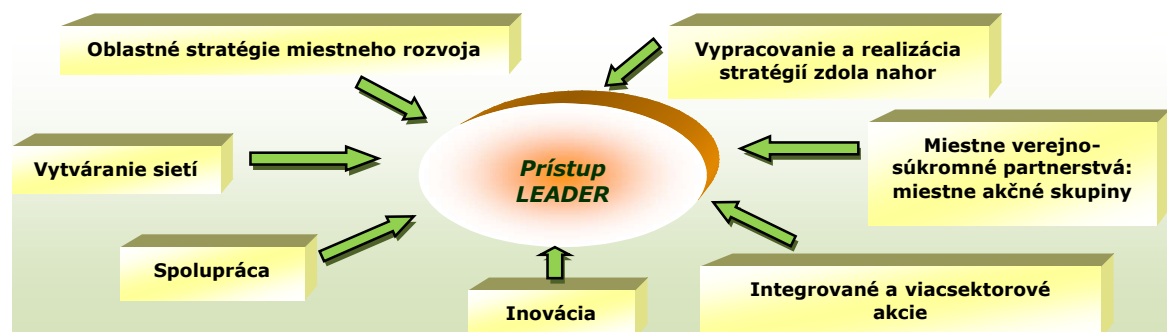
Zahŕňa výmenu dosiahnutých výsledkov, skúseností a know-how medzi skupinami LEADER, vidieckymi oblasťami a inými subjektmi zainteresovanými do rozvoja vidieka.

Znak č. 7. Spolupráca

V rámci LEADER sú možné dva druhy spolupráce: **Európska Komisia (2006)**

- *medziteritoriálna spolupráca* - predstavuje spoluprácu medzi rôznymi vidieckymi oblasťami v rámci členského štátu;
- *nadnárodná spolupráca* - spolupráca medzi skupinami LEADER z aspoň dvoch členských štátov, alebo so skupinami v tretích krajinách.

Obrázok č. 4: Vysvetlenie siedmich kľúčových znakov LEADER:

Zdroj: Európska komisia. 2006. Prístup LEADER: základný sprievodca.

1.5.4 Miestna akčná skupina v prístupe LEADER

Miestne akčné skupiny podľa **Kociánovej, I. (2008)**, predstavujú verejno-súkromné partnerstvá, v ktorých majú svoje zastúpenie podnikatelia, verejná správa, poľnohospodárske a lesnícke subjekty, mladí ľudia, ženy a iní dôležití aktéri na miestnej úrovni.

Podobnú definíciu prináša aj **Tvrdoňová, J. (2006)**, podľa ktorej miestna akčná skupina je viacsektorové partnerstvo všetkých miestnych hráčov, ktorým záleží na rozvoji vlastného územia a majú k nemu potrebnú autoritu a prostriedky – právne, finančné, materiálne a ľudské.

Právne vymedzenie MAS

Kociánová, I. (2008) uvádza, že z hľadiska právnej subjektivity musí mať MAS právnu formu občianskeho združenia v zmysle zákona SR č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v znení neskorších predpisov. Jej organizačná štruktúra musí byť vytvorená tak, aby jednotlivé orgány plnili funkciu koordinačnú, iniciačnú, výkonnú a kontrolnú.

MAS musí vytvoriť orgány združenia a ustanoviť právomoci:

- v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov;
- v zmysle Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a vykonávacieho Nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006 na úrovni prístupu LEADER.

Pri formovaní miestnej akčnej skupiny je potrebné zabezpečiť rovnovážne zloženie z pohľadu zastúpenia všetkých sektorov. Zároveň treba brať do úvahy vhodnú veľkosť MAS a transparentnosť výberu členov.

Schausberger, B. (2008) vymedzil základné prvky prístupu LEADER, ktoré sa vzťahujú na ústavný a partnerský aspekt MAS:

- MAS musí navrhnuť viacsektorovú integrovanú stratégiu miestneho rozvoja, ktorá počíta aj so sieťovými činnosťami s ostatnými MAS;
- skupina musí zastupovať partnerov z rôznych miestnych spoločensko-hospodárskych sektorov na danom území;
- hospodárski a sociálni partneri musia tvoriť aspoň 50 % partnerstva, ktoré rozhoduje o financovaní projektov podľa stratégie.

Miestne akčné skupiny sa v súčasnej dobe stávajú dôležitými aktérmi na poli rozvoja vidieckeho priestoru a aktívnou súčasťou spoločenského a kultúrneho prostredia regiónu. **Pelcl, P. - Havránek, T. - Lehmannová, A. - Martínek, J. (2008)**

Obrázok č. 5: Najaktívnejší vidiecki aktéri v miestnych iniciatívach:

Zdroj: Európska komisia. 2006. Prístup LEADER: základný sprievodca.

1.5.5 Mikroregióny - východisko pre formalizáciu MAS v SR

Geografický prístup k štúdiu a revitalizácii vidieckej krajiny na mikroregionálnej úrovni prezentujú vo svojich štúdiách napr. **Spišiak, P. - Klamár, R. (2003), Oremusová, D. (2003)** a pod.

Prostredníctvom spoločne vypracovávaných programov podporujú mikroregióny predovšetkým endogénny regionálny rozvoj, pričom posilňovanie kvalifikácie a inovačných možností takýchto malých regiónov vychádza z rozvoja ich kultúry, tradícií a identity. **Oremusová, D. - Dubcová, A. - Kramáreková, H. (2006)**

Mikroregióny, či združenia obcí vytvárajú východiskovú pozíciu pre vznik MAS, ktorá sa orientuje na implementáciu integrovanej stratégie v súlade s prístupom LEADER. Partnerstvo, ktoré sa chce uchádzať o tzv. štatút miestnej akčnej skupiny zo strany Riadiaceho orgánu Ministerstva pôdohospodárstva SR pre realizáciu opatrenia osi 4 – prístup LEADER, je povinné registrovať svoje združenie podľa Zákona o združovaní občanov z roku 1990 (83/1990 Zb.) a splniť tak kritérium verejno-súkromného partnerstva v zmysle čl. 59 písmena e, Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005. **Hradiská, A. (2008)**

I napriek veľkým rozdielom v kvalite činnosti mikroregiónov a stavu ich kapacít a pripravenosti, sú mikroregióny podľa **Rusnáka, P. (2006)** jedinými stavebnými jednotkami, z ktorých by sa mali postupne formovať miestne akčné skupiny. Ide hlavne o prvú kategóriu – už dnes realizujúcich mikroregiónov, ktoré odvedli kus práce v endogénnom rozvoji vidieka a preto by mala byť vytvorená možnosť, aby svoje skúsenosti a doterajšie úsilie mohli zhodnotiť v prístupe LEADER.

1.5.6 Realizácia prístupu LEADER na miestnej úrovni

Začlenenie iniciatívy LEADER je podľa **Sivenasa, N. (2006)** kľúčové pre zachovanie zručností, získaných počas troch iniciatív LEADER, najmä tých, ktoré súvisia:

- s vytváraním miestnych partnerstiev;
- s verejnými a súkromnými partnerstvami;
- so spoluprácou a inováciou a zlepšovaním miestnej samosprávy.

Skúsenosti, ktoré prezentovalo 16 miestnych akčných skupín počas konferencie v Évora v Portugalsku v novembri 2007 jasne hovoria o troch dôležitých faktoroch úspešnej správy vecí verejných na miestnej úrovni (úroveň MAS).

Raue, P. (2008) zdôraznila význam prínosu MAS pre rozvíjanie nápadov a riešení problémov miestneho rozvoja vidieka a potreby zachovania si tohto „ducha“. Na miestnej úrovni to zahŕňa:

- Zabezpečenie transparentnosti a zodpovednosti v postupoch miestneho partnerstva;
- Začlenenie všetkých relevantných aktérov (a otvorenosť voči nováčikom);
- Zachovanie dobrých vzťahov s orgánmi miestnej správy.

Podľa **Tvrdoňovej, J. (2008)**, skúsenosti MAS kladú dôraz na vnútroteritoriálne aj medziteritoriálne vytváranie sietí ako na rozhodujúci faktor dobrého fungovania miestnych partnerstiev a úspešnej správy vecí verejných územia. Vnútroteritoriálne vytváranie sietí medzi partnermi v oblasti LEADER, nositeľmi projektu, profesionálmi, členmi MAS a ľuďmi mimo MAS je potrebné pre úspešné zavedenie stratégie miestneho rozvoja do skutočného života.

1.5.7 LEADER v budúcnosti

Rada schválila 20. septembra 2005 nové Nariadenie na podporu rozvoja vidieka na ďalšie programovacie obdobie (2007 - 2013). To kladie väčší dôraz na prístup v štýle LEADER. **Európska Komisia (2006)**

V budúcnosti sa kľúčovým prvkom novej politiky rozvoja vidieka stanú zameranie na partnerstvo, prístup zdola nahor a angažovanosť miestnych ľudí. Na nasledujúce programovacie obdobie 2007 – 2013 Komisia navrhuje integrovať prístup LEADER do programov vidieckeho rozvoja. Ten nielenže zavedie do programov vidieckeho rozvoja viac inovácie, ale bude znamenať aj rozšírenie spôsobu riadenia LEADER po celej Európe: plánovanie a realizáciu programovania rozvoja vidieka v perspektíve zdola nahor založenej na vytváraní miestnych sietí a spolupráci medzi teritóriami. **Fischer Boel, M. (2005)**

2 CIEĽ PRÁCE

Primárnym cieľom diplomovej práce je zmapovať a vyhodnotiť možnosti obcí uchádzať sa o podporu v rámci svojich rozvojových aktivít prostredníctvom politiky rozvoja vidieka v programovacom období 2007 - 2013. Nástroj, prostredníctvom ktorého sú tieto možnosti skúmané, predstavujú miestne akčné skupiny.

V parciálnych cieľoch diplomovej práce sa pokúsime:

1. Analyzovať možnosti obcí, ktoré spadajú do územia niektorej MAS a obcí mimo územia MAS, uchádzať sa o finančné prostriedky prostredníctvom politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013.
2. Popísať proces vzniku miestnych akčných skupín a aplikácie prístupu LEADER na Slovensku vo všeobecnosti. Zmapovať výsledky prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS v rámci SR a Banskobystrického kraja a tiež mieru angažovanosti SR a Banskobystrického kraja do prístupu LEADER.
3. Na príklade schválených miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja demonštrovať možnosti podpory obcí v rámci politiky rozvoja vidieka a vyhodnotiť prvé výzvy na predkladanie ŽoNFP v rámci skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.

3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

3.1 Charakteristika objektu skúmania

Integrovaný prístup LEADER ako najkomplexnejší nástroj na podporu endogénneho rozvoja vidieka, predstavuje v zmysle Nariadenia Rady 1698/2005 novú politiku rozvoja vidieka na programovacie obdobie 2007 - 2013. Jeho základnou ideou je zlepšiť ekonomické príležitosti a sociálne podmienky vidieckeho obyvateľstva.

V rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 sa tento cieľ naplňa predovšetkým prostredníctvom projektov verejno-súkromných partnerstiev zadefinovaných v Integrovaných stratégiách rozvoja územia.

Miestne akčné skupiny sa v súčasnosti stávajú dôležitými aktérmi najmä z hľadiska rozvoja obcí a základných služieb pre vidiecke obyvateľstvo. Objektom skúmania diplomovej práce sa preto stali miestne akčné skupiny, ktoré sme skúmali ako nový nástroj podpory rozvoja obcí v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013.

3.2 Pracovné postupy

Za účelom naplnenia cieľa diplomovej práce sme vlastnú prácu rozdelili na tri nosné časti, ktoré nám umožnili jednoduchšie vysvetliť riešenú problematiku:

1) Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí mimo územia MAS

- V tejto kapitole sme hlbšie rozanalyzovali možnosti obcí, nachádzajúcich sa mimo územia MAS uchádzať sa o finančné prostriedky prostredníctvom politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013, analyzovali sme skupinu opatrení 3.4 zameranú na podporu obcí, ich finančnú alokáciu a zhodnotenie výziev doteraz vyhlásených pre túto skupinu opatrení.

2) Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí v pôsobnosti MAS

- Cieľom tejto kapitoly bolo venovať pozornosť Osi 4 LEADER ako novému nástroju pre rozvoj vidieka prostredníctvom opatrení osi 3, samotnej realizácii prístupu LEADER v súvislosti s tvorbou MAS a vypracovaní Integrovanej stratégie rozvoja územia, postupu výberu ŽoNFP konečných prijímateľov – predkladateľov projektov, zhodnoteniu výsledkov prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS v rámci SR a tiež zisťovaniu miery angažovanosti SR do prístupu LEADER.

3) MAS Banskobystrického kraja ako príklad podpory obcí z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

- V poslednej kapitole sme pristúpili k samotnému zhodnoteniu využitia Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 v Banskobystrickom kraji z pohľadu podpory miestnych akčných skupín prostredníctvom prístupu LEADER. Dôvodom výberu Banskobystrického kraja bol jeho najvidieckejší charakter z pohľadu krajov SR, ktorý je vzhľadom k tejto skutočnosti vhodným územím na analýzu možnosti podpory obcí mimo pólov rastu v rámci územia miestnych akčných skupín z osi 4 LEADER Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. Ďalším dôvodom výberu tohto kraja v rámci analýzy bola úspešnosť verejno-súkromných partnerstiev na jeho území v prvom kole hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín v rámci SR.

Pri dosahovaní stanoveného cieľa a parciálnych cieľov diplomovej práce sme uplatnili nasledovný postup spracovania diplomovej práce:

1. Prvým krokom spracovania bolo oboznámenie sa a získanie teoretických znalostí v oblasti problematiky danej témy, prostredníctvom štúdia odbornej literatúry z domácich i zahraničných zdrojov;
2. Následne bolo potrebné získať a preštudovať publikované odborné a legislatívne materiály Európskej komisie a Rady EÚ súvisiace s novou politikou rozvoja vidieka pre programovacie obdobie 2007 - 2013;
3. Nemenej dôležité bolo oboznámenie sa s kompetenciami jednotlivých inštitúcií SR v oblasti politiky rozvoja vidieka a ich následná návšteva;
4. Nevyhnutným krokom k pochopeniu danej problematiky bolo rovnako získanie informácií o miestnych akčných skupinách Banskobystrického kraja ale aj o samotnom procese založenia verejno-súkromného partnerstva a ich možnostiach uchádzať sa o Nenávratný finančný príspevok prostredníctvom Integrovaného prístupu LEADER;
5. V rámci výskumu obcí podporovaných prostredníctvom politiky rozvoja vidieka, uskutočneného v troch verejno-súkromných partnerstvách Banskobystrického kraja, sme sa sústredili najmä na využívanie finančnej podpory obcí v rámci skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 na základe dotazníkového prieskumu.

Obsahové zameranie dotazníka spočívalo v nasledovných okruhoch otázok:

- **Identifikácia MAS**
- **Organizačná štruktúra MAS podľa sektorov**

Celkový počet členov MAS a zastúpenie podľa sektorov

- **Organizačná štruktúra MAS podľa orgánov**
  - Celkový počet členov Riadiaceho orgánu MAS a zastúpenie podľa sektorov
  - Celkový počet členov Kontrolného orgánu MAS a zastúpenie podľa sektorov
- **Implementácia prístupu LEADER v MAS prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013**
  - Minimálna a maximálna výška oprávnených výdavkov na projekt v rámci výziev pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2
  - Názov zrealizovaných výziev v rámci skupiny opatrení 3.4, dátum vyhlásenia a uzávierky prvého kola výziev na predkladanie ŽoNFP
  - Plánovaná finančná alokácia na výzvu pre opatrenie 3.4.1
  - Plánovaná finančná alokácia na výzvu pre opatrenie 3.4.2
  - Celkový počet podaných projektov a celková požadovaná suma finančných prostriedkov z PRV SR 2007 - 2013, v rámci opatrení 3.4.1 a 3.4.2
  - Celkový počet projektov schválených v rámci MAS
  - Celkový počet neschválených projektov v rámci MAS
  - Postup a spôsob hodnotenia a výberu projektov
  - Počet členov a zloženie Výberovej komisie
  - Dátum uzavretia výberu projektov v rámci MAS
  - Dátum zaslania na Pôdohospodársku platobnú agentúru
  - Harmonogram plánovaných výziev MAS pre skupinu opatrení 3.4 financovaných z PRV SR 2007 - 2013 v rámci realizácie prístupu LEADER
- 6. Predmetom výskumu bolo tiež spracovanie a komparácia údajov z Integrovaných stratégií rozvoja územia MAS s cieľom hlbšieho priblíženia jednotlivých verejno-súkromných partnerstiev.
- 7. Po získaní potrebných údajov o jednotlivých miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja z dotazníkového prieskumu a Integrovaných stratégií rozvoja územia, nasledovala ich selekcia a vyvodenie záveru a návrhu na využitie výsledkov.

3.3 Spôsob získavania údajov a ich zdroje

Primárnym zdrojom dát boli odborné a legislatívne materiály Európskej komisie a Rady EÚ súvisiace s novou politikou rozvoja vidieka pre programovacie obdobie 2007 - 2013. V súvislosti s aktuálnosťou témy a krátkym obdobím uplynutým od implementácie prístupu LEADER v SR sme na spracovanie diplomovej práce využili prevažne zdroje elektronického charakteru, nakoľko dostupnosť knižných materiálov k danej téme je v súčasnosti stále obmedzená.

Informácie a podklady potrebné k spracovaniu diplomovej práce boli čerpané z nasledovných zdrojov:

- Domáca a zahraničná odborná literatúra vrátane elektronických zdrojov Pôdohospodárskej platobnej agentúry, Národnej siete rozvoja vidieka, Agentúry pre rozvoj vidieka, Vidieckeho parlamentu, MAS Chopok - juh, MAS Malohont a MAS Podpoľanie;
- Nariadenia a právne dokumenty EÚ a SR týkajúce sa politiky rozvoja vidieka:
  - Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007 - 2013
  - Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013
  - Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013
  - Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka
  - Nariadenie Rady z 20. februára 2006 o strategických usmerneniach Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka (programovacie obdobie 2007 - 2013)
  - Nariadenie Komisie (ES) č. 1974/2006 z 15. decembra 2006, ktorým sa ustanovujú podrobné pravidlá vykonávania Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka
  - Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013
  - Príručka pre žiadateľa o poskytnutie Nenávratného finančného príspevku z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013
- Publikácie vydávané Európskou komisiou a Európskym observatóriom pre vidiecke oblasti.
- Časopisecká literatúra a brožúry Úradu vlády SR, MP SR, NSRV, ARVI a VIPA zamerané na politiku rozvoja vidieka a prístup LEADER.

3.4 Použité metódy vyhodnotenia a interpretácie výsledkov

Pri spracovaní diplomovej práce sme mali k dispozícii veľké množstvo informácií. *Metóda selekcie a abstrakcie* nám pomohla oddeliť nepodstatné informácií od tých, ktoré majú priamy vplyv na riešený problém a tým vytvoriť jednotný logický celok. Na základe vyselektovaných informácií z dotazníkového prieskumu a Integrovaných stratégií rozvoja územia sme údaje o jednotlivých miestnych akčných skupinách vo výsledkoch práce vyhodnocovali *metódou komparácie*.

Metódy teoretického výskumu:

Metódu analýzy sme vo veľkej miere využili pri hlbšom spracovaní predmetu skúmania diplomovej práce v časti Súčasný stav riešenej problematiky doma a v zahraničí.

Pri hľadaní súvislostí aplikácie prístupu LEADER na jednotlivé MAS a ich fungovanie v časti Výsledky práce sme použili *metódu syntézy*.

Na formulovanie všeobecných a konkrétnejších záverov skúmaných subjektov na základe štatistického spracovanie a vyhodnotenia súborov údajov sme použili metódy *indukcie a dedukcie*.

Metódy empirického výskumu:

Na základe *dotazníkového prieskumu* boli oslovení manažéri spomínaných miestnych akčných skupín. Túto metódu sme použili na zhodnotenie úspešnosti implementácie prístupu LEADER v komparovaných miestnych akčných skupinách a vyhodnotenie zrealizovaných a plánovaných výziev v rámci skupiny opatrení 3.4.

Riadený rozhovor prebiehal s expertmi Ministerstva pôdohospodárstva SR, Pôdohospodárskej platobnej agentúry a Národnej siete rozvoja vidieka, dlhodobo pôsobiacimi v oblasti rozvoja vidieka a samotnými manažérmi miestnych akčných skupín.

4 VÝSLEDKY PRÁCE

4.1 Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí mimo územia MAS

4.1.1 Rok 2007 - prelomový rok aplikácie Integrovaného prístupu LEADER v SR

Prístup LEADER má v krajinách Európskej únie dlhoročnú tradíciu. Prešiel niekoľkými vývojovými etapami, počas ktorých sa z iniciatívy stal súčasťou Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka, prostredníctvom ktorého podporuje 27 členských krajín v oblasti rozvoja poľnohospodárstva a zlepšovania kvality života na vidieku.

Na rozdiel od ostatných členských štátov EÚ, Slovenská republika v prvom programovacom období nevyužila možnosť začať tvoriť kapacity pre tento prístup v rámci hlavného programového dokumentu – SOP poľnohospodárstvo a vidiek. Využitie časti prostriedkov Technickej pomoci Programu SAPARD v rokoch 2004 - 2005 pomohlo vybudovať kapacity pre integrovaný rozvoj vidieka v 11-tich vidieckych územiach a tým čiastočne nahradiť národný program podpory integrovaného rozvoja vidieka.

V rámci osi 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 sa LEADER implementuje po prvý krát v roku 2007 keď už bolo zrejmé, že tento program bude aplikovaný aj na Slovensku. Najväčšiu podporu prístupu LEADER v rámci SR zaznamenávame v roku 2008, kedy sa partnerstvá pripravovali do prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín.

Jeho filozofia spočíva v tom, že upúšťa od sektorových plošne orientovaných nástrojov a smeruje ku konkrétnej teritoriálnej podpore hospodárskeho rozvoja na vidieku. Keďže predstavuje nówum politiky rozvoja vidieka, pre vytvorenie súdržných a efektívnych MAS bolo potrebné vybudovať pevné základy implementácie tohto prístupu na slovenskom vidieku.

Najvyššiu pridanú hodnotu prinesie podpora nasledovných činností:

- Vytváranie administratívnych kapacít, animácia a získavanie znalostí s cieľom mobilizácie miestneho potenciálu;
- Príprava a implementácia miestnych stratégií rozvoja.

4.1.2 Možnosti obcí uchádzať sa o finančnú podporu v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013

1. Možnosti obcí uchádzať sa o finančnú podporu prostredníctvom štatútu MAS

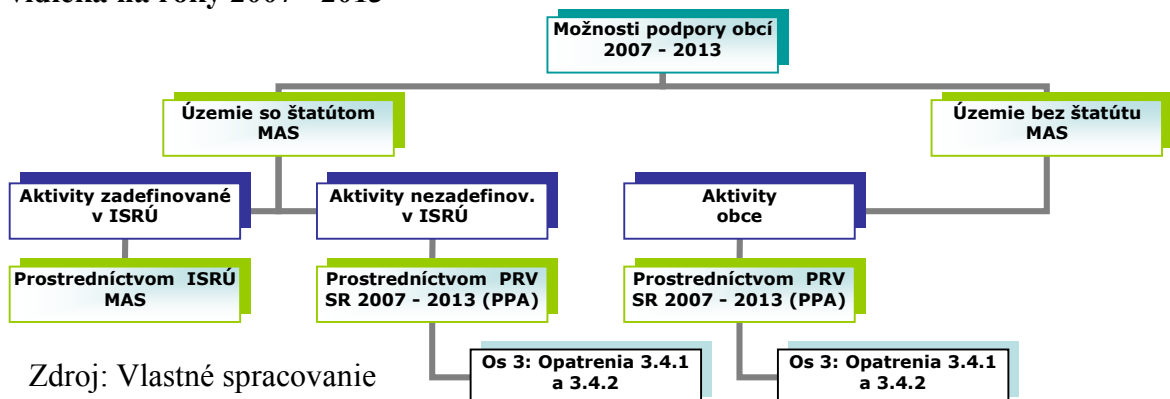
Prvou radikálnou inováciou v prístupe LEADER bolo schválenie podpory z tejto osi za predpokladu, že obce a mestá vytvoria fungujúce partnerstvá na geograficky súvisiacom území. Získaním štatútu MAS tak dostali k dispozícii financie na vypracovanie svojej stratégie a voľnú ruku pri rozhodovaní o svojich preferenciách v podnikateľských plánoch. Pre schválené MAS boli zadefinované 2 možnosti uchádzania sa o financie:

- a) Na aktivity, ktoré si MAS zadefinovala vo svojej Integrovannej stratégii rozvoja územia, je možné uchádzať sa o finančné prostriedky prostredníctvom MAS;
- b) Na aktivity, ktoré MAS nemá zadefinované vo svojej Integrovannej stratégii rozvoja územia, je možné uchádzať sa o finančnú pomoc priamo prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 na Pôdohospodárskej platobnej agentúre.

2. Možnosti obcí uchádzať sa o finančnú podporu prostredníctvom PRV

Obce v rámci regiónov, ktoré sa neuchádzali o štatút MAS alebo sa im v prvom kole výzvy hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS nepodarilo uspieť a získať tento štatút, sa môžu o podporu uchádzať priamo cez Riadiaci orgán Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 a zároveň rozpočtovú organizáciu Ministerstva pôdohospodárstva SR, ktorou je Pôdohospodárska platobná agentúra. Obce majú možnosť uchádzať sa o finančnú podporu z PRV SR 2007 - 2013 prostredníctvom osi 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva a v rámci nej skupiny opatrení 3.4 Obnova a rozvoj obcí, občianskej vybavenosti a služieb.

Schéma č. 2: Možnosti obcí uchádzať sa o finančnú podporu v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013

4.1.3 Prepojenosť osí 3 a 4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Prístup LEADER sa v Slovenskej republike realizuje prostredníctvom Osí 3. V praxi to znamená, že projekty v prioritnej osi 4 budú realizované len prostredníctvom zadaných opatrení a aktivít v rámci osí 3 rovnako ako projekty konečných prijímateľov, ktoré budú musieť dodržiavať pravidlá stanovené v rámci tejto osi.

Prioritou osí 3 je „Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach“ pričom konkrétne na rozvoj osí sú zamerané nasledovné opatrenia:

Os 3: Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva	
Skupina opatrení 3.4	Obnova a rozvoj osí, občianskej vybavenosti a služieb
Opatrenie 3.4.1	Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo
Opatrenie 3.4.2	Obnova a rozvoj osí

4.1.4 Charakteristika skupiny opatrení 3.4 Obnova a rozvoj osí, občianskej vybavenosti a služieb¹

Kódy opatrení

321 Základné služby pre ekonomiku a vidiecke obyvateľstvo

322 Obnova a rozvoj osí

Právny základ

Kapitola I, články 52 bod (b) i), ii) a 56 Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005

Príloha II, body 5.3.3.2.1. a 5.3.3.2.2. Nariadenia Komisie (ES) č. 1974/2006

Cieľ: Zlepšenie základných služieb a rozvoj investícií a tým zabezpečenie vyššej atraktivity vidieckych oblastí, zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach.

Tento cieľ sa bude naplňovať predovšetkým prostredníctvom:

- bezpečnejšieho a lepšieho prístupu do vidieckych oblastí;
- zlepšenia stavu vodovodných a kanalizačných systémov;
- vytvárania podmienok pre poskytovanie kvalitnejších verejných služieb;
- ďalšie aktivity na zlepšenie životných podmienok vidieckeho obyvateľstva (rekreačné zóny, amfiteátre, tržnice, autobusové zastávky, cyklotrasy a pod.).

¹ Usmernenie pre administráciu osí 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2008.

Opatrenie 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo

Charakteristika opatrenia

Podpora bude zameraná na zabezpečenie chýbajúceho občianskeho vybavenia (rekreačné zóny, ihriská, tržnice, amfiteátre, autobusové zastávky a pod.). Rekonštrukciou obecných stavieb a objektov budú vytvorené podmienky pre spolkovú činnosť, pre prácu s internetom, vzdelávacie aktivity a pod.

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi, opatreniami a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

- rekonštrukcia a modernizácia rekreačných zón;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia detských a športových ihrísk, tržníc, autobusových zastávok a pod.;
- rekonštrukcia a modernizácia obecných stavieb a objektov spoločenského významu vrátane ich okolia (okrem stavieb a budov evidovaných na MK SR v registri nehnuteľných kultúrnych pamiatok a lokalít UNESCO) vrátane internetu.

Typ podporených aktivít

- rekonštrukcia a modernizácia miestnej infraštruktúry;
- rekonštrukcia a modernizácia stavieb a objektov spoločenského významu;
- investície do objektov podporujúcich voľnočasové aktivity.

Nasledovná tabuľka slúži na zhodnotenie počtu podporených projektov obcí podaných v rámci opatrenia 3.4.1 a objemu ich podpory podľa jednotlivých krajov SR:

Tabuľka č. 4: Prehľad podpory obcí z opatrenia 3.4.1 podľa krajov SR

Kraj	Podporené projekty		Celkový objem podpory	
	počet	Podiel (%)	v Eur	Podiel (%)
Banskobystrický	85	19,05	9 614 717,40	12,93
Košický	69	15,47	11 227 039,10	15,10
Nitriansky	51	11,43	11 227 130,10	15,10
Prešovský	104	23,31	15 667 836,60	21,07
Trenčiansky	50	11,21	10 310 622,70	13,86
Trnavský	41	9,19	8 719 612,10	11,72
Žilinský	46	10,31	7 572 663,20	10,18
SR celkom	446	100	74 339 621,20	100

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Pôdohospodárskej platobnej agentúry

Opatrenie 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí

Charakteristika opatrenia

Podpora bude zameraná na rekonštrukciu a modernizáciu dopravnej infraštruktúry, vodohospodárskej infraštruktúry, ďalšej technickej infraštruktúry (mosty, lávky, verejné osvetlenie, chodníky, cyklotrasy, pričom v prípade cyklotrás je podmienkou, aby boli súčasťou PHSR obce) a na zlepšenie vzhľadu obcí (verejné priestranstvá, parky).

Rozsah a činnosti

Oprávnené sú všetky činnosti, ktoré sú v súlade s cieľmi, opatreniami a príslušnými právnymi predpismi EÚ, napr.:

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia vodovodov a kanalizácie (vrátane čističky odpadových vôd – zákon 442/2002 Z. z., § 2, ods. b);
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnych ciest, lávok, mostov;
- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia chodníkov, cyklotrás, verejného osvetlenia, verejných priestranstiev a parkov.

Typ podporených aktivít

- výstavba, rekonštrukcia a modernizácia miestnej technickej infraštruktúry (dopravná infraštruktúra, vodohospodárska infraštruktúra a ďalšia technická infraštruktúra);
- zlepšenie vzhľadu obcí (verejné priestranstvá, parky).

Prehľad počtu podporených projektov na rozvoj obcí podaných v rámci opatrenia 3.4.2 a ich finančnú alokáciu podľa jednotlivých krajov SR uvádza nasledovná tabuľka:

Tabuľka č. 5: Prehľad podpory obcí z opatrenia 3.4.2 podľa krajov SR

Kraj	Podporené projekty		Celkový objem podpory	
	počet	Podiel (%)	v Eur	Podiel (%)
Banskobystrický	111	22,79	16 719 595,00	19,64
Košický	89	18,27	16 544 898,10	19,43
Nitriansky	50	10,26	9 714 248,80	11,41
Prešovský	103	21,14	15 727 433,50	18,47
Trenčiansky	40	8,21	7 529 577,80	8,84
Trnavský	45	9,24	10 293 627,00	12,09
Žilinský	49	10,06	8 597 501,80	10,09
SR celkom	487	100	85 126 882,00	100

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Pôdohospodárskej platobnej agentúry

Charakteristiky spoločné pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2

V rámci tejto podkapitoly sme sa zamerali na vysvetlenie oprávnenosti a neoprávnenosti výdavkov, miesta realizácie projektov, definovanie oprávneného žiadateľa a finančnú podporu skupiny opatrení 3.4, ktoré vychádzajú z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013, sú pre obe opatrenia 3.4.1 a 3.4.2 totožné.

Oprávnené výdavky

- 1) investície do dlhodobého hmotného majetku;
- 2) investície do dlhodobého nehmotného majetku;
- 3) výdavky spojené s obstarávaním podľa zákona o verejnom obstarávaní;
- 4) výdavky na vypracovanie projektovej dokumentácie v rámci stavebného konania;
- 5) výdavky spojené s externým manažmentom projektov;
- 6) vlastná práca (iba mzdy vrátane odvodov).

Výdavky v bode 3, 4 a 5 nesmú presiahnuť 8% oprávnených výdavkov na projekt.

Neoprávnené výdavky

1. výdavky vynaložené pred 1. januárom 2007;
2. výdavky na verejné obstarávanie a výdavky na vypracovanie projektovej dokumentácie presahujúce 5 % z celkových oprávnených výdavkov na projekt;
3. nákup použitého majetku;
4. nákup dopravných prostriedkov a dopravných zariadení;
5. výdavky na nákup nehnuteľností s výnimkou nákupu pozemkov určených na výstavbu, resp. technické zhodnotenie stavieb, ktoré je predmetom projektu;
6. refundovateľné, refundované alebo inak preplatené dane, clá, dovozné prirážky a kurzové straty, daň z pridanej hodnoty;
7. prevádzkové výdavky (napr. výdavky na opravy a údržbu);
8. vlastná práca vyjadrená peňažnou hodnotou nad 30 % z ceny materiálu zakúpeného a použitého na oprávnenú investíciu realizovanú vlastnou prácou;
9. bankové poplatky, úroky z dlhu, výdavky na záruku a podobné poplatky;
10. nájomné poplatky;
11. výdavky vynaložené v hotovosti s výnimkou vlastnej práce;
12. poradenské a konzultačné služby;
13. výdavky na vypracovanie územno-plánovacej dokumentácie;
14. výdavky na vnútorné vybavenie administratívnych priestorov obecných úradov.

Oprávnenosť miesta realizácie projektu

Oprávneným miestom realizácie projektu je²:

- miesto mimo pôsobnosti MAS podporovanej v rámci PRV SR 2007 - 2013, ktorá má predmetnú aktivitu zahrnutú v opatreniach Integrovannej stratégie rozvoja územia;
- miesto pôsobnosti MAS podporovanej v rámci PRV SR 2007 - 2013, ktorá nemá predmetnú aktivitu zahrnutú v opatreniach Integrovannej stratégie rozvoja územia.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

Obce bez štatútu mesta nezaraďené do pólův rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci ROP.

Druh podpory

Druh podpory:		Nenávratný finančný príspevok
Spôsob financovania:		plné financovanie
Typ investície:		nezisková
Oblasť podpory:		oblasti cieľa Konvergencia

Maximálna výška podpory

Maximálna výška podpory na jedného obyvateľa z verejných zdrojov na opatrenia 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo a 3.4.2 Obnova a rozvoj obcí je spolu 1000 Eur a maximálna výška oprávnených výdavkov na obe opatrenia je 0,75 mil. Eur.

Intenzita pomoci

Maximálna výška podpory z celkových oprávnených výdavkov:

Opatrenie 3.4.1 - 100 % (75 % EÚ, 25 % SR)

Opatrenie 3.4.2 - 100 % (75 % EÚ, 25 % SR)

Demarkačné línie a kritéria s ostatnými finančnými nástrojmi EÚ

Neprekrývanie podpory z fondov je zabezpečené rozdelením podpory obciam podľa zaradenia, resp. nezaradenia do pólův rastu (EPFRV – obce mimo inovačných a kohéznych pólův rastu, ERDF – obce, ktoré sú inovačnými a kohézными pólmi rastu).

---

² Výzva na predkladanie Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 pre opatrenie 3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo. PPA. 2009.

4.1.5 Plán financovania z EPFRV na programovacie obdobie 2007 - 2013

Ročný príspevok z EPFRV

Miera príspevku z EPFRV, ktorá bola stanovená v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1698/2005, tvorí určené percento z verejných výdavkov pre jednotlivé osi a Technickú pomoc. Príspevok z EPFRV na programovacie obdobie 2007 - 2013 je alokovaný podielom 98,04 % v Konvergenčných regiónoch čo predstavuje 1 930 817 486 Eur z celkového objemu 1 969 418 078 Eur alokovaných z EPFRV v rámci Slovenska. Bratislavský kraj, ako ekonomicky najrozvinutejší región Slovenska sa podieľa len 1,96 % na získaní prostriedkov z tohto fondu. V tomto regióne nebudú aplikované opatrenia 3.4.1 a 3.4.2 a v rámci osi 4 budú podporené územia obcí vrátane relevantných beneficentov len v prípade, že územia týchto obcí sú homogénnou súčasťou MAS registrovanej v Konvergenčných regiónoch.

Finančná alokácia pre skupinu opatrení 3.4 z EPFRV

Príspevok EPFRV je rozdelený medzi jednotlivé osi, pričom výdavky na Os 3 predstavujú 13,5 % celkového podielu výdavkov na všetky osi. Z celkového podielu výdavkov z EPFRV na Os 3 v hodnote 525 083 539 Eur predstavujú výdavky na opatrenia 3.4 v rámci Slovenska spolu 178 493 349 Eur, pričom dve tretiny tejto sumy je alokovaných na opatrenie 3.4.2. V rámci každého opatrenia sú stanovené limity oprávnených výdavkov na jednu ŽoNFP. Z percentuálneho pohľadu celkového limitu výdavkov stanovených pre obe opatrenia, je najmenej výdavkov alokovaných do Žilinského a najviac do Prešovského kraja

Tabuľka č. 6: Regionálne alokácie výdavkov na skupinu opatrení 3.4 v rámci SR

Kraj	Alokácia 3.4.1 (Eur)	Alokácia 3.4.2 (Eur)	% z celkového limitu pre opatrenia 3.4
Banskobystrický	9 157 000	21 366 000	17,1
Košický	9 317 000	21 740 000	17,4
Nitriansky	6 908 000	16 118 000	12,9
Prešovský	10 870 000	25 364 000	20,3
Trenčiansky	5 783 000	13 494 000	10,8
Trnavský	5 997 000	13 994 000	11,2
Žilinský	5 516 000	12 869 000	10,3
SR celkom	53 548 000	124 945 349	100

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Regionálneho pracoviska Národnej siete rozvoja vidieka pre Nitriansky kraj a Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.

4.1.6 Prvé kolo výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4

Názov výziev pre skupinu opatrení 3.4:

Výzvy na predkladanie ŽoNFP č.2009/PRV/09 a č. 2009/PRV/10

Termín vyhlásenia výziev: 2.2.2009

Termín ukončenia výziev: 30.6.2009

Finančné limity na jednotlivé opatrenia:

Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo: 53 548 000 Eur (1,613 mld. SKK)

Obnova a rozvoj obcí: 124 945 349 Eur (3,764 mld. SKK)

Dňa 2.1.2009 boli Pôdohospodárskou platobnou agentúrou zverejnené Výzvy na predkladanie ŽoNFP osi 3 PRV SR 2007 - 2013 pre skupinu opatrení 3.4. Po tomto termíne sa uskutočnilo výberové kolo ŽoNFP, ktoré bolo ukončené 30.6.2009.

Na základe hodnotenia ŽoNFP boli uzatvorené zmluvy a vydané schvaľovacie listiny jednotlivým oprávneným žiadateľom. V prípade nesplnených kritérií, ktoré upravuje Príručka pre žiadateľa o poskytnutie Nenávratného finančného príspevku z PRV SR 2007 - 2013, boli ich žiadosti vyradené. Po prijatí, kompletnom posúdení a výbere ŽoNFP predložila PPA do 5-tich mesiacov návrhy zmlúv úspešným žiadateľom.

Počet prijatých a schválených Žiadostí o NFP a v rámci nich prehľad žiadaných a schválených príspevkov pre skupinu opatrení 3.4 podľa krajov SR uvádza tabuľka č.4:

Tabuľka č. 7: Sumárny prehľad projektových opatrení 3.4 podľa krajov SR

Kraj	Prijaté ŽoNFP 3.4.1		Schválené ŽoNFP 3.4.1		Prijaté ŽoNFP 3.4.2		Schválené ŽoNFP 3.4.2	
	počet	Žiadaný príspevok	počet	Schválený príspevok	počet	Žiadaný príspevok	počet	Schválený príspevok
BB	109	13 282 305	69	7 853 119	134	22 795 475	65	9 095 909
KE	85	14 815 062	23	3 628 811	110	22 064 985	12	2 552 887
NR	88	18 419 868	46	9 672 721	81	15 172 186	16	2 522 927
PR	139	22 135 212	46	8 022 270	137	22 577 360	28	4 792 705
TN	74	14 244 858	39	7 848 579	56	11 035 397	22	3 696 460
TT	64	12 672 587	37	7 399 396	64	15 793 253	15	3 586 278
ZA	67	10 277 484	33	5 931 519	64	12 310 805	16	2 760 461
SR	626	105 847 376	293	50 356 415	646	121 749 461	174	29 037 627

Zdroj: Regionálne pracovisko Národnej siete rozvoja vidieka pre Nitriansky kraj

Oprávnenosť obcí uchádzať sa o Nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2007 - 2013 v rámci opatrení 3.4.1 a 3.4.2

Regionálna a lokálna samospráva v programovacom období 2007 - 2013 môže čerpať prostriedky v nadväznosti na Regionálny operačný program a ďalšie operačné programy, resp. obce, ktoré nie sú zaradené do kategórie pólov rastu v nadväznosti na Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.³

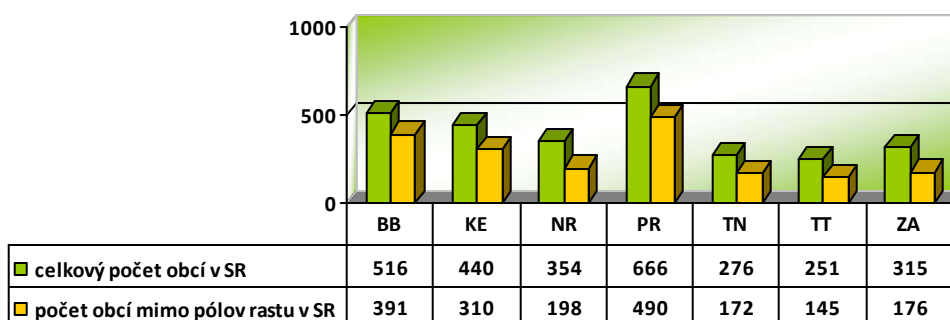
Obce oprávnené uchádzať sa o Nenávratný finančný príspevok z PRV SR 2007 – 2013 v rámci opatrení 3.4.1 a 3.4.2 sú obce nezaradené do pólov rastu. Celkový počet obcí na území Slovenska, ktoré v zmysle tohto rozhodnutia nie sú pólmi rastu je 1882 v rámci cieľa Konvergencia. Výnimku tvoria obce mimo pólov rastu ležiace na území Bratislavského kraja.

Rozdelenie podpory obcí zaradených do pólov rastu a obcí nezaradených do pólov rastu v SR prostredníctvom ministerstiev definuje nasledovná skutočnosť:

- MP SR podporuje obce mimo pólov rastu, pričom táto podmienka nezahŕňa obce spadajúce do území schválených MAS resp. môže ich zahŕňať, ale len v prípade zadaných aktivít, ktoré nie sú podporované prostredníctvom ISRÚ.

- MVRR SR podporuje obce, ktoré sú pólmi rastu pričom výnimku predstavujú obce spadajúce do území schválených MAS, čo však neobmedzuje ich možnosti uchádzať sa o podporu z ERDF v rámci technickej a sociálnej infraštruktúry. Po dohode s MP SR môže zahŕňať dohodnutý počet obcí, ktoré nie sú pólmi rastu, ale zahŕňajú rómske osídlenia.

Graf č. 1: Počet obcí mimo pólov rastu v rámci krajov SR na celkovom počte obcí SR

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Regionálneho pracoviska Národnej siete rozvoja vidieka pre Nitriansky kraj

³ Molnárová, M. 2008. Informatívna správa o priebehu realizácie projektu Vzdelávanie na vidieku, príprava KSK na program LEADER, vytváranie miestnych akčných skupín a stratégií rozvoja. Košice: 2008.

Príjemcovia a systémy financovania skupiny opatrení 3.4 PRV SR 2007 - 2013

Finančné prostriedky na skupinu opatrení 3.4 sú príjemcom poskytované systémom zálohových platieb alebo refundácie. Osobitnú kategóriu tvoria platby v rámci Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013, ktoré majú charakter paušálnych platieb a priamych podpôr.

Zoznam príjemcov a systémov financovania aplikovateľných pre skupinu opatrení 3.4 PRV SR 2007 – 2013 je uvedený v nasledujúcej tabuľke:

Tabuľka č. 8: Príjemcovia a financovanie skupiny opatrení 3.4 PRV SR 2007 - 2013

Os 3 Kvalita života vo vidieckych oblastiach a diverzifikácia vidieckeho hospodárstva		
Opatrenie	Príjemcovia finančnej podpory	Financovanie
3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo	Obce nezaradené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci ROP.	Zálohová platba Systém refundácie (1)
3.4.2 Obnova a rozvoj obcí	Obce bez štatútu mesta nezaradené do pólov rastu s výnimkou dohodnutého počtu obcí zahŕňajúcich rómske osídlenia, ktoré budú riešené v rámci ROP.	Zálohová platba Systém refundácie (1)

Zdroj: Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z PRV SR 2007 - 2013

Poznámka (1): Príjemca si pri predkladaní ŽoNFP zvolí systém financovania, a to buď systém refundácie počas celej doby trvania projektu, alebo systém zálohovej platby. Systém zálohovej platby pozostáva z troch etáp – etapa poskytnutia zálohovej platby, refundácie a etapa zúčtovania zálohovej platby.

Zhodnotenie 1. kola výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4 a predpoklad ich vyhlásenia v 2. kole výziev

Konečná suma schváleného príspevku na projekty v rámci opatrenia 3.4.1 prvej výzvy činí sumu 50 356 415 Eur čo predstavuje 94% čerpania zo stanoveného finančného limitu na toto opatrenie a síce 53 548 000 Eur. Finančný limit na opatrenie 3.4.2 v rámci spomínanej výzvy bol určený sumou 124 945 349 Eur a z toho schválených bolo 29 037 627 Eur. Z percentuálneho pohľadu bolo na opatrenie 3.4.2 vyčerpaných 23%.

Finančné prostriedky, ktoré neboli v rámci prvej výzvy vyčerpané, budú automaticky presunuté do druhého kola výziev. Vzhľadom k „výdatnému“ čerpaniu finančných prostriedkov obcí na tieto opatrenia za minulé obdobie však doposiaľ neboli vyhlásené nové výzvy na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4, avšak predpokladá sa, že v najbližšom období bude vyhlásená ešte jedna výzva pre obe opatrenia. V prípade, že v budúcnosti nebude vyhlásená výzva pre skupinu opatrení 3.4, je možné, že budú dodatočne podporené projekty, ktoré neboli schválené v rámci 1. výzvy.

4.2 Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 ako nástroj podpory obcí v pôsobnosti MAS

Nasledovná kapitola bude venovaná spôsobu realizácie Integrovaného prístupu LEADER v SR, ktorý je prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 určený na podporu rozvoja obcí v pôsobnosti MAS. Cieľom kapitoly bude tiež priblížiť proces tvorby MAS prostredníctvom realizácie prístupu LEADER a jej samotnú formalizáciu. Pozornosť upriamime na vysvetlenie procesu od vypracovania Integrovanej stratégie rozvoja územia cez jej výber až po udelenie štatútu MAS. V rámci prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS zhrnieme ich celkovú úspešnosť v rámci SR. Na záver prostredníctvom schválených MAS zhodnotíme mieru angažovanosti SR do prístupu LEADER

4.2.1 Realizácia Integrovaného prístupu LEADER v SR

Pre integrovaný rozvoj vidieka sú kľúčové osi 3 a 4, v ktorých sú vymedzené podporované opatrenia a aktivity a tiež cieľové skupiny, ktorým je pomoc z tohto integrovaného prístupu určená. Os 4 predstavuje samotný prístup LEADER a v osi 3 sú definované opatrenia, ktoré budú podporené v rámci realizácie Integrovaných stratégií rozvoja územia jednotlivých miestnych akčných skupín.

Prístup LEADER si za svoju hlavnú prioritu zdefinoval: „Zlepšovanie manažmentu a riadenia a mobilizácia rozvojového potenciálu vo vidieckych oblastiach“. Pre dosiahnutie tejto priority boli navrhnuté 3 opatrenia:

Os 4: LEADER	
Opatrenie 4.1	Vykonávanie stratégií miestneho rozvoja
Opatrenie 4.2	Vykonávanie projektov spolupráce
Opatrenie 4.3	Chod miestnej akčnej skupiny

Opatrenie 4.1: Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia

Odôvodnenie podpory

Na dosiahnutie cieľa opatrenia, cez integrovaný rozvoj miestneho územia je potrebné implementovať stratégiu efektívnym spôsobom. Podporu z EPFRV na projekty v rámci vypracovanej stratégie je možné poskytnúť na všetky podporované opatrenia osi 3 v rámci PRV SR 2007 - 2013. Opatrenie sa musí realizovať prístupom LEADER.

Cieľ

Zlepšenie kvality života vo vidieckych oblastiach a zlepšenie ekonomickej príležitosti a sociálnych podmienok vidieckeho obyvateľstva.

Činnosti

MAS si vo svojej stratégii stanoví zdroj financovania jednotlivých aktivít z osi 3 PRV SR a zo štrukturálnych fondov a iných finančných zdrojov. O aktivity osi 3, ktoré nie sú predmetom schválenej stratégie MAS, sa môžu oprávnení žiadatelia uchádzať podľa príslušnosti aktivity priamo z osi 3 PRV, zo štrukturálnych fondov alebo z iných finančných zdrojov. Maximálna výška podpory MAS pre toto opatrenie je **2 086 684 Eur**.

Opatrenie 4.2: Vykonávanie projektov spolupráce

Odôvodnenie podpory

Podpora na projekty spolupráce medzi územiaми v rámci členského štátu alebo na projekty nadnárodnej spolupráce. Spolupráca je podľa Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 otvorená pre MAS a pre organizované vidiecke oblasti s nasledovnými charakteristikami:

- prítomnosť miestnej skupiny na geografickom území, ktorá je aktívna v rozvoji vidieka so schopnosťou vypracovať stratégiu rozvoja pre toto územie;
- organizácia miestnej skupiny sa zakladá na partnerstve miestnych subjektov.

Cieľ

Podporiť spoluprácu, inovácie, potrebné zručnosti, výmenu a prenos skúsenosti s implementáciou prístupu LEADER prostredníctvom:

- uplatňovania princípu zdola nahor;
- maximalizovania spoločenských a kultúrnych prínosov;
- vytvárania predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií.

Činnosti

- spoločný marketing Leaderovských skupín v rôznych regiónoch;
- ochrana spoločného kultúrneho bohatstva v rámci vytvoreného partnerstva.

Konečný prijímateľ (oprávnený žiadateľ)

V prípade spolupráce medzi územiaми MAS: MAS je vybraná RO na implementáciu ISRÚ a musí mať právnu formu: občianske združenie – v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v spojení s inou MAS alebo v spojení s verejno-

súkromným partnerstvom v zmysle Nariadenia Rady (ES) 1698/2005, ktoré je zastúpené občianskym združením v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov.

V prípade nadnárodnej spolupráce: MAS na území SR, ktoré sú vybrané RO na implementáciu ISRÚ s právnou formou občianskeho združenia v zmysle zákona č. 83/1990 Zb. o združovaní občanov v spojení s MAS v rámci krajín EÚ alebo partnerstvami, ktoré pracujú na princípe LEADER na území tretích krajín. Výška oprávnených výdavkov na 1 projekt v rámci národnej aj nadnárodnej spolupráce je maximálne **75 757 Eur**.

Opatrenie 4.3: Chod miestnej akčnej skupiny

Odôvodnenie podpory

V rámci opatrenia „Chod MAS“ budú vybrané skupiny zástupcov verejného a súkromného sektora a miestne záujmové skupiny z rôznych sociálno-ekonomických sektorov, ktoré budú zabezpečovať realizáciu svojej ISRÚ. Podpora bude poskytovaná na prevádzku MAS a na administratívu a poradenstvo vo vzťahu k realizácii stratégie.

Cieľ

Tvorba a zvyšovanie kapacít pre realizáciu prístupu LEADER prostredníctvom:

- vytvárania predpokladov pre efektívnu implementáciu stratégií;
- rozvíjania zručností v oblasti lokálneho manažmentu.

Činnosti:

- 1) školenia manažmentu a zamestnancov MAS zodpovedných za realizáciu stratégie;
- 2) štúdie a analýzy dotknutého územia zamerané na aktualizáciu stratégie;
- 3) publicita a informovanie o dotknutej oblasti a o stratégii;
- 4) prevádzková činnosť;
- 5) administratívna činnosť MAS: vyhlásenie výzvy, príjem žiadostí, administratívna kontrola, hodnotenie projektov, výber, schválenie a kontrola realizácie projektov;
- 6) zber informácií pre monitoring a hodnotenie;
- 7) vedenie zložiek projektov a uchovávanie dokladov;
- 8) semináre, školenia pre členov MAS na rozširovanie vedomostí a zručností;
- 9) vypracovanie Integrovannej stratégie rozvoja územia.

Obmedzenie výdavkov

Prevádzkové výdavky MAS pre toto opatrenie sú oprávnené na podporu v rámci limitu 20% celkových verejných výdavkov na stratégiu maximálne však **417 336 Eur**.

Charakteristiky spoločné pre opatrenia 4.1, 4.2 a 4.3 osi 4 LEADER

Právny základ opatrení osi 4 vymedzuje Kapitola I, článok 61 až 65 Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 a právne predpisy podľa príslušných opatrení osi 3.

Výška podpory všetkých opatrení osi 4 predstavuje pomer podpory z jednotlivých verejných zdrojov, v prípade opatrení osi 3 realizovaných cez LEADER predstavuje v oblastiach cieľa Konvergencia 80 % EÚ a 20 % SR (v ostatných regiónoch 55 % EÚ a 45 % SR). Vo všetkých prípadoch ide o plné financovanie prostredníctvom Nenávratného finančného príspevku a teda neziskovú investíciu.

4.2.2 Realizácia Integrovaného prístupu LEADER v súvislosti s tvorbou MAS

Zavádzanie prístupu LEADER na miestnej úrovni a rešpektovanie jeho siedmich princípov v praxi predstavuje dlhý proces, ktorý v sebe zahŕňa množstvo krokov od založenia partnerstva až po vypracovanie stratégie rozvoja a zúčastňovania sa na všetkých činnostiach súvisiacich s jej realizáciou. V ideálnom prípade by sa v procese realizácie prístupu LEADER mali vykonať nasledovné kroky:

1. Budovanie kapacít

Proces založenia spočiatku neformálnej partnerskej skupiny a neskôr formalizovanej inštitúcie MAS vyžaduje investovanie do miestnych aktérov, ktorí sú zameraní pre dobrovoľnú spoluprácu smerovanú k zveľadeniu a rozvoju vlastného územia a majú k nemu potrebnú autoritu a prostriedky – právne, finančné a ľudské. MAS plní funkciu akéhosi centra, ktoré zabezpečuje komunikáciu všetkých miestnych aktérov s cieľom riešenia ich problémov.

2. Spájanie miestnych aktérov

Napriek dôležitosti znalostí rôznych expertov pri tvorbe analýzy silných stránok a príležitostí daného územia MAS, dôležitým aspektom je zaangažovanie verejnosti pri definovaní rozvojových potrieb územia formou verejných diskusií. Je mnoho spôsobov, ako spojiť miestnych aktérov. Najbežnejšími formami združovania miestnych aktérov sú semináre a dielne, verejné schôdze, médiá veľtrhy a výstavy, kde možno diskutovať o otázkach, o ktoré sa zaujímajú všetky strany, a uvedomiť si rôzne názory a projekty pre oblasť.

3. Analýza územia

Analýza vidieckej oblasti by sa mala sústreďovať na identifikáciu ľudského a materiálneho potenciálu a jedinečných znakov, ktorými daná oblasť disponuje a ktoré možno rozvíjať (ľudí, prírodného dedičstva, know-how). Analýza týchto daností by mala viesť k vytvoreniu strednodobej a dlhodobej vízie územia miestnej akčnej skupiny.

a) Kritériá oprávnenosti územia vhodného pre realizáciu prístupu LEADER

Kritériá oprávnenosti MAS vychádzajú z PRV SR 2007 - 2013 a sú v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1698/2005 a vykonávacím Nariadením Komisie (ES) č. 1974/2006, ustanovujúcim pravidlá implementácie opatrení PRV SR 2007 - 2013.

Vidiecke územie podporované v rámci osi 4 LEADER musí podľa týchto nariadení spĺňať nasledovné kritériá oprávnenosti⁴:

- a) MAS musí pozostávať z min. 50 % zástupcov zo súkromného sektora vrátane občianskeho a neziskového a max. z 50% zástupcov verejného sektora;
- b) MAS má právnu subjektivitu a povinné orgány, ktoré sú schopné spravovať verejné prostriedky ako aj manažovať činnosť MAS v súlade s Usmernením;
- c) počet obyvateľov na území MAS musí byť vyšší ako 10 000 obyvateľov a nesmie prekročiť počet 150 000 obyvateľov;
- d) z podpory sú vylúčené obce s počtom obyvateľov nad 20 000;
- e) oblasť na ktorú sa vzťahuje stratégia musí pokrývať súvislé vidiecke územie, ohraničujúce katastre všetkých zahrnutých obcí na princípe spoločného záujmu;
- f) územie musí mať miestnou akčnou skupinou vypracovanú Integrovanú stratégiu rozvoja územia s jasne formulovanými prioritami, opatreniami, príp. aktivitami;
- g) musia byť predložené všetky doklady o formovaní územia MAS spolu so súhlasom všetkých zahrnutých obcí t. j. súhlas so zaradením do územia;
- h) členovia MAS musia pôsobiť (mať trvalé, prípadne prechodné bydlisko, sídlo alebo prevádzku) v území MAS;
- i) stratégia musí zahrňovať inovačné prístupy t. j. stimulačné a novátorské prístupy k rozvoju územia.

V rámci kvalitatívneho hodnotenia sa hodnotí budovanie partnerstva, analytická časť, strategický a implementačný rámec Integrovanej stratégie rozvoja územia.

---

⁴ Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2008.

4. Identifikácia existujúcich iniciatív v území

Kľúčovým krokom v procese LEADER, ktorý je spojený s teritoriálnou analýzou, pre miestnych aktérov je vykonanie revízie existujúcich opatrení, ktoré sa realizujú alebo plánujú v ich oblasti. Zistenie, aké iniciatívy už existujú, je zásadne dôležité pre rozhodnutie, či na nich budovať, alebo ich nahradiť. Znižuje aj riziká výskytu duplicity⁵.

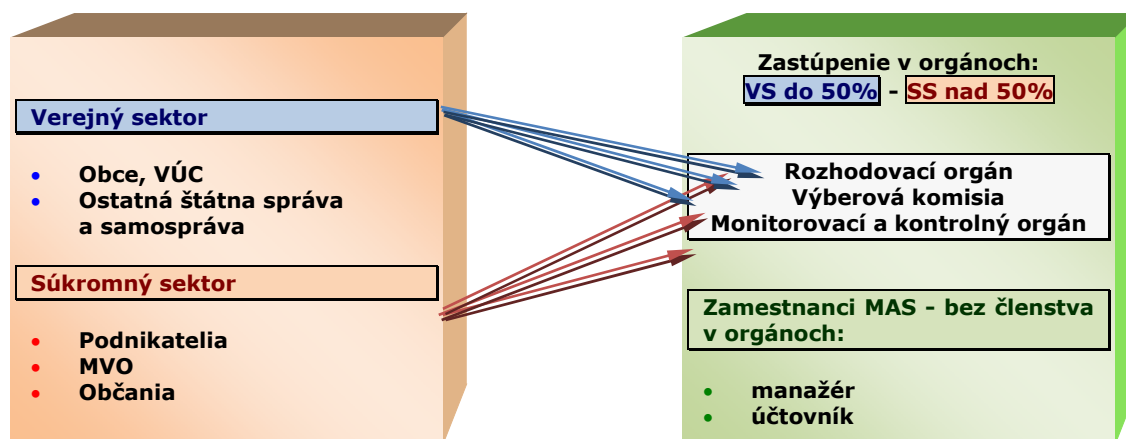
5. Formalizácia MAS

Ak sa predstavitelia verejného a súkromného sektora v obciach rozhodli, že budú spolupracovať v prospech rozvoja ich územia, je veľmi užitočné vytvoriť si formalizovanú štruktúru s IČO, účtom a registráciou. MAS spravidla vznikajú ad hoc za účelom získania finančnej podpory z prístupu LEADER, alebo môžu vzniknúť z už existujúcich miestnych partnerstiev. MAS by mala byť vyvážená z pohľadu zastúpenia verejného a súkromného sektora pričom na rozhodovacej úrovni musia aspoň 50 % predstavovať súkromní partneri a združenia.

Predpokladom pre úspešnú prípravu a implementáciu rozvojovej stratégie v miestnych iniciatívach je partnerstvo zložené z nasledovných vidieckych aktérov:

- *samosprávy* (plní volebné programy a chce byť opäť zvolená);
- *štátnej správy* (vykonáva nariadenia vlády a plní príkazy nadriadených);
- *tretieho sektora* (naplňa potreby svojich členov a cieľových skupín);
- *podnikateľov* (chcú dosiahnuť zisk v území svojej podnikateľskej aktivity).

Obrázok č. 6: Zastúpenie MAS v jednotlivých orgánoch podľa sektorov

Zdroj: BEŇADIK, J. 2008. Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. MP SR. 2008.

⁵ Európska komisia. Prístup LEADER: základný sprievodca. Luxemburg: 2006.

a) Organizačná štruktúra MAS

MAS na úrovni realizácie prístupu LEADER je povinná vytvoriť orgány združenia v zmysle zákona SR č. 83/1990 Z. z. o združovaní občanov a v zmysle Nariadenia Rady 1698/2005 a Komisie 1974/2006. Členovia verejného a súkromného sektora, ktorí založia formalizované partnerstvo MAS sú zároveň zastúpení v jednotlivých orgánoch.

⁶Tak ako každá organizácia je riadená určitým spôsobom, je potrebné, aby aj MAS prostredníctvom jednotlivých orgánov organizačnej štruktúry realizovala projekty a činnosti, ktoré sú rozpracované v stratégii.

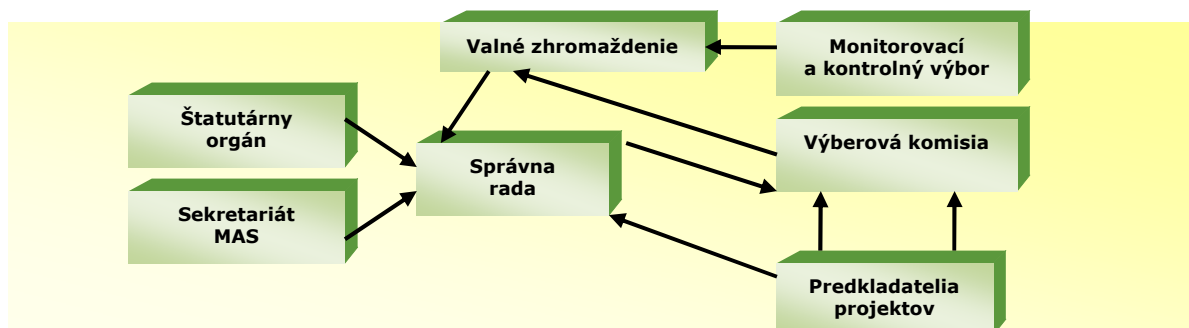
Na čele MAS stojí Predseda, ktorý v pôsobnosti MAS figuruje ako *Štatutárny orgán*, vystupuje v jej mene a disponuje podpisovým právom.

Valné zhromaždenie, ktoré je zastúpené všetkými členmi MAS volí *Správnu radu* ako Riadiaci orgán MAS. Tá následne vypracúva Integrovanú stratégiu rozvoja územia a určuje kritériá pre výber projektov a tiež hodnotiace body pre Výberovú komisiu. Správna rada tiež schvaľuje projekty, ktoré sú vybrané a hodnotené Výberovou komisiou.

Výberová komisia RO je menovaná ministrom pôdohospodárstva SR a pozostáva z predstaviteľov MP SR, PPA a NSRV. Zodpovedá za organizovanie celého výberového procesu MAS vrátane zabezpečenia hodnotenia predložených a zaregistrovaných stratégií na opatrenie 4.1 a 4.3. Zoznam projektov Výberová komisia odovzdáva Valnému zhromaždeniu. Administratívnu činnosť a finančné riadenie MAS zabezpečuje *Sekretariát*.

Organizačná štruktúra MAS sa spravidla skladá minimálne z nasledujúcich orgánov:

Obrázok č. 7: Základná organizačná štruktúra MAS:

Zdroj: Vidiecky parlament ŽK. 2007. Metodika pre prípravu stratégií LEADER a tvorbu miestnych akčných skupín v Žilinskom kraji

⁶ Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2008.

6. Integrovaná stratégia rozvoja územia (strategické plánovanie)

Stratégia rozvoja územia je komplexný dokument, písomné vyjadrenie nielen toho, čo konkrétne chceme urobiť pre zlepšenie súčasného stavu, ale hlavne toho, ako to chceme urobiť a kto to bude robiť, aby plány nezostali len na papieri. Integrovanou robí stratégiu aj to, že nerieši problémy sektorovo ale zahŕňa aktivity zo všetkých oblastí života v území MAS a do procesu rozvoja územia zapája rôzne skupiny ľudí, obce i podnikateľov pôsobiacich v území MAS.⁷ Zdôvodnením integrovaného prístupu je vyššia efektívnosť použitia finančných prostriedkov a zabezpečenie vzájomnej súčinnosti finančných tokov do územia pre naštartovanie jeho endogénneho rozvoja.

a) Proces prípravy stratégie

Príprava a implementácia Integrovanej stratégie rozvoja územia má za úlohu princípom zdola nahor definovať a spájať záujmy jednotlivých aktérov daného územia. Jej úloha tiež spočíva v koncentrovaní zdrojov územia do funkčného celku za účelom identifikovania a naplnenia potrieb a príležitostí vidieckeho prostredia.

Počas prípravného obdobia, kedy dochádza k plánovaniu stratégie sa dôležitým faktorom úspešnosti stáva zapájanie obyvateľov, podnikateľov, organizácií do procesu implementácie čím sa tieto subjekty stávajú jej súčasťou.

⁸Plánovací proces ale musí byť profesionálne vedený, aby obsahol nevyhnutné regulatívy, limity a administratívne pravidlá. Dobrá stratégia je postavená na potrebách aj nápadoch zúčastnených strán a splňa administratívne požiadavky. Stratégia musí byť tiež jasná a zrozumiteľná, ľahko čitateľná a má byť manuálom pre tých, ktorí plánujú projekt.

b) Logická osnova Integrovanej stratégie rozvoja územia

Základné prvky Integrovanej stratégie rozvoja územia tvoria:

- vízia budúcnosti vidieckej komunity (zostavenie strategického rámca);
- prehľad auditu zdrojov územia (demografická situácia a zdroje územia);
- analýzy (SWOT analýza, problémová analýza a stanovenie rozvojových priorít);
- strategický cieľ, strategické priority a špecifické ciele rozvoja.

---

⁷ BRIEDA, V. Podpora vidieka v rokoch 2006 - 2008 - 2013. Banskobystrický samosprávny kraj, Odbor regionálneho rozvoja, ÚP a ŽP.

⁸ Vidiecky parlament ŽK. 2007. Metodika pre prípravu stratégií LEADER a tvorbu miestnych akčných skupín v Žilinskom kraji

Vízia

Vízia vyjadruje predstavu obyvateľov o budúcich okolnostiach života v území - pracovné príležitosti, bývanie, životné prostredie, možnosti spoločenského života a oddychu. Je dôležité, aby sa vízia naformulovala spoločne, aby sa s ňou každý stotožnil. Je užitočné ak sa vízia najskôr zostaví na úrovni každej jednotlivkej obce a potom spoločne za celé územie. To umožní široké zjednotenie uvedenej predstavy⁹.

Audit zdrojov¹⁰

Audit zdrojov by mal odrážať charakter spracovávaného územia a jeho celkový vplyv na zvolenú stratégiu. Stratégia LEADER by nemala nahrádzať Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí, ale by mala byť doplnkovou stratégiou pre oživenie územia a vybudovanie jeho kapacity pre riešenie problémov definovaných v územných plánoch a programoch hospodárskeho a sociálneho rozvoja. Súčasťou auditu zdrojov by preto mala byť aj analýza existujúcich plánovacích dokumentov v území. Zdroje sú prostriedkom na dosiahnutie vízie.

SWOT analýza a problémová analýza

Syntézou silných stránok komunity a vonkajších príležitostí môžeme identifikovať faktory rozvoja komunity a syntézou slabých stránok a vonkajších ohrození regionálne disparity. Analýza problémov má za cieľ identifikovať kľúčové problémy územia, ktoré sú základom pre rozvojové priority. Pri ich definovaní vychádzame z auditu zdrojov a zo SWOT analýzy a ich výber je najdôležitejším krokom v strategickom plánovaní.

Strategický cieľ, strategické priority a špecifické ciele rozvoja

Strategické ciele sú prepojené s víziou a podporené získanými informáciami a analýzami. Ide o formuláciu želananej zmeny v území. V rámci stratégie je nevyhnutné stanoviť prioritné oblasti, na ktoré sa bude koncentrovať úsilie, čas a peniaze a ďalšie zdroje regiónu. Špecifické ciele sú konkretizáciou toho, čo chceme dosiahnuť v rámci strategických priorít.

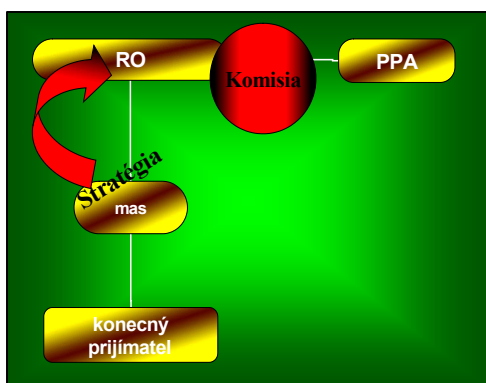
---

⁹ Príloha č.1 k dodatku č. 5, ktorým sa mení a dopĺňa Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013. Závazná osnova Integrovannej stratégie rozvoja územia z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. 2010.

¹⁰ Vidiecky parlament ŽK. 2007. Metodika pre prípravu stratégií LEADER a tvorbu miestnych akčných skupín v Žilinskom kraji

4.2.3 Vysvetlenie postupu hodnotenia ISRÚ a výberu MAS

Obrázok č. 8: Finančné toky LEADER 1

1. MAS vypracuje Integrovanú stratégiu rozvoja územia, ktorú následne predloží RO.
2. RO, ktorým je Ministerstvo pôdohospodárstva SR, zriadi Komisiu pre výber stratégie, ktorá sa pri hodnotení Integrovannej stratégie rozvoja územia a výbere miestnych akčných skupín riadi nasledovným postupom:

Zdroj: JANOVIČKOVÁ, D. Centrum prvého kontaktu Levoča [online] <www.cpk.sk>.

a) Príjem a náležitosti ŽoNFP pre opatrenie 4.1 a 4.3 a stratégie

Stratégia musí byť vypracovaná podľa záväznej osnovy a odovzdaná v tlačenej verzii, v dvoch origináloch a fotokópiách a na CD nosiči.

b) Administratívna kontrola stratégie

Administratívna kontrola stratégie vykonaná Pôdohospodárskou platobnou agntúrou sa uskutoční do 40-tich pracovných dní od uzávierky termínu na predkladanie stratégií a pozostáva z:

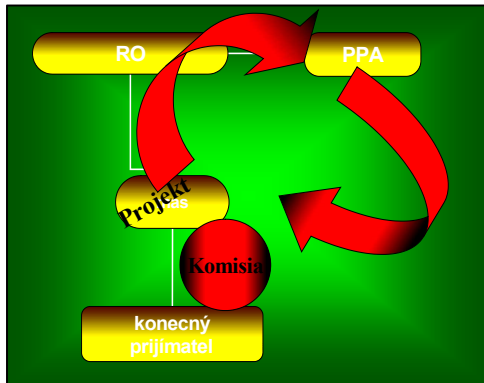
- Formálna kontrola kompletnosti stratégie;
- Kontrola oprávnenosti činností ;
- Kontrola oprávnenosti výdavkov;
- Kontrola kritérií spôsobilosti.

c) Výber MAS výberovou komisiou Riadiaceho orgánu

Výberová komisia Riadiaceho orgánu posúdi výsledky hodnotenia hodnotiteľov a vypočíta priemerný počet bodov za každú stratégiu. V prípade, odlišnosti sumy získaných bodov dvojice hodnotiteľov o viac ako 20 bodov, určí Výberová komisia Riadiaceho orgánu tretieho hodnotiteľa z databázy. Z hodnotenia stratégie tretieho hodnotiteľa Výberová komisia Riadiaceho orgánu urobí aritmetický priemer s celkovým bodovým hodnotením stratégie jedného z dvojice hodnotiteľov, ku ktorému je hodnotenie tretieho hodnotiteľa bližšie.

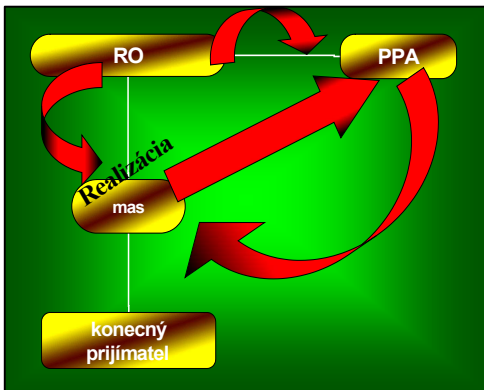
Obrázok č. 9: Finančné toky LEADER 2

Zdroj: JANOVIČKOVÁ, D. Centrum prvého kontaktu Levoča [online] <www.cpk.sk>.

Minister pôdohospodárstva SR vydá rozhodnutie o udelení štatútu MAS do 7 pracovných dní od predloženia stratégií. Na základe jeho rozhodnutia Výberová komisia RO schváli stratégie, vyberie MAS a oznámi konečným prijímateľom – predkladateľom a PPA výsledky hodnotenia stratégií a výberu MAS. Na základe Rozhodnutia o udelení štatútu MAS je PPA povinná predložiť Rámcovú zmluvu konečnému prijímateľovi do 15 pracovných dní od doručenia rozhodnutia na PPA. Konečný prijímateľ je povinný podpísať Rámcovú zmluvu do 10-tich pracovných dní od jej doručenia.

Obrázok č. 10: Finančné toky LEADER 3

Zdroj: JANOVIČKOVÁ, D. Centrum prvého kontaktu Levoča [online] <www.cpk.sk>.

6. MAS vyhlási výzvu na predkladanie ŽoNFP, zriadi Výberovú komisiu, ktorá vyberie projekty na základe kritérií uvedených v stratégii. PPA uskutoční kontrolu oprávnenosti nákladov projektov a uzavrie zmluvu s konečnými prijímateľmi.¹¹

¹¹ Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. Bratislava: Ministerstvo pôdohospodárstva SR, 2008., Vidiecky parlament ŽK. 2007. Metodika pre prípravu stratégií LEADER a tvorbu miestnych akčných skupín v Žilinskom kraji

4.2.4 Výsledky prvého kola hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

Tabuľka č. 9: Postup a časový harmonogram pre výber MAS SR

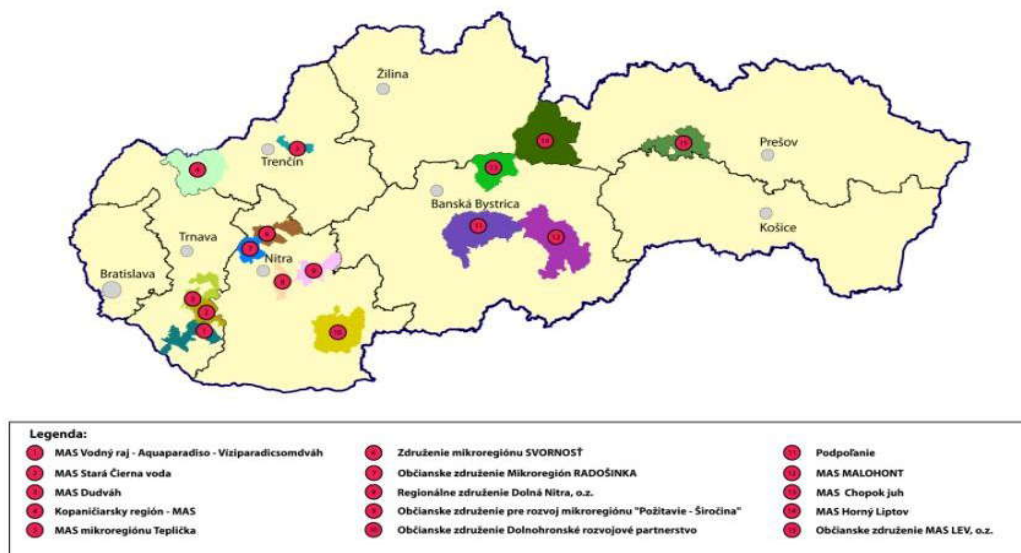
1. Výzva: Výberové kolo predkladania Integrovaných stratégií rozvoja územia z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 v termíne od 1. 12. 2008 do 15. 12. 2008
• Počet prijatých Integrovaných stratégií rozvoja územia: 38
• Počet neschválených Integrovaných stratégií rozvoja územia: 23
• Počet schválených Integrovaných stratégií rozvoja územia: 15
2. Výzva: Výberové kolo predkladania Integrovaných stratégií rozvoja územia z Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 v termíne od 1. 12. 2009 do 15. 12. 2009

Zdroj: KODADA, M. Stav implementácie Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

Možnosť zrealizovať svoje Integrované stratégie rozvoja územia v rámci prvej výzvy na predkladanie ISRÚ pre opatrenie 4.1 a 4.3, ktorá bola zverejnená 4. apríla 2008 (číslo výzvy: 2008/PRV/04), získalo pilotných 15 partnerstiev, ktorým bol Rozhodnutím o schválení ŽoNFP z PRV SR 2007 – 2013, udelený štatút MAS¹².

Na základe podpisu zmluvy s PPA, začali úspešné MAS postupne vyhlasovať výzvy na predkladanie projektov, realizáciou ktorých oprávnení žiadatelia prispievajú k naplneniu cieľov, vytýčených miestnymi akčnými skupinami.

Obrázok č. 11: Zoznam MAS SR schválených v rámci 1. výzvy na predkladanie ISRÚ

Zdroj: Spravodajca Národnej siete rozvoja vidieka. Agentúra pre rozvoj vidieka, 2010.

¹² KODADA, M. Oznámenie Riadiaceho orgánu k výsledkom z hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín. [online] < <http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=1&id=1544>>.

1. Schválené miestne akčné skupiny v prvom kole hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

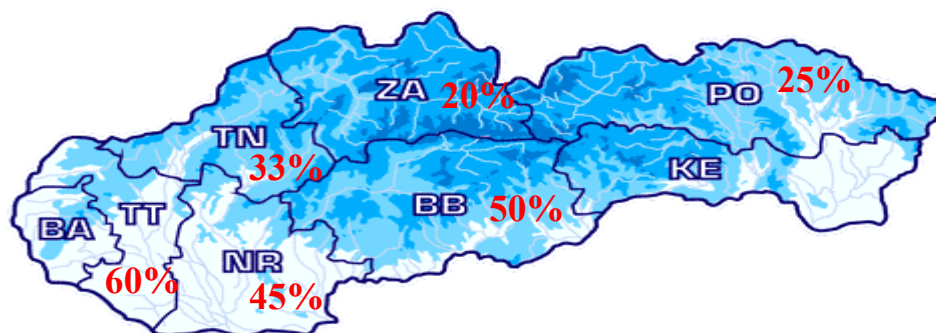
Zoznam schválených MAS v prvom kole hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín v rámci SR uvádza tabuľka č. 10:

Tabuľka č. 10: Schválené MAS v prvom kole hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v SR

Názov žiadateľa	Názov Integrovanej stratégie rozvoja územia	Celkový počet bodov
Trnavský kraj		
MAS Stará Čierna voda	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Stará Čierna voda	90,5
MAS Dudváh	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Dudváh	76,5
MAS Vodný raj - Aquaparadiso - Víziparadicsom	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Vodný raj - Aquaparadiso - Víziparadicsom	67,5
Trenčiansky kraj		
Kopaničiarsky región - MAS	Integrovaná stratégia rozvoja územia „Kopaničiarsky región -MAS“	89
MAS mikroregiónu Teplička	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS mikroregiónu Teplička	74,5
Nitriansky kraj		
Združenie mikroregiónu SVORNOSŤ	Integrovaná stratégia rozvoja územia Združenia mikroregionu Svornosť	94
OZ pre rozvoj mikroregiónu "Požítavie - Širočina"	Integrovaná stratégia rozvoja územia mikroregiónu "Požítavie - Širočina"	90,5
OZ Dolnohronské rozvojové partnerstvo	Integrovaná stratégia rozvoja územia Dolnohronského regionálneho partnerstva	86,5
Regionálne združenie Dolná Nitra, o. z.	Integrovaná stratégia rozvoja územia Regionálneho združenia Dolná Nitra	85
OZ Mikroregión RADOŠINKA	Integrovaná stratégia rozvoja územia Mikroregiónu Radošinka	83,5
Žilinský kraj		
MAS Horný Liptov	Integrovaná stratégia rozvoja Horného Liptova do roku 2015	74,5
Banskobystrický kraj		
MAS Podpoľanie	4P – Program pre prít'azlivé Podpoľanie	90
MAS Chopok - Juh	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Chopok - Juh	86,5
MAS MALOHONT	Integrovaná stratégia rozvoja územia občianskeho združenia MAS Malohont: „Malohontu srdce dáme, o rozvoj sa postaráme“	86,5
Prešovský kraj		
OZ MAS LEV, o. z.	Integrovaná stratégia rozvoja územia Levočský región, perla Spiša... a sen sa stane skutočnosťou!	80

Zdroj: KODADA, M. Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Obrázok č. 12: Percentuálna úspešnosť výberu MAS z prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP z PRV SR 2007 – 2013, opatrenie 4.1 Implementácia Integrovaných stratégií rozvoja územia a 4.3 Chod miestnej akčnej skupiny v prvom kole:

Zdroj: KODADA, M. Stav implementácie Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013

2. Neschválené miestne akčné skupiny v prvom kole hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

Neschválené MAS SR z dôvodu nedostatočného počtu bodov v rámci celkového bodového hodnotenia jednotlivých ISRÚ sú uvedené v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 11: Neschválené MAS SR z dôvodu nedostatočného počtu bodov

Názov žiadateľa	Názov Integrovanej stratégie rozvoja územia
MAS Horný Žitný ostrov	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Horný Žitný ostrov
MAS Magura - Strážov	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Magura - Strážov
OZ Via Romanum	Stratégia Integrovaného rozvoja územia Via Romanum
MAS Dolný Žitný ostrov	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Združenie Dolný Žitný ostrov
Mikroregión TRÍBEČSKO	Integrovaná stratégia rozvoja územia Mikroregiónu Tribečsko
Mikroregión okolo Cédronu	Integrovaná stratégia rozvoja územia Mikroregiónu okolo Cédronu
OZ Partnerstvo Horného Turca	Partnerstvo Horného Turca
OZ Zlatá cesta	Integrovaná stratégia rozvoja územia OZ Zlatá cesta
MAS DUŠA, OZ	Spoločne meníme seba, obce, región – zvyšujeme kvalitu života

Zdroj: KODADA, M. Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Zoznam neschválených miestnych akčných skupín z dôvodu nesplnenia kritérií oprávnenosti MAS je uvedený v tabuľke č. 12:

Tabuľka č. 12: Neschválené MAS SR z dôvodu nesplnenia kritérií oprávnenosti

Názov žiadateľa	Názov Integrovanej stratégie rozvoja územia
OZ Žiar	Integrovaná stratégia rozvoja územia OZ Žiar
OZ Ipeľ - Hont	Integrovaná stratégia rozvoja územia OZ Ipeľ – Hont
OZ MAS Hornohrad	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Hornohrad
VSP Muránska Planina	Integrovaná stratégia Verejno-súkromného partnerstva Muránska Planina
Občianske združenie MAS OKO	Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS OKO
OZ rozvojové partnerstvo pre územie Hornej Oravy	Integrovaná stratégia rozvoja územia Hornej Oravy
MAS Združenia Termál	Rozvojová stratégia územia Termál
MAS Stredné Ponitrie	Integrovaná stratégia rozvoja územia – Nová budúcnosť v atraktívnom regióne Stredného Ponitria
Naše Považie	Integrovaná stratégia rozvoja Nášho Považia

Zdroj: KODADA, M. Ministerstvo pôdohospodárstva SR

Neschválené MAS SR z dôvodu nesplnenia podmienky administratívnej kontroly vykonanej PPA: OZ Partnerstvo pre MAS Terchovská dolina, MAS Podunajsko OZ, MAS Horná Torysa, OZ Orava Dolná, OZ Tatry – Pieniny LAG

4.2.5 Druhé kolo hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

Už v v blízkej budúcnosti prebehne druhé kolo hodnotenia ISRÚ a výberu MAS. Druhá výzva na predkladanie Integrovaných stratégií rozvoja územia pre opatrenia 4.1 a 4.3 bola vyhlásená v októbri 2009 a príjem ISRÚ prebiehal od 1.12.2009 do 15.12.2009. Integrované stratégie sú už odovzdané na Pôdohospodárskej platobnej agentúre, kde prebehne administratívna kontrola, po ktorej dostanú stratégie na hodnotenie externí hodnotitelia, ktorí ich zhodnotia po odbornej a kvalitatívnej stránke¹³. Samosprávnym krajom, ktorým bolo v rámci 1. výzvy schválených menej ako tri miestne akčné skupiny, budú mať v rámci 2. výzvy schválený garantovaný počet tri miestne akčné skupiny, ktoré splnia kritéria hodnotenia Integrovanej stratégie rozvoja územia¹⁴.

¹³ Spravodajca Národnej siete rozvoja vidieka [online]. Agentúra pre rozvoj vidieka. 2010. [cit. 2010-04-02]. Dostupné na internete: <<http://www.nsrv.sk/index.php?pl=12&article=59>>.

¹⁴ KODADA, M. Oznamenie Riadiaceho orgánu k výsledkom z hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS. [online] <<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=1&id=1544>>.

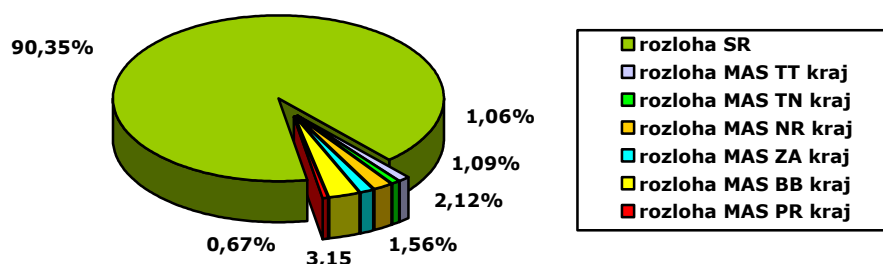
4.2.6 Miera angažovanosti SR do prístupu LEADER prostredníctvom MAS SR

Podiel rozlohy MAS SR na celkovej rozlohe SR

Z celkovej rozlohy 49 034 km² SR zaberá 15 úspešných MAS schválených v 1. kole výzvy celkom 4 730,54 km² (9,65%) územia. Z celkovej rozlohy území verejno-súkromných partnerstiev SR, najväčší podiel prináleží MAS Horný Liptov, ktorá v percentuálnom vyjadrení zaberá 1,6% (766,2 km²) územia všetkých miestnych akčných skupín SR. MAS s najnižšou rozlohou v rámci rozlohy územia všetkých MAS predstavuje MAS mikroregiónu Teplička s celkovou rozlohou 72,63 km² (0,2%).

Pri komparácii zastúpenia verejno-súkromných partnerstiev v jednotlivých krajoch SR môžeme konštatovať, že najväčšiu rozlohu zaberá územie troch schválených MAS v Banskobystrickom kraji a síce 1 543,17 km². Najmenej zaangažovaným kraj do prístupu LEADER s rozlohou 327,91 km² je Prešovský kraj s jednou schválenou MAS.

Graf č. 2: Podiel rozlohy MAS SR na celkovej rozlohe SR

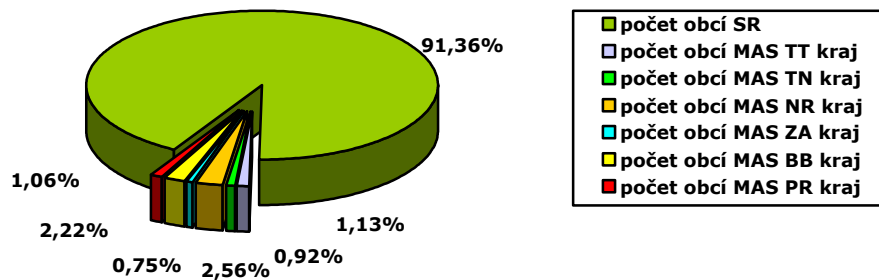

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obcí v MAS SR na celkovom počte obcí SR

Územie SR je rozdelené na 8 samosprávnych krajov, na území ktorých sa nachádza 2928 obcí. Z uvedeného počtu obcí SR predstavuje 8,64% a teda 253 obcí podporovaných prostredníctvom prístupu LEADER, ktoré ležia na územiach 15tich schválených MAS v 1. kole výzvy. Najvyšším podielom počtu obcí v rámci území MAS disponuje miestna akčná skupina Malohont nachádzajúca sa v Banskobystrickom kraji s celkovým počtom obcí 39. Verejno-súkromné partnerstvo s najnižším celkovým počtom obcí 4 zastúpených na území všetkých MAS predstavuje MAS mikroregiónu Teplička. Z celkového počtu obcí zastúpených v jednotlivých verejno-súkromných partnerstvách podľa krajov, najviac zaberá 75 obcí celkového počtu 5-tich schválených VSP Nitrianskeho kraja. Miestne akčné skupiny s najmenším súčtom obcí 22 ležia na území Žilinského kraja.

Graf č. 3: Podiel počtu obcí v MAS SR na celkovom počte obcí SR

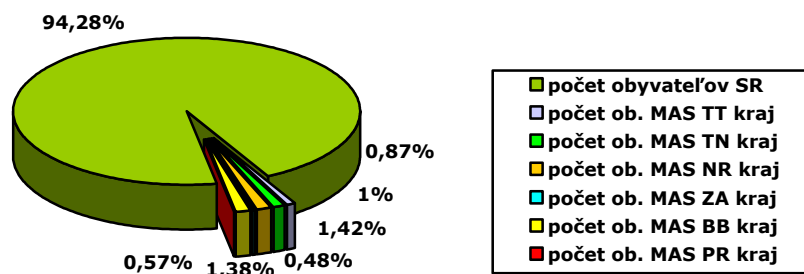
Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obyvateľov MAS SR na celkovom počte obyvateľov SR

Podľa Štatistického úradu SR mala SR k 31. decembru 2009 5 424 925 obyvateľov. Z uvedeného počtu žije na území všetkých schválených miestnych akčných skupín SR 310 621 obyvateľov, čo predstavuje 5,72% obyvateľov celej republiky zaangażovaných do prístupu LEADER. Pri komparácii počtu obyvateľov jednotlivých MAS sme usúdili, že najviac obyvateľov žije na území verejno-súkromného partnerstva Kopaničiarsky región. Najmenší počet obyvateľom žijúcich na území miestnej akčnej skupiny sa nachádza na území MAS Stará Čierna voda pokrývajúca územie Trenčianskeho kraja.

Najvyšší počet obyvateľov MAS 77 361 v rozdelení podľa krajov žije na území 5-tich verejno-súkromných partnerstiev schválených v Nitrianskom kraji. Kraj s najnižším počtom obyvateľov 26 027 zastúpených v miestnych akčných skupinách predstavuje Žilinský s jednou schválenou MAS.

Graf č. 4: Podiel počtu obyvateľov MAS SR na celkovom počte obyvateľov SR

Zdroj: Vlastné spracovanie

4.3 MAS Banskobystrického kraja ako príklad podpory obcí z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

4.3.1 Využitie Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 v BBSK z pohľadu podpory MAS prostredníctvom prístupu LEADER

Prvé aktivity smerujúce k budovaniu kapacít pre prístup LEADER začal v roku 2003 realizovať Vidiecky parlament Banskobystrického kraja. Vďaka Technickej pomoci SAPARD sa prostredníctvom Vidieckeho parlamentu BBSK v rokoch 2004 - 2005 overili tri modelové územia pre LEADER a vyškolili sa prví odborníci na prípravu ISRÚ.

Banskobystrický kraj začal podporovať budovanie partnerstiev pre prístup LEADER od roku 2007. Za tri roky pôsobenia bolo v rámci tohto prístupu podporených 16 partnerstiev celkovou sumou 42,5 tisíc Eur. Nebola to veľká suma, ale aj vďaka nej sa podarilo zabezpečiť akú takú udržateľnosť dovedy nabudovaných miestnych kapacít a aj pripraviť verejno-súkromné partnerstvá do prvého kola výzvy v roku 2008.

Celkovo sa o podporu na realizáciu Integrovaných stratégií rozvoja územia uchádzalo 6 partnerstiev a z toho uspeli 3, ktoré získali štatút MAS: MAS Chopok - juh, MAS Malohont a MAS Podpoľanie. Neúspešní žiadatelia sa spolu s ďalšími siedmimi partnerstvami pripravujú do druhého kola výzvy.

Tabuľka č. 13: Partnerstvá BBSK v 1. a 2. kole výziev na predkladanie ISRÚ

Partnerstvá BBSK		Počet obyv.	Počet obcí	Rozloha (km ²)	Hustota
1.kolo	Územia MAS spolu	74 917	65	1 544	48,5
2.kolo	VSP v príprave LEADER	207 880	253	4 242	50
Celkom		282 797	318	5 786	49,25
Podiel z územia kraja		42,7%	61,6%	61,2%	70,4%

Zdroj: Infobulletin regionálneho pracoviska NSRV pre Banskobystrický kraj. 2009. Rozvoj vidieka v Banskobystrickom kraji 2009. OZ Vidiecky parlament BBSK. 2009.

Podľa ukazovateľov hustoty sa dá usúdiť, že územia verejno-súkromných partnerstiev v Banskobystrickom kraji predstavujú skutočné vidiecke prostredie s priemerom hlboko pod priemerom SR i Banskobystrického kraja, ktorého hustota je najnižšia v Slovenskej republike. Tento fakt jednoznačne svedčí o vysokej mobilizácii vidieckych aktérov a o vysokej pripravenosti BBSK na prístup LEADER¹⁵.

¹⁵ Infobulletin regionálneho pracoviska NSRV pre Banskobystrický kraj. 2009. Rozvoj vidieka v Banskobystrickom kraji 2009. OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja: Banská Bystrica, 2009.

4.3.2 Identifikácia MAS BBSK podporených v prvom kole hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

Miestna akčná skupina CHOPOK - JUH

Adresa sídla - kancelária MAS: Mýto pod Ďumbierom 64, 976 44
Mýto pod Ďumbierom

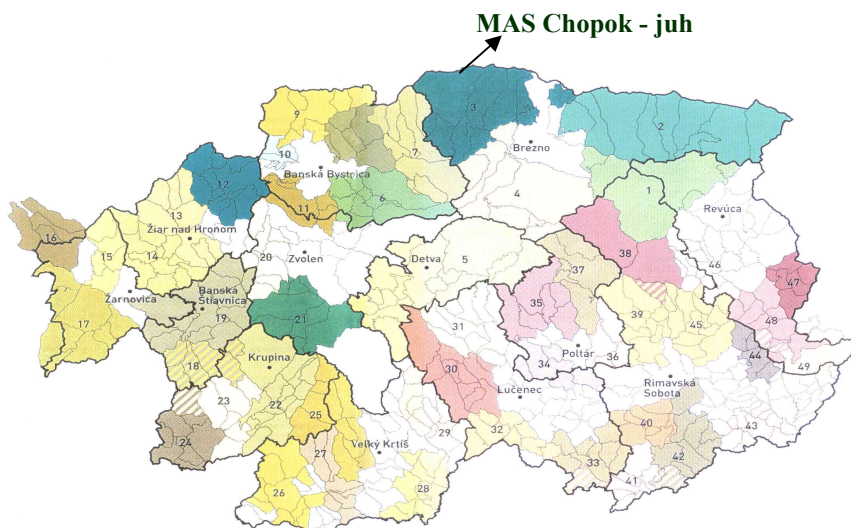
Štatutárny zástupca: Ján Žoldák
0902 519 697, maschopokjuh@gmail.com

Manažér MAS: Bc. Miroslav Žabka, 0902 519 697

Finančný manažér MAS: PhDr. Jozef Snopko

Adresa web stránky MAS: www.maschopokjuh.sk

Mapa územia MAS Chopok - juh:

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Národnej siete rozvoja vidieka

Miestna akčná skupina
MALOHONT

Miestna akčná skupina MALOHONT

Adresa sídla - kancelária MAS: Sama Vozára 154, 980 52 Hrachovo

Štatutárny zástupca: Miloš Očenáš

047/ 5811 807

Manažér MAS: Bc. Miroslava Kubaliaková

0903 772 453, mirkakubka@ozveny.sk

Finančný manažér MAS: Elena Kubaliaková

0905 715 814, ozveny@ozveny.sk

Adresa web stránky MAS: www.malohont.sk

Mapa územia MAS Malohont:

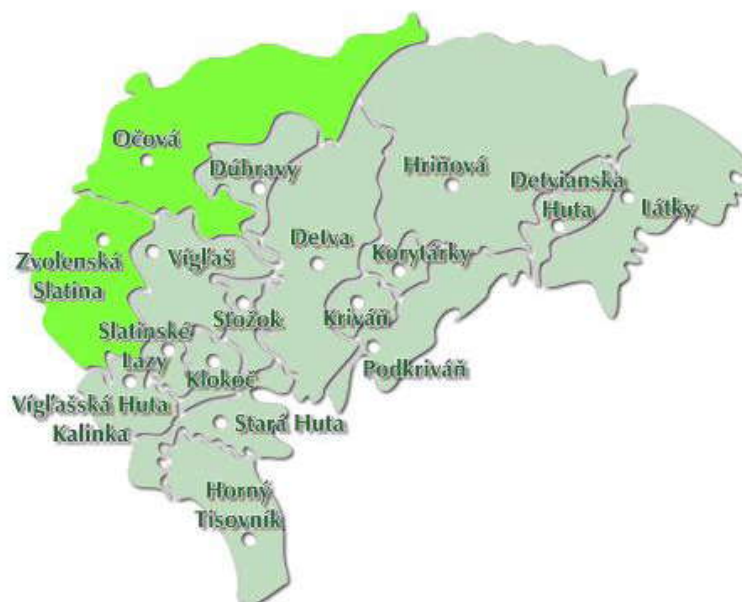

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Národnej siete rozvoja vidieka

Miestna akčná skupina PODPOLANIE

Adresa sídla - kancelária MAS: Námestie SNP 1, 962 12 Detva
Štatutárny zástupca: RNDr. Juraj Bódi
0903 479 620, bodi@juvit.sk
Manažér MAS: Ing. Elena Jankovičová
0904 101 012, ela@cyklo.sk
Finančný manažér MAS: RNDr. Irena Krokošová
0903 479 606, krokosova@juvit.com
Adresa web stránky MAS: www.podpolanou.sk

Mapa územia MAS Podpolanie:

Zdroj: Vlastné spracovanie z materiálov Národnej siete rozvoja vidieka

4.3.3 Komparácia procesu tvorby miestnych akčných skupín BBSK

Tabuľka č. 14: Proces tvorby MAS BBSK

Názov MAS	Dátum zahájenia prác	Počet členov pracovnej skupiny	Počet verejných stretnutí	Registrácia MAS
MAS Chopok - juh	09/2007	11	11	11.03.2008
MAS Malohont	06/2004	6	18	13.03.2007
MAS Podpoľanie	03/2005	10	22	28.12.2005

Zdroj: RUSNÁK, P. Vidiecky parlament Banskobystrického kraja, 2009.

Z uvedených zdrojov vyplýva, že MAS Malohont a Podpoľanie sú výsledkom dlhodobej a systematickej práce ľudí, ktorí sa už niekoľko rokov predtým podieľali na činnostiach a aktivitách predchádzajúcich vzniku štatútu MAS a tohto času majú presne definované postupy k ich dosiahnutiu. Na rozdiel od nich MAS Chopok - juh, na základe dvojročného fungovania predstavuje nováčika na poli politiky rozvoja vidieka. Zo všetkých komparovaných partnerstiev, práve Malohont medzi zahájením prác a registráciou, venovalo najdlhšie obdobie aktivitám smerujúcim k získaniu štatútu MAS.

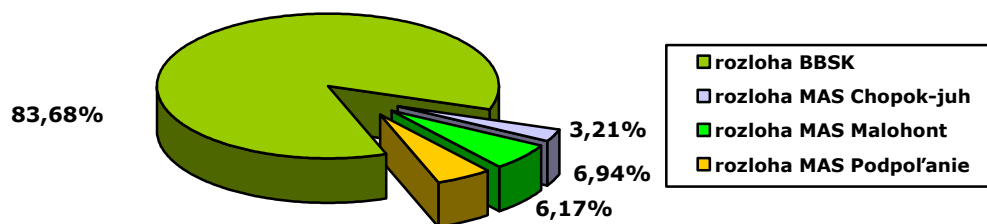
Proces zapájania odbornej a laickej verejnosti do budovania partnerstva a tvorby integrovanej stratégie je veľmi významným a dôležitým aspektom k vytvoreniu MAS z dôvodu naplnenia potrieb všetkých obyvateľov územia. Z tohto pohľadu v MAS Podpoľanie na základe 22 verejných stretnutí vidieť najvyššiu zainteresovanosť MAS do procesu zapájania aktérov. Najvyšším počtom členov pracovnej skupiny disponovala MAS Chopok - juh, avšak počtom uskutočnených verejných stretnutí je na poslednom mieste.

4.3.4 Komparácia miery angažovanosti BBSK do prístupu LEADER prostredníctvom MAS BBSK

Podiel rozlohy MAS BBSK na celkovej rozlohe BBSK

Z údajov jednotlivých MAS BBSK sme usúdili, že územie všetkých troch hodnotených MAS s rozlohou 1 543,17 km², zaberá 16,32% najväčšieho kraja na Slovensku o celkovej rozlohe 9 455 km². Najväčšiu plochu celkovej rozlohy MAS BBSK pokrýva územie VSP Malohont s rozlohou 656 km², ktoré je zároveň druhou najrozsiahlejšou MAS v SR. Za rozlohou MAS Malohont ďaleko nezaostáva ani MAS Podpoľanie, ktorá svojimi 583,43 km² predstavuje tretiu najrozsiahlejšiu MAS na území SR. MAS Chopok - juh s rozlohou 303,74 km² patrí medzi priemerne veľké MAS SR.

Graf č. 5: Podiel rozlohy MAS BBSK na celkovej rozlohe BBSK

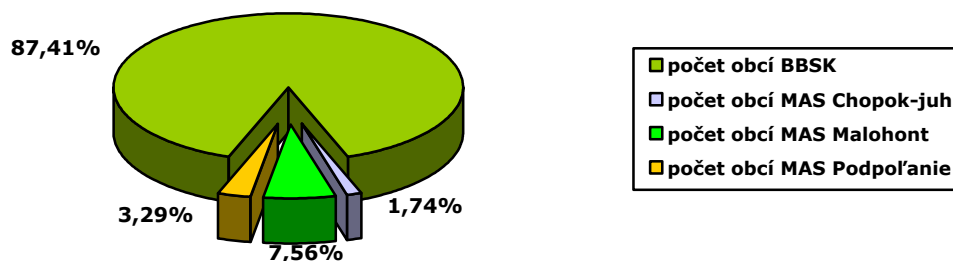

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obcí MAS BBSK na celkovom počte obcí BBSK

Na základe komparácie počtu obcí v území MAS BBSK na celkovom počte obcí Banskobystrického samosprávneho kraja sme zistili, že z celkového počtu 516 obcí nachádzajúcich sa na území BBSK, pokrýva celkom 65 obcí verejno-súkromných partnerstiev v tomto kraji. Na základe tohto ukazovateľa môžeme konštatovať, že Malohont z hľadiska počtu 39 obcí je vôbec najzaangažovanejšou MAS do prístupu LEADER v SR. S počtom obcí 17 je MAS Podpoľanie na druhom mieste a MAS Chopok - juh s počtom obcí 9 na treťom mieste angažovanosti MAS BBSK do prístupu LEADER.

Graf č. 6: Podiel počtu obcí MAS BBSK na celkovom počte obcí BBSK

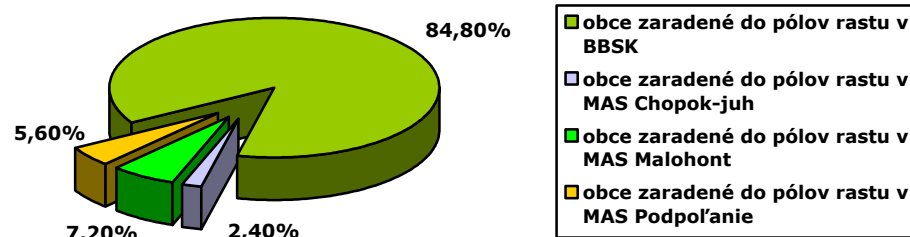

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obcí zaradených do pólov rastu v MAS BBSK na celkovom počte obcí zaradených do pólov rastu v rámci BBSK

Na základe rozdelenia obcí v Národnom strategickom referenčnom rámci SR 2007 - 2013, je do obcí plniacich funkciu pólov rastu v Banskobystrickom samosprávnom kraji zaradených 125 obcí. Z uvedeného počtu obcí v póloch rastu v BBSK sa 19 obcí nachádza na území MAS, ktoré sa nemôžu uchádzať o podporu zo skupiny opatrení 3.4 prostredníctvom osi 4 LEADER, môžu si však požiadať o podporu z PRV SR 2007 - 2013. Z celkového počtu obcí, v ktorých tkvie rozvojový potenciál území MAS BBSK, zaberá 9 obcí územie Malohontu, 7 územie Podpoľania a 3 územie Chopku - juh.

Graf č. 7: Podiel počtu obcí zaradených do pólův rastu v MAS BBSK na celkovom počte obcí zaradených do pólův rastu v rámci BBSK

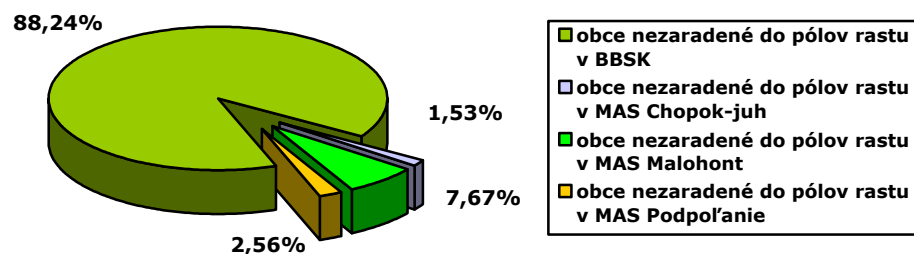

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obcí mimo pólův rastu v MAS BBSK na celkovom počte obcí mimo pólův rastu v rámci BBSK

V rámci skupiny opatrení 3.4 sa môžu o podporu uchádzať len obce nezaradené do pólův rastu, ktorých počet v BBSK predstavuje 391 obcí celého kraja. Na území MAS BBSK sa z tohto počtu nachádza celkom 46 obcí, ktoré sa neradia medzi póly rozvoja a ktoré bez finančnej pomoci zo skupiny opatrení 3.4 majú minimálnu šancu na rozvoj. Z hľadiska MAS BBSK sa najviac 30 obcí mimo pólův rastu nachádza na území MAS Malohont, 10 na území MAS Podpoľanie a 6 na území Chopok - juh.

Graf č. 8: Podiel počtu obcí mimo pólův rastu v MAS BBSK na celkovom počte obcí mimo pólův rastu v rámci BBSK

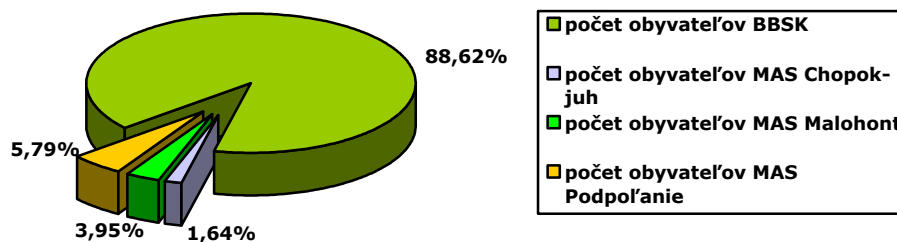

Zdroj: Vlastné spracovanie

Podiel počtu obyvateľov MAS BBSK na celkovom počte obyvateľov BBSK

Na celkovej rozlohe BBSK žije 658 368 obyvateľov čo predstavuje najväčší podiel obyvateľstva žijúceho v kraji v rámci celej SR. Na území MAS BBSK z toho žije 74 917 obyvateľov čo znamená, že miera angažovanosti obyvateľov MAS BBSK do prístupu LEADER predstavuje 11,38% z celkového počtu obyvateľov kraja. Počet obyvateľov MAS Chopok - juh predstavuje 10 771 čo je menej ako 1/2 obyvateľstva žijúceho na území MAS Malohont (26 008) a menej ako 1/3 obyvateľov žijúcich na území MAS Podpoľanie (38 138). Na základe tohto ukazovateľa MAS Podpoľanie zároveň patrí druhé miesto najvyššieho počtu obyvateľov MAS SR.

Graf č. 9: Podiel počtu obyvateľov MAS BBSK na celkovom počte obyvateľov BBSK

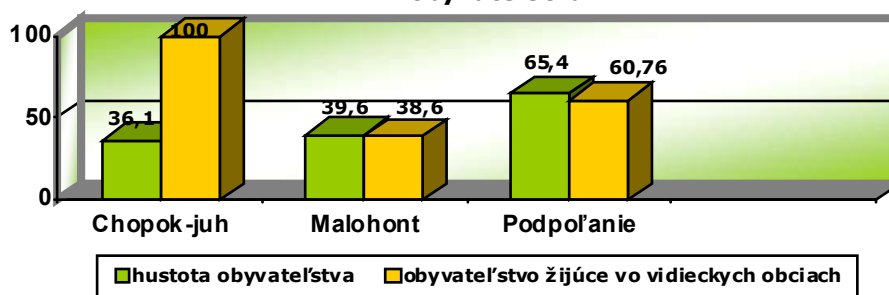

Zdroj: Vlastné spracovanie

Definovanie obcí MAS BBSK z hľadiska stupňa vidieckosti územia na základe hustoty obyvateľstva

Najnižší podiel obyvateľstva žijúceho vo vidieckych obciach sa nachádza na území MAS Podpoľanie s 60,76 percentami. 71,3% obyvateľov vidieckych obcí žije na území MAS Malohont. Územie MAS Chopok - juh sa vyznačuje 100% osídlenosťou obyvateľstva vo vidieckych obciach. Hustota obyvateľstva vo všetkých hodnotených MAS dosahuje hodnotu menšiu ako 150 obyvateľov/km² a teda spĺňa charakter prevažne vidieckych regiónov, ktoré sú podporované prostredníctvom prístupu LEADER.

Graf č. 10: Stupeň vidieckosti území MAS BBSK na základe hustoty obyvateľstva

Zdroj: Vlastné spracovanie

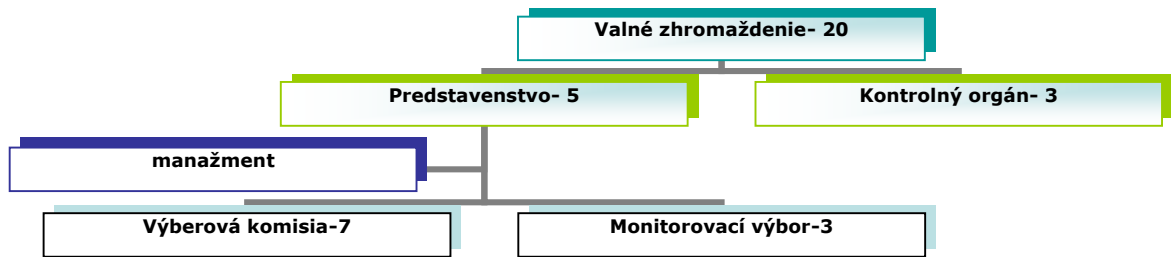
4.3.5 Komparácia organizačnej štruktúry MAS BBSK

Základnú organizačnú štruktúru miestnych akčných skupín tvoria nasledovné orgány občianskeho združenia v zmysle zákona o združovaní občanov:

Zhromaždenie členov MAS – najvyšší orgán, Výbor MAS – výkonný orgán, Predseda a podpredseda – štatutárny orgán, Dozorná rada – kontrolný orgán.

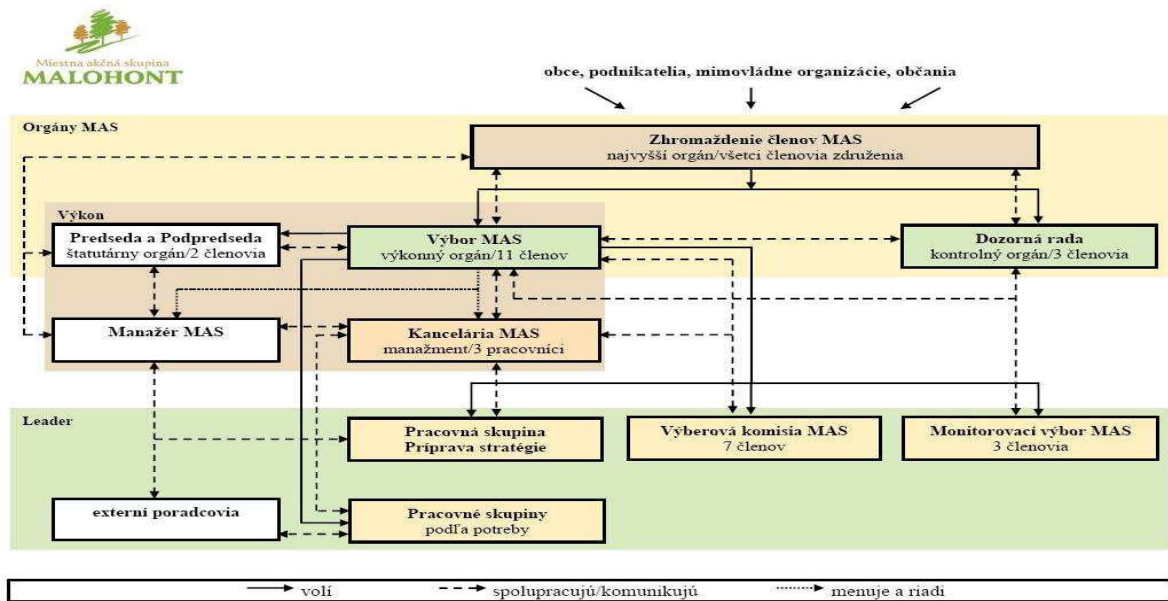

Schéma č. 3: Organizačná štruktúra MAS Chopok - juh

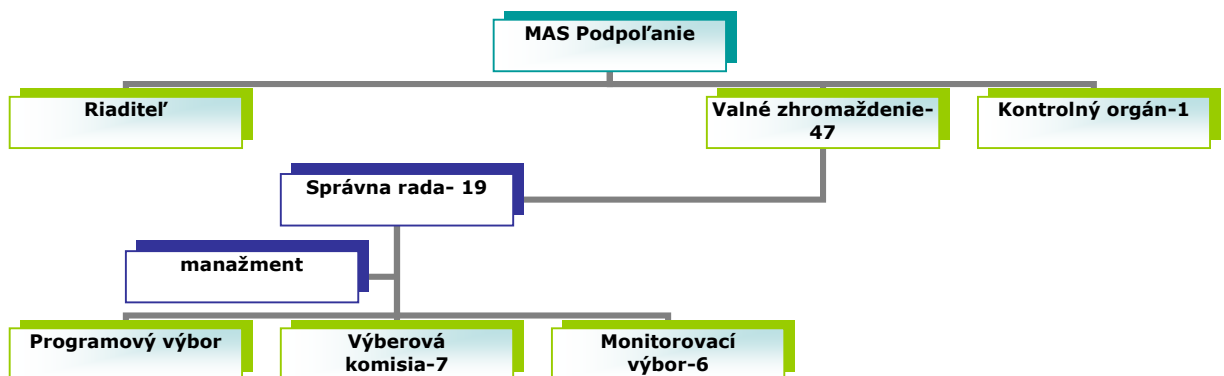
Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Chopok - juh

Schéma č. 4: Organizačná štruktúra MAS Malohont

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Malohont

Schéma č. 5: Organizačná štruktúra MAS Podpoľanie

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Podpoľanie

1. Komparácia organizačnej štruktúry MAS BBSK podľa sektorov

Členskú základňu MAS BBSK tvorí spolu 116 členov. Do realizácie prístupu LEADER v MAS BBSK je najviac zaangažovaný verejný sektor, zatiaľ čo súkromný sektor sústreďuje svoje aktivity na tento prístup vo väčšej miere v najväčších póloch rastu.

Najnižšie členské zastúpenie v orgánoch má miestna akčná skupina Chopok - juh, čo je logické vzhľadom na rozlohu a počet obcí, ktoré spadajú do jej územia. Zloženie členskej základne u všetkých MAS je na úrovni verejného a súkromného občianskeho sektora geograficky aj sektorovo vyvážené. Najnižšie zastúpenie sektorov vo všetkých komparovaných verejno-súkromných partnerstvách predstavuje podnikateľský sektor, ktorý síce nemá bohaté členské zastúpenie ale má pomerne silné zastúpenie vo vedení.

Tabuľka č. 15: Organizačná štruktúra MAS BBSK podľa sektorov

Názov MAS	Počet členov MAS	Verejný sektor	Podnikateľský sektor	Občiansky sektor
MAS Chopok - juh	20	9	3	8
MAS Malohont	49	19	13	17
MAS Podpoľanie	47	19	9	19
spolu	116	47	25	44
Podiel sektorov	100%	40,52%	21,55%	37,93%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

a) Komparácia organizačnej štruktúry MAS BBSK podľa sektorov v Riadiacom orgáne

Zastúpenie Správnej rady ako Riadiacieho orgánu jednotlivých miestnych akčných skupín Banskobystrického samosprávneho kraja tvorí spolu 35 členov. Najvyššie zastúpenie členov v tomto orgáne má verejný sektor a síce 42,86%, najnižšie zastúpenie môžeme sledovať v súkromnom občianskom sektore, ktorý je zastúpený 23,86 % s 8 členmi a dokonca len jedným členom v riadení v rámci MAS Chopok - juh.

Tabuľka č. 16: Organizačná štruktúra MAS BBSK v Riadiacom orgáne

Názov MAS	Počet členov MAS v RO	Verejný sektor	Podnikateľský sektor	Občiansky sektor
MAS Chopok - juh	5	2	2	1
MAS Malohont	11	4	3	4
MAS Podpoľanie	19	9	7	3
spolu	35	15	12	8
Podiel sektorov	100%	42,86%	34,29%	23,86%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

b) Komparácia organizačnej štruktúry MAS BBSK podľa sektorov v Kontrolnom orgáne

Najvyššie zastúpenie občianskeho sektora v Kontrolnom orgáne pozorujeme v miestnej akčnej skupine Chopok - juh, avšak podnikateľský sektor v Kontrolnom orgáne tejto MAS nie je vôbec zastúpený. Najväčšie zastúpenie sektora v tomto orgáne sledujeme opäť vo verejnom sektore s percentuálnym zastúpením 41,67%. Celkový počet členov členskej základne Kontrolného orgánu sledovaných MAS je 12, pričom v MAS Chopok-juh a MAS Malohont môžeme vidieť zhodu v celkovom počte členov.

Tabuľka č. 17: Organizačná štruktúra MAS BBSK v Kontrolnom orgáne

Názov MAS	Počet členov MAS v KO	Verejný sektor	Podnikateľský sektor	Občiansky sektor
MAS Chopok - juh	3	1	0	2
MAS Malohont	3	1	1	1
MAS Podpoľanie	6	3	2	1
spolu	12	5	3	4
Podiel sektorov	100%	41,67%	25%	33,33%

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

4.3.6 Komparácia implementácie prístupu LEADER v MAS BBSK prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013

Pred porovnávaním výsledkov implementácie prístupu LEADER v jednotlivých miestnych akčných skupinách Banskobystrického samosprávneho kraja je potrebné konštatovať, že verejno-súkromné partnerstvo Chopok - juh do dnešného dňa nevyhlásilo výzvu pre skupinu opatrení 3.4 a teda ani neboli podané Žiadosti o Nenávratný finančný príspevok v rámci opatrení 3.4.1 a 3.4.2.

1. Komparácia celkového počtu projektov podaných v rámci MAS BBSK pre skupinu opatrení 3.4

Pôdohospodárska platobná agentúra zastúpená miestnymi akčnými skupinami Malohont a Podpoľanie v rámci opatrenia 4.1 Implementácia Integrovanej stratégie rozvoja územia, vyhlásila výzvy na predkladanie ŽoNFP z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 pre opatrenie 3.4.1 a 3.4.2 takmer v rovnakom termíne. Jednotlivé obce spadajúce do území komparovaných miestnych akčných skupín mali možnosť predkladať projekty v rámci výziev pre skupinu opatrení 3.4.1 do februára 2010 a v rámci MAS Podpoľanie pre opatrenie 3.4.2 do 1. marca 2010.

Tabuľka č. 18: Počet podaných ŽoNFP v rámci MAS pre skupinu opatrení 3.4

Názov MAS	Podané ŽoNFP (3.4.1)	Podané ŽoNFP (3.4.2)
MAS Chopok - juh	-	-
MAS Malohont	9	3
MAS Podpoľanie	15	15
spolu	24	18

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

V rámci 1. výzvy na predkladanie Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok pre skupinu opatrení 3.4 bolo v MAS Malohont podaných spolu 12 projektov. Čo sa týka MAS Podpoľanie, v rámci výzvy pre skupinu opatrení 3.4 bolo v tejto MAS podaných spolu až 30 Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok.

Kým v MAS Malohont sledujeme výrazný rozdiel v počte podaných projektov medzi opatrením 3.4.1 a 3.4.2, v MAS Podpoľanie bol ich počet v rámci týchto opatrení totožný.

Na základe údajov komparovaných miestnych akčných skupín možno konštatovať, že celkovo bolo podaných o 6 Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok viac pre opatrenie 3.4.1. Celkovo bolo v rámci týchto miestnych akčných skupín podaných 42 projektov pre skupinu opatrení 3.4.

2. Komparácia oprávnených výdavkov MAS BBSK a celkovej sumy obcí požadovanej z PRV na jeden projekt v rámci skupiny opatrení 3.4

Vysvetlenie súvislosti oprávnených výdavkov MAS a celkovej sumy obcí požadovanej z PRV na jeden projekt v rámci skupiny opatrení 3.4

Suma oprávnených výdavkov súvisí s požadovanou sumou z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013, nakoľko z PRV možno žiadať financie len na oprávnené výdavky. V praxi to znamená, že suma oprávnených výdavkov na projekt zároveň predstavuje sumu požadovanú z PRV na projekt.

Toto platí však len v prípade, že žiadateľ žiada 100 % oprávnených výdavkov z PRV. V prípade, že obce žiadajú z PRV na oprávnené výdavky len časť sumy a zvyšnú časť predstavujú oprávnené výdavky z vlastných zdrojov, suma oprávnených výdavkov a požadovaná suma z PRV nie sú totožné.

Komparácia MAS Banskobystrického kraja

Tabuľka č. 19: Minimálna a maximálna výška oprávnených výdavkov na projekt v rámci výziev pre skupinu opatrení 3.4

Názov MAS	Min. suma pre opatrenie 3.4.1	Max. suma pre opatrenie 3.4.1	Min. suma pre opatrenie 3.4.2	Max. suma pre opatrenie 3.4.2
MAS Chopok - juh	-	-	-	-
MAS Malohont	6 639	66 388	6 639	66 388
MAS Podpoľanie	6 639	66 388	6 639	66 388

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Do oprávnených výdavkov v rámci požadovanej sumy pre skupinu opatrení 3.4 sa podľa Nariadenia Rady (ES) č. 1698/2005 zaraďujú: investície do dlhodobého hmotného majetku a dlhodobého nehmotného majetku; výdavky na obstarávanie, výdavky spojené s vypracovaním projektovej dokumentácie v rámci stavebného konania, výdavky na vlastnú prácu (mzdy vrátane odvodov).

Celková výška podpory SR prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 predstavuje sumu 1 072 164 Eur, z ktorej 497 909 Eur je určených na podporu z opatrenia 3.4.1 a 574 255 Eur z opatrenia 3.4.2. Minimálna a maximálna výška oprávnených výdavkov predstavuje v podstate minimálnu a maximálnu výšku financií, ktorú môže MAS žiadať a následne získať z PRV. Do tejto sumy sa nepočítajú neoprávnené výdavky a sice:

- výdavky vynaložené pred udelením štatútu MAS okrem verejného obstarávania;
- nákup použitého majetku, dopravných prostriedkov a dopravných zariadení;
- výdavky na nákup nehnuteľností s výnimkou nákupu pozemkov na výstavbu;
- refundovateľné, refundované dane, clá, dovozné prirážky a kurzové straty;
- daň z pridanej hodnoty, prevádzkové výdavky, vlastná práca;
- bankové poplatky, úroky z dlhu, výdavky na záruku a nájomné poplatky;
- výdavky vynaložené v hotovosti, poradenské a konzultačné služby;
- výdavky na vypracovanie územno-plánovacej dokumentácie;
- výdavky na vnútorné vybavenie administratívnych priestorov obecných úradov.

Minimálna a maximálna výška financií, ktorú možno žiadať na projekt teda predstavuje len sumu oprávnených výdavkov a nezahŕňa sumu neoprávnených výdavkov. Na základe toho celková výška oprávnených výdavkov musí byť v rozmedzí medzi minimálnou a maximálnou výškou oprávnených výdavkov na jeden projekt. U oboch porovnávaných MAS sa táto suma pohybuje v rozmedzí 6 639 a 66 388 Eur.

3. Komparácia plánovanej finančnej alokácie MAS BBSK a celkovej požadovanej sumy MAS BBSK na projekty v rámci skupiny opatrení 3.4

Vysvetlenie súvislosti plánovanej finančnej alokácie MAS a celkovej požadovanej sumy MAS na projekty v rámci skupiny opatrení 3.4

Na začiatok porovnávania alokácií MAS pre skupinu opatrení 3.4, je potrebné vysvetliť, že finančná alokácia je vlastne objem financií, ktorý majú MAS k dispozícii na prerozdelenie pre plánované projekty ešte pred vyhlásením výziev. Suma finančnej alokácie vychádza z dohody členov uskutočnenej na stretnutí jednotlivých MAS na základe predbežného záujmu obcí. Sumy sú odhadom naplánované na základe počtu projektov, ktoré si obce naplánovali na prvé výzvy vyhlásené pre skupinu opatrení 3.4.

Dohodnuté finančné alokácie pre dané opatrenia v konečnom dôsledku predstavujú maximálnu sumu, ktorú môžu jednotlivé MAS rozdeliť medzi predložené projekty. O počte projektov, ktoré budú v MAS podporené rozhodnú body, ktoré projekty v hodnotení získajú. V prípade schválenia väčšieho počtu projektov a teda nezhoda plánovanej finančnej alokácie v rámci MAS s celkovou požadovanou sumou obcí na projekty, budú projekty obcí podporené len do výšky plánovanej finančnej alokácie na dané opatrenia.

Komparácia MAS Banskobystrického kraja

Tabuľka č. 20: Plánovaná finančná alokácia MAS BBSK na výzvu pre opatrenie 3.4.1

Názov MAS	Plánovaná finančná alokácia MAS na výzvu (Eur)	Celková požadovaná suma obcí MAS na projekty (Eur)
MAS Chopok - juh	-	-
MAS Malohont	293 000	503 328,33
MAS Podpoľanie	497 909	556 630,33
spolu	790 909	1 059 958,66

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Tabuľka č. 21: Plánovaná finančná alokácia MAS BBSK na výzvu pre opatrenie 3.4.2

Názov MAS	Plánovaná finančná alokácia MAS na výzvu (Eur)	Celková požadovaná suma obcí MAS na projekty (Eur)
MAS Chopok - juh	-	-
MAS Malohont	70 500	67 327,73
MAS Podpoľanie	574 255	510 013,14
spolu	644 755	577 340,87

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Finančná alokácia MAS Malohont na výzvu pre opatrenie 3.4.1 predstavovala sumu 293 000 Eur a na výzvu pre opatrenie 3.4.2, 70 500 Eur. V MAS Podpoľanie predstavovala finančná alokácia plánovaná na výzvu pre opatrenie 3.4.1 497 909 Eur a na výzvu pre opatrenie 3.4.2, 574 255 Eur. V skutočnosti však bolo jednotlivým MAS v rámci opatrenia 3.4.1 predložených viac projektov ako sa očakávalo a z toho dôvodu nemohli byť podporené projekty v celkovej požadovanej sume, ale len do výšky plánovanej finančnej alokácie na dané opatrenia - rozhodol o tom počet bodov, ktoré projekty v hodnotení získali. Rozdiel medzi plánovanou sumou, ktorú mohla MAS Malohont vynaložiť na opatrenie 3.4.1 a sumou požadovanou na jednotlivé projekty podané v rámci tohto opatrenia činil 210 328,33 Eur. V MAS Podpoľanie tento rozdiel predstavoval sumu 58 721,33 Eur, ktorú obce nemohli získať na ich predložené projekty.

Opačná situácia nastala v MAS pri výzvach vyhlásených pre opatrenie 3.4.2, kde plánovaná finančná alokácia pre dané opatrenie pokryla celkovú sumu požadovanú obcami na jednotlivé projekty a dokonca s finančnou rezervou. Finančná rezerva MAS Malohont pre opatrenie 3.4.2 predstavovala sumu 3 172,27 Eur a v rámci MAS Podpoľanie 64 241,86 Eur.

Vysvetlenie dôvodov veľkého rozdielu finančnej alokácie komparovaných MAS BBSK pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2

Rozdiel v celkovej plánovanej alokácií jednotlivých komparovaných miestnych akčných skupín na výzvy pre opatrenie 3.4.1 a 3.4.2 bol 146 154 Eur. Vyšší podiel finančných prostriedkov si MAS naplánovali pre opatrenie 3.4.1. Viditeľný rozdiel pozorujeme aj v alokácií oboch MAS naplánovaných na jedno opatrenie a vyššej finančnej alokácií MAS Podpoľanie na spomínané opatrenia. Zatiaľ čo rozdiel v alokácií miestnych akčných skupín na opatrenie 3.4.1 činil sumu 204 909 Eur, pri opatrení 3.4.2 bol podstatne vyšší a to 503 755 Eur.

Uvedený fakt vyplýva zo skutočnosti, že MAS Malohont má naplánované termíny vyhlásenia výziev pre tieto opatrenia každoročne až do roku 2012, zatiaľ čo MAS Podpoľanie finančnú alokáciu pre tieto opatrenia vyčerpala v prvej výzve na predkladanie ŽoNFP. Ďalšími výzvami pre skupinu opatrení 3.4 v rámci komparovaných miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja sa budeme venovať v podkapitole: Harmonogram plánovaných výziev na predkladanie ŽoNFP pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2 v rámci MAS BBSK.

4. Postup, spôsob hodnotenia a výber ŽoNFP konečných prijímateľov – predkladateľov projektov v rámci MAS BBSK

Výbor hodnotených MAS zvolil do 5 pracovných dní od termínu uzávierky prijímania ŽoNFP členov Výberovej komisie MAS. Podľa ustanovenia v Usmernení pre administráciu osi 4 LEADER z Programu rozvoja vidieka 2007 - 2013, povinný počet členov Výberovej komisie je 7, pričom jej zloženie môžu zastupovať členovia MAS a tiež externí členovia. Zatiaľ čo MAS Podpoľanie si zvolila Výberovú komisiu zloženú výhradne z jej členov, MAS Malohont zastupovali aj 2 externí členovia.

Výber ŽoNFP pozostával z:

1. administratívnej kontroly projektov

2. hodnotenia projektov podľa bodovacích kritérií

- Výberové komisie miestnych akčných skupín vykonali *administratívnu kontrolu* prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP, ktoré splnili podmienky formálnej kontroly, pričom posudzovali:

- oprávnenosť činností;
- splnenie kritérií pre uznateľnosť výdavkov;
- splnenie kritérií spôsobilosti;
- splnenie podmienok uvedených v Usmernení pre administráciu osi 4 LEADER.

- V tejto časti je potrebné spomenúť a vyzdvihnúť „*Inštitút verejnej prezentácie*“, ktorý si zvolila MAS Malohont pri hodnotení projektov. Jedná sa o nový pokrokový prvok, ktorý pomôže stransparentniť výberový proces a spočíva vo verejnej prezentácii projektov, na ktorej predkladatelia, resp. spracovatelia projektov majú možnosť v stručnosti predstaviť svoj projekt 5-10 minútovou prezentáciou projektov, pričom členovia Výberovej komisie im môžu klásť doplňujúce otázky.

- Po administratívnej kontrole u oboch MAS a po prezentácii projektov v MAS Malohont nasledovalo *hodnotenie projektov podľa bodovacích kritérií*, v rámci ktorého každý hodnotiteľ hodnotil každý projekt, s výnimkou tých, ktoré predkladal alebo sa podieľal na ich spracovaní. Z bodov pridelených ku každému projektu bol vypočítaný aritmetický priemer, ktorý určil výsledné poradie projektov. Pri hodnotení podľa bodovacích kritérií sa posudzovalo najmä: nezamestnanosť v obci, vytvorenie pracovných miest, súlad s PHSR, zameranie projektu, vplyv na rozvoj cestovného ruchu, využitie miestnych zdrojov, originalnosť, jedinečnosť, kvalita projektu, komplexnosť projektu, dopad na verejnosť, spolupráca so subjektmi, využitie vlastnej práce.

Výberové komisie MAS zostavili zoznam ŽoNFP, ktoré odporučili schváliť na financovanie z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013.

Tabuľka č. 22: Výsledky procesu hodnotenia a výberu ŽoNFP v rámci MAS BBSK

Názov MAS	Dátum uzavretia výberu ŽoNFP (3.4.1) v rámci MAS	Dátum uzavretia výberu ŽoNFP (3.4.2) v rámci MAS	Počet schválených projektov v rámci MAS (celkom)
MAS Chopok - juh	-	-	-
MAS Malohont	11.03.2010	11.03.2010	8
MAS Podpoľanie	01.02.2010	01.03.2010	29

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Dňa 11.03.2010 miestna akčná skupina Malohont uzavrela výber Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2.

Miestna akčná skupina Podpoľanie si stanovila rôzne termíny uzavretia výberu ŽoNFP pre tieto opatrenia. Zatiaľ čo výber projektov v rámci opatrenia 3.4.1 v tejto MAS bol ukončený 01.02.2010, výber projektov pre opatrenie 3.4.2 bol ukončený o mesiac neskôr.

Kým Výberová komisia MAS Malohont z celkového počtu 12 projektov podaných na výzvu pre skupinu opatrení 3.4 schválila celkovo 8 projektov, MAS Podpoľanie bola v podiele počtu vybraných projektov na počte podaných projektov úspešnejšia. Výberová komisia MAS Podpoľanie v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1 odporučila schváliť na financovanie z PRV celkom 14 projektov. Z celkového počtu projektov predložených v rámci tejto výzvy, nebol odporučený len 1 projekt z dôvodu nedostatku finančných prostriedkov a nižšej plánovanej alokácii na toto opatrenie v rámci MAS oproti celkovej požadovanej sume obcí na predložené projekty. V rámci výzvy na opatrenie 3.4.2 bol touto MAS odporučený plný počet 15 predložených projektov.

Dňa 29.03.2010 boli v rámci MAS Malohont tieto ŽoNFP zaslané Pôdohospodárskej platobnej agentúre, ktorá vykoná administratívnu kontrolu. MAS Podpoľanie na základe rôznych termínov určených na uzavretie výberu ŽoNFP v rámci MAS pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2, zaslala odporúčané projekty pre jednotlivé opatrenia Pôdohospodárskej platobnej agentúre v rozdielnom čase. Projekty odporúčané na financovanie z PRV SR 2007 - 2013 v rámci opatrenia 3.4.1 v termíne 08.03.2010 a v rámci opatrenia 3.4.2 v termíne 09.04. 2010.

Tabuľka č. 23: Dátumy zaslania ŽoNFP MAS BBSK na PPA

Názov MAS	Dátum zaslania ŽoNFP (3.4.1) na PPA	Dátum zaslania ŽoNFP (3.4.2) na PPA
MAS Chopok - juh	-	-
MAS Malohont	29.03.2010	29.03.2010
MAS Podpoľanie	08.03.2010	09.04.2010

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Pôdohospodárska platobná agentúra oboznámi s výsledkami administratívnej kontroly Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok príslušné MAS do 7 pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly:

- koneční prijímatelia – predkladatelia projektu s ktorými bude uzatvorená zmluva;
- koneční prijímatelia – predkladatelia projektu, ktorí nespĺnili podmienky administratívnej kontroly vykonanej Pôdohospodárskou platobnou agentúrou.

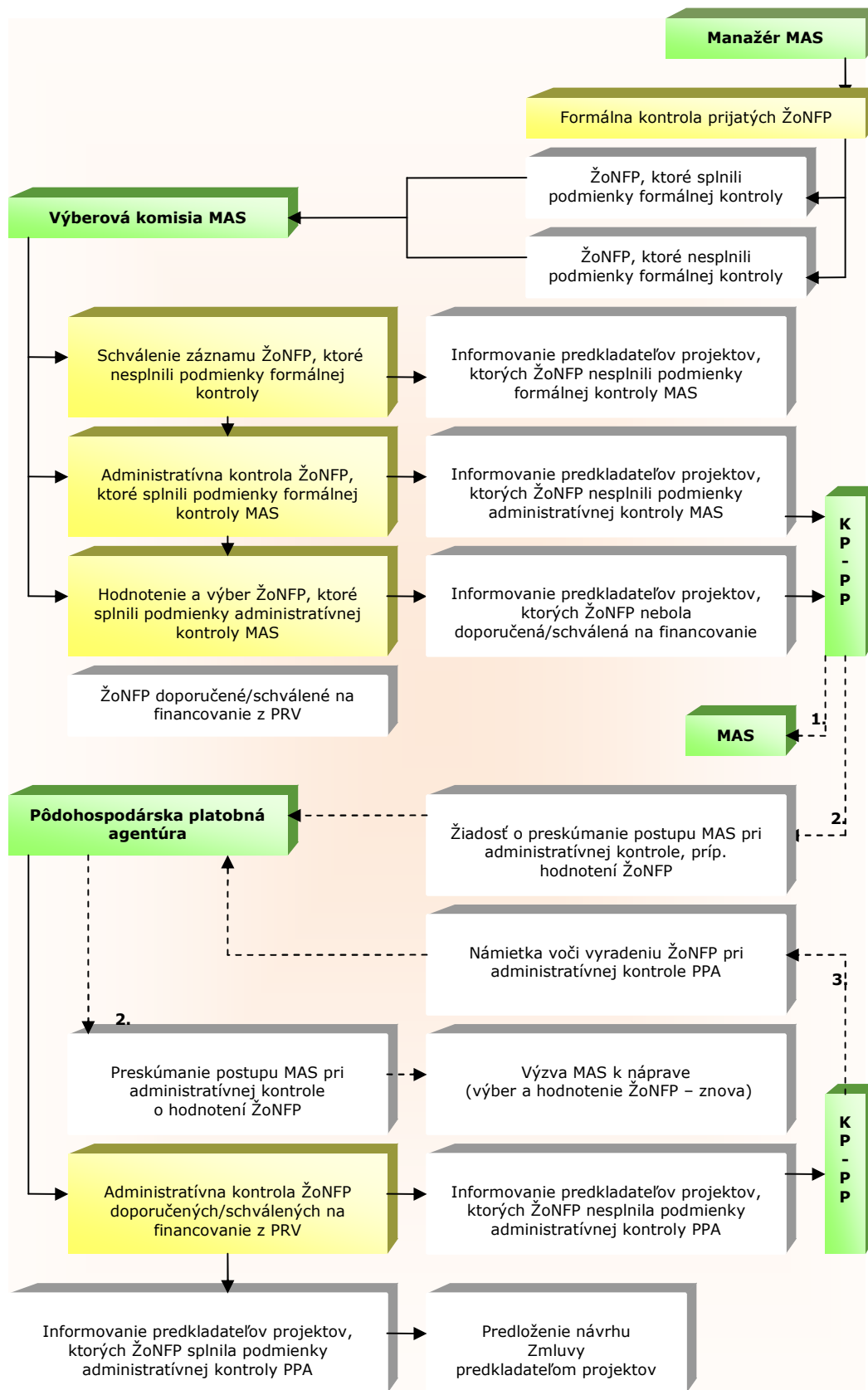
Po kompletnom posúdení Žiadostí o Nenávratný finančný príspevok, predloží Pôdohospodárska platobná agentúra konečnému prijímateľovi - predkladateľovi projektu návrh zmluvy do 15-tich pracovných dní od ukončenia administratívnej kontroly.

Opravné postupy pri výbere ŽoNFP (projektov)

- V prípade, že žiadatelia nebudú spokojní s výsledkom procesu hodnotenia ŽoNFP, konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže vzniesť písomnú námietku voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej MAS, príp. voči vyradeniu ŽoNFP pri jej hodnotení, do 5 pracovných dní od doručenia oznámenia o vyradení ŽoNFP.
- V prípade, ak na základe písomnej námietky voči vyradeniu ŽoNFP nepríde k zhode medzi MAS a konečným prijímateľom – predkladateľom projektu, môže konečný prijímateľ – predkladateľ projektu požiadať o preskúmanie postupu MAS do 5-tich pracovných dní od doručenia oznámenia od MAS na Ústredie PPA,
- Ak Pôdohospodárska platobná agentúra zistí, že ŽoNFP bola v rámci Výzvy na implementáciu stratégie vylúčená neoprávnene, písomne vyzve MAS k náprave – proces výberu a hodnotenia ŽoNFP sa musí uskutočniť znova.
- Konečný prijímateľ – predkladateľ projektu môže vzniesť písomnú námietku voči vyradeniu ŽoNFP pri administratívnej kontrole vykonanej PPA do 10-tich pracovných dní od doručenia oznámenia o nesplnení podmienok administratívnej kontroly¹⁶.

¹⁶ Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Malohont

Schéma č. 6: Postupy pri hodnotení a výbere ŽoNFP

Zdroj: Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Malohont

5. Komparácia prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP v rámci výziev pre skupinu opatrení 3.4 a ich obsahové zameranie v MAS BBSK

Zoznam prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1 a ich obsahové zameranie v MAS BBSK uvádzajú nasledovné tabuľky:

Tabuľka č. 24: ŽoNFP opatrenia 3.4.1 a ich obsahové zameranie v MAS Malohont

Názov žiadateľa	Názov projektu v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1
Hnúšťa	Rekonštrukcia jestvujúcej mestskej budovy pre účely knižnice Hnúšťa
Čerenčany	Zachovajme a zveľaďujme kultúrne dedičstvo našich predkov
Rimavské Zalužany	Prestavba viacúčelovej budovy na kultúrne centrum
Lukovištia	Rekonštrukcia kultúrneho domu – srdce diania v obci
Ožďany	Športové ihriská Ožďany
Drienčany	Rekonštrukcia kultúrneho domu a nadstavba obecného úradu v Drienčanoch
Utekáč	Rekonštrukcia kultúrneho domu v návaznosti na úpravy centrálnej časti obce Utekáč
Teplý Vrch	Vidiecka kultúra pod strechou - rekonštrukcia kultúrneho domu
Španie Pole	Vidiek ožije, ale pomôžme mu

Zdroj: Materiály MAS Malohont

Tabuľka č. 25: ŽoNFP opatrenia 3.4.1 a ich obsahové zameranie v MAS Podpoľanie

Názov žiadateľa	Názov projektu v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1
Podkriváň	Športujeme na vidieku -Viacúčelové ihrisko Podkriváň
Kriváň	Viacúčelové ihrisko
Vígľašská Huta Kalinka	Aby sa nám v obci lepšie žilo - rozvoj miestnej infraštruktúry v obci
Očová	Remeselný dvor oživa - prezentácia starých remesiel a tradícií
Vígľaš	Obec Vígľaš zlepšuje podmienky pre cestujúcu verejnosť
Dúbravy	Plochy pre šport – tenisové ihrisko
Stará Huta	Rekonštrukcia expozitúry ľudových remesiel – Stará Huta
Stožok	Zelená oáza oddychu – Lanové centrum
Zvolenská Slatina	Zriadenie výstavných priestorov - prezentácia rodákov
Horný Tisovník	Rekonštrukcia strechy požiarnej zbrojnice
Hriňová	Informačné centrum na podporu turizmu v Podpoľaní
Korytárky	Oddýchnu si starí, mladí aj turisti
Detvianska Huta	Príťažlivá cesta za kultúrou
Klokoč	Rekonštrukcia budovy bývalej školy na centrum vidieckych aktivít
Látky	Rekonštrukcia kultúrno - športového areálu

Zdroj: Materiály MAS Podpoľanie

Na základe uvedených údajov môžeme konštatovať, že zameranie projektov komparovaných MAS v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1 sa obsahovo výrazne líši. Kým zameraním projektov MAS Malohont v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1 bola zväčša rekonštrukcia budov a kultúrnych domov, MAS Podpoľanie stavila na podporu rozvoja cestovného ruchu, výstavbu viacúčelových ihrísk a prezentáciu a znovuoživenie ľudových remesiel a tradícií v jej regióne. Na rekonštrukciu bol v rámci tejto MAS zameraný len 1 projekt.

Zoznam prijatých a zaregistrovaných ŽoNFP v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.2 a ich obsahové zameranie v MAS BBSK uvádzajú nasledovné tabuľky:

Tabuľka č. 26: ŽoNFP opatrenia 3.4.2 a ich obsahové zameranie v MAS Malohont

Názov žiadateľa	Názov projektu v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.2
Hrachovo	Verejné priestranstvá v obci Hrachovo - obraz obce i regiónu
Rimavské Brezovo	Sadové úpravy parku Eudovíta Kubányiho
Španie Pole	Spestríme život na vidieku

Zdroj: Materiály MAS Malohont

Tabuľka č. 27: ŽoNFP opatrenia 3.4.2 a ich obsahové zameranie v MAS Podpoľanie

Názov žiadateľa	Názov projektu v rámci výzvy pre opatrenie 3.4.1
Vígľašská Huta Kalinka	Vígľašská Huta Kalinka - príjemnejšie miesto pre život
Vígľaš	Výstavba parku - zelené srdce obce Vígľaš
Slatinské Lazy	Parková plocha v centre obce Slatinské Lazy
Dúbravy	Dúbravy - výstavba parku v centrálnej časti obce
Horný Tisovník	Park Horný Tisovník
Klokoč	Dobudovanie parčíka centrum a priestorový informačný systém
Stará Huta	Odpočinkové turistické miesto
Detvianska Huta	O krok bližšie k lepšiemu životu na vidieku
Podkriváň	Podkriváň - Turisticko - informačná zóna a obnova cyklotrás a prvkov priestorového informačného systému v katastri obce
Detva	Sprístupnenie a skrášlenie pozoruhodností v Detve
Látky	Príťažlivý vidiek
Zvolenská Slatina	Zavádzanie prvkov cestovného ruchu pre obnovu a rozvoj obce Zvolenská Slatina
Očová	Všetky cesty vedú cez Očovú - vytvorenie informačno - priestorového systému a systému cyklotrás v Očovej
Hriňová	Vodopád pod Poľanou atraktívnejší pre turistov
Korytárky	K skrášleniu prispeje vstupný chodník do obce a nový informačný systém

Zdroj: Materiály MAS Podpoľanie

V prípade zamerania projektov v rámci opatrenia 3.4.2 podaných na schválenie jednotlivými komparovanými MAS môžeme konštatovať, že ich obsahy sa zhodujú. Projekty sú orientované zväčša na úpravu priestranstiev a výstavbu či dobudovanie parkov. V dvoch prípadoch v rámci MAS Podpoľanie sa obce v tomto opatrení zameriavajú na obnovu cyklotrás a prvkov priestorového informačného systému v ich katastroch.

Na záver je vhodné poznamenať, že v zozname konečných prijímateľov - predkladateľov projektov v rámci opatrenia 3.4.1 figuruje u oboch komparovaných MAS len jedno mesto. Z celkového počtu podaných projektov na opatrenie 3.4.2 evidujeme len 2 projekty podané mestom a síce nachádzajúce sa v území MAS Podpoľanie. Táto skutočnosť len potvrdzuje fakt, že podpora z PRV SR v rámci politiky rozvoja vidieka v súčasnom programovacom období 2007 - 2013 je smerovaná zväčša do obcí nachádzajúcich sa mimo pólov rastu a že tieto obce danú možnosť podpory využívajú.

6. Harmonogram plánovaných výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4 v rámci MAS BBSK

Harmonogram plánovaných výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4 v rámci MAS BBSK je uvedený v nasledovnej tabuľke:

Tabuľka č. 28: Naplánované výzvy MAS BBSK pre skupinu opatrení 3.4

Termín vyhlásenia	Opatrenie 3.4	Oprávnení žiadateľa	Termín uzavretia
MAS Chopok juh			
Marec 2010	3.4.1	Obce zahrnuté do územia MAS	–
Marec 2010	3.4.2		
September 2011	3.4.1		
September 2011	3.4.2		
September 2011	3.4.1		
September 2011	3.4.2		
MAS Malohont			
September 2010	3.4.1	Obce zahrnuté do územia MAS	Do 60 dní od vyhlásenia výzvy
September 2010	3.4.2		
September 2011	3.4.1		
September 2011	3.4.2		
September 2012	3.4.1		
September 2012	3.4.2		

Zdroj: Vlastné spracovanie na základe dotazníkového prieskumu

Výzvy v rámci implementácie stratégie musia byť zverejnené minimálne jedenkrát do roka s tým, že posledná výzva bude zverejnená v roku 2012. MAS Chopok - juh ako jediná MAS BBSK, ktorá doposiaľ nemala vyhlásenú výzvu pre skupinu opatrení 3.4, má naplánovanú jednu výzvu pre obe opatrenia v roku 2010 a dve výzvy v roku 2011. MAS Malohont si na každý rok naplánovala výzvy pre obe tieto opatrenia v rovnakom mesiaci. U oboch MAS bude podpora smerovaná obciam zahrnutým do ich územia. Zatiaľ čo MAS Malohont si naplánovala termíny uzavretia výziev na dobu 60 dní od vyhlásenia výzvy, MAS Chopok - juh si zatiaľ nestanovila termíny uzavretia týchto výziev. MAS Podpoľanie doposiaľ nemá naplánované žiadne ďalšie výzvy pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2.

4.3.7 Príprava verejno-súkromných partnerstiev BBSK na druhé kolo hodnotenia ISRÚ a výberu MAS v rámci SR

Do druhého kola výziev na predkladanie ISRÚ sa v Banskobystrickom kraji pripravuje celkom 10 verejno-súkromných partnerstiev, z ktorých tri neuspeli v prvom kole výzvy. 10 verejno-súkromných partnerstiev zahŕňa celkom 253 obcí, čo je takmer polovica všetkých obcí kraja a predstavuje až 48,5 % rozlohy územia kraja. V území týchto VSP žije viac než jedna tretina obyvateľov Banskobystrického kraja. Svedčí to o vysokej angažovanosti a pripravenosti kapacít v tomto kraji na prístup LEADER¹⁷.

Tabuľka č. 29: Prehľad údajov VSP BBSK v príprave na prístup LEADER

Názov VSP	Počet obyv.	Počet obcí	Rozloha (km ²)	hustota
Muránska planina	20 682	13	614	33,7
Hornohrad	16 784	17	355	47,3
Zlatá cesta	24 644	31	547	45,1
Banskobystrický geopark	21 399	28	543	39,4
Horehronie	17 185	10	470	36,6
Stredný Gemer	27 706	32	475	58,3
Cerovina	15 545	28	343	45,32
Južný Novohrad	22 017	19	239	58,0
Krtíšske poiplie	15 845	34	379	41,7
Hontiansko-dobronivské	26 073	41	277	94,2
Spolu VSP	207 880	253	4 242	50
Podiel z územia kraja	34,45 %	49,03%	48,44%	72,71%

Zdroj: Infobulletin regionálneho pracoviska NSRV pre Banskobystrický kraj. 2009. Rozvoj vidieka v Banskobystrickom kraji 2009. OZ Vidiecky parlament BBSK. 2009.

¹⁷ Infobulletin regionálneho pracoviska NSRV pre Banskobystrický kraj. 2009. Rozvoj vidieka v Banskobystrickom kraji 2009. OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja: Banská Bystrica, 2009.

5 NÁVRH NA VYUŽITIE VÝSLEDKOV

V diplomovej práci sa venujeme analýze a komparácii troch konkrétnych miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja schválených v prvom kole hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS v rámci SR. Pozornosť však bolo potrebné venovať aj všeobecnému zmapovaniu schválených verejno-súkromných partnerstiev SR a to z hľadiska porovnania úspešnosti analyzovaného kraja v zavádzaní nového prístupu LEADER a samotnom formovaní MAS s ostatnými krajinami SR.

Nakoľko implementácia prístupu LEADER predstavuje horúcu tému, na základe ktorej je tento prístup prvýkrát aplikovaný v procese tvorby MAS na Slovensku, niektoré partnerstvá sú zdržanlivé v poskytovaní určitých údajov týkajúcich sa jeho implementácie na území ich verejno-súkromných partnerstiev. Ďalším aspektom, ktorý ovplyvňuje možnosť získania informácií o daných subjektoch je aj v súčasnosti prebiehajúce druhé kolo hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín v rámci SR. Na základe tejto skutočnosti niektoré schválené MAS nerešpektujú zákonom uloženú povinnosť zverejňovania Integrovaných stratégií rozvoja územia a údajov o ich činnosti na webových stránkach.

Z globálneho pohľadu však môžeme konštatovať ústretovosť a záujem manažérov nami oslovených a riešených miestnych akčných skupín o poskytnutie údajov potrebných k výskumu našej diplomovej práce.

Hodnotenie subjektov v diplomovej práci nebolo komplexné vzhľadom na široké spektrum informácií a možnosti mnohých uhlov pohľadu na činnosť MAS. Našou úlohou bolo zmapovať vplyv a implementáciu nového prístupu LEADER v ich území so zameraním na podporu obcí prostredníctvom skupiny opatrení 3.4 PRV SR 2007 - 2013.

Na základe výsledkov práce sme dospeli k návrhu na ich využitie pre viacero subjektov pôsobiacich v procese formalizácie MAS z rôznych pohľadov:

Odporúčania pre verejno-súkromné partnerstvá, ktoré sa v budúcnosti budú uchádzať o štatút MAS na základe skúsenosti s existujúcimi MAS:

Prostredníctvom riadených rozhovorov s odborníkmi dlhodobo pôsobiacimi v oblasti vidieckej politiky na Slovensku, sme mali možnosť získať niekoľko pohľadov na „zákulisie“ procesu získania štatútu MAS.

Odporúčania v oblasti účelu založenia miestnej akčnej skupiny

Azda najzávažnejšou skutočnosťou, ktorá stojí za zváženie sú dôvody vytvorenia niektorých verejno-súkromných partnerstiev. Väčšia časť verejno-súkromných partnerstiev na Slovensku vznikala v priebehu krátkeho obdobia a pôsobí na poli rozvoja vidieckeho priestoru len niekoľko rokov. Na rozdiel od minulých programovacích období, Integrovaný prístup LEADER a s ním aj možnosť získania balíka financií prostredníctvom vypracovania Integrovaných stratégií rozvoja územia sa zavádza až od roku 2007. Na základe tejto skutočnosti sa naskytá otázka, za akým účelom boli tieto novodobé partnerstvá vytvorené?

Len veľmi malá časť miestnych akčných skupín, ktoré v súčasnosti pôsobia na Slovensku sa môže pochváliť dlhoročnou a systematickou prácou dodržiavajúcou základné princípy prístupu LEADER. V tejto súvislosti je dôležité vyzdvihnúť pôsobenie a činnosť MAS Malohont a MAS Podpoľanie, ktoré sú dobrým príkladom dlhodobej existencie partnerstiev s výbornými výsledkami v oblasti plánovania, tvorby projektov a aktivizácie aktérov. Na rozdiel od iných partnerstiev pôsobiacich na Slovensku sa spomínané MAS môžu rovnako pochváliť dlhoročnou spolupracou založenou na presadzovaní základných princípov LEADER v ich území.

- Pre zakladateľov budúcich verejno-súkromných partnerstiev z toho prináleží odporúčanie, aby svoje úsilie k vytvoreniu MAS vynakladali v zmysle tohto prístupu, za účelom efektívneho využitia finančných prostriedkov na naštartovanie aktívneho hospodársko-sociálneho rozmachu ich regiónu a nie len za účelom vidiny ich získania.
- Z uvedených skutočností by podľa nášho názoru v budúcnosti bolo vhodné aplikovať prísnejšie kritériá hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia zo strany Výberovej komisie poverenej Ministerstvom pôdohospodárstva SR a implementáciu systému na hlbšie posúdenie zámeru jednotlivých VSP uchádzajúcich sa o štatút MAS.

Odporúčania v oblasti aktivizácie verejnosti

Úlohou procesu prípravy Integrovanej stratégie rozvoja územia je zdefinovanie záujmov jednotlivých aktérov daného územia, ktoré sa následne spájajú do komplexného funkčného celku.

- Pre efektívne fungovanie verejno-súkromného partnerstva by sa mal klásť vyšší dôraz na zaangažovanie verejnosti pri definovaní rozvojových potrieb územia a tým naplnenie zmyslu prístupu „zdola nahor“. Z tohto pohľadu je veľmi dôležité dôsledné

zadefinovanie jednotlivých opatrení na základe prieskumu pre rozvoj daného územia a tým komplexné naplnenie potrieb všetkých skupín obyvateľstva žijúcich v území MAS.

- Na základe ich zadefinovania sa stratégia bude orientovať na prioritné problémy v území a zabráni sa duplicitě už zrealizovaných aktivít.
- V neposlednom rade treba dbať, aby boli zadefinované ciele jednotlivých opatrení ľahko dosiahnuteľné. Pre tento účel je nutná vyššia investícia do vyškolenia manažmentu, zamestnancov MAS a do miestnych aktérov, ktorí sú zaniietení pre dobrovoľnú spoluprácu smerovanú k zveľadeniu a rozvoju vlastného územia.

Odporúčania pre MAS BBSK, na základe dotazníkového prieskumu implementácie prístupu LEADER v MAS BBSK prostredníctvom skupiny opatrení 3.4:

Odporúčania v oblasti spolupráce a komunikácie

Na základe riadeného rozhovoru s manažermi komparovaných MAS a samotnou riaditeľkou centrálnej jednotky Národnej siete rozvoja vidieka - Agentúry pre rozvoj vidieka sme spozorovali určité nedostatky v spolupráci jednotlivých MAS navzájom a tiež jednotlivých MAS s centrálnou jednotkou NSRV.

- Pre rozvoj vidieka ako aj samotných miestnych akčných skupín by bolo prospešné zintenzívniť ich vzájomnú komunikáciu.
- V oblasti propagácie a komunikácie miestnych akčných skupín by sme odporučili obsahovo i vizuálne skvalitniť web stránky MAS Chopok - juh a Podpoľanie. Toto odporúčanie sa týka najmä informácií o uzavretých výzvach a ich hodnotení, o podaných, schválených a neschválených projektoch, zložení Výberovej komisie a pod. Výborným príkladom transparentného prístupu v zverejňovaní informácií je MAS Malohont. Naopak nedostatočné informovanie verejnosti o činnosti jednotlivých MAS vedie k zbytočným dohadom a špekuláciám o ich netransparentnosti.

Odporúčania v oblasti využitia podpory obcí prostredníctvom skupiny opatrení 3.4

Z pohľadu územia MAS predstavuje rozvoj a investícia do samotných obcí prioritu, ktorú by mala mať každá MAS zadefinovanú vo svojich stratégiách.

- Na základe toho pozitívne hodnotíme zameranie MAS Malohont a MAS Podpoľanie na rozvoj obcí prostredníctvom vyhlásenia výziev na predkladanie ŽoNFP pre skupinu opatrení 3.4.

- Pozitívne tiež hodnotíme počet projektov a teda záujem jednotlivých obcí o čerpanie prostriedkov z týchto opatrení. Na základe počtu ŽoNFP odporúčame aby sa obce MAS Malohont vo väčšej miere zamerali na projekty v rámci opatrenia 3.4.2.
- Vzhľadom na skutočnosť, že finančná alokácia MAS pre skupinu opatrení sa plánuje pred vyhlásením výziev na predkladanie ŽoNFP, odporúčame obciam, ktoré majú naplánovanú realizáciu projektov v rámci týchto opatrení, aby si včas a najideálnejšie pred zasadnutím členov MAS určili počet projektov, ktoré budú chcieť v rámci týchto opatrení zrealizovať. Táto skutočnosť následne zamedzí vzniku veľkým rozdielom medzi plánovanou finančnou alokáciou MAS na dané opatrenia a požadovanou sumou obce, ktorú si v rámci výzvy stanovila na projekt. Tento postup v budúcnosti tiež zabráni redukcii finančných prostriedkov na projekty v dôsledku nemožnosti pokrytia projektov prostredníctvom finančnej alokácie MAS naplánovanej pre dané opatrenia.
- Pozitívne tiež hodnotíme obsahové zameranie projektov podaných obcami v rámci skupiny opatrení 3.4, ktorým vystihli skutočné potreby rozvoja svojej MAS a ktorým pomôžu využiť špecifický potenciál, charakteristický pre ich územie.
- Na základe voľby zloženia Výberovej komisie MAS, ktorá sa zriaďuje za účelom hodnotenia predkladaných projektov, oceňujeme výber externých členov MAS Malohont na tento účel. Nezainteresovanosť týchto členov dokáže objektívnejšie zhodnotiť predložené projekty. MAS Podpoľanie odporúčame aby pri zostavovaní členov Výberovej komisie v budúcnosti taktiež zvažila možnosť zapojenia externých členov. Toto rozhodnutie môže predísť neférovým postupom pri hodnotení kritérií jednotlivých projektov prejavujúcich sa byrokraciou, prípadne zohľadnením osobných sympatií resp. antipatií členov komisie voči predkladateľom - konečným prijímateľom projektov.
- V MAS Malohont tiež vyzdvihujeme „Inštitút verejnej prezentácie projektov“ pred Výberovou komisiou, ktorý v prípade presvedčivého podania môže výrazným spôsobom ovplyvniť úspešnosť projektu a stransparentniť výberový proces. Ostatným MAS odporúčame, aby v budúcnosti rovnako zvažili poskytnutie možnosti konečným prijímateľom – predkladateľom projektov prezentovať svoje projekty takýmto spôsobom.
- V prípade zamietnutia projektu alebo nespokojnosti predkladateľa projektu s jeho hodnotením, odporúčame jednotlivým predkladateľom, aby využili možnosť preskúmania Rozhodnutia o neschválení ŽoNFP na Pôdohospodárskej platobnej agentúre.
- Na základe nepodporených projektov, odporúčame obciam, aby sa v budúcnosti komplexnejšie venovali ich vypracovaniu, aby boli následné úspešné pri výbere.

ZÁVER

Hlavným cieľom diplomovej práce bolo zmapovať a vyhodnotiť možnosti obcí uchádzať sa o podporu v rámci svojich rozvojových aktivít prostredníctvom politiky rozvoja vidieka v programovacom období 2007 - 2013.

Prostredníctvom tohto cieľa sme analyzovali možnosti obcí, ktoré spadajú do územia niektorej MAS a obcí mimo územia MAS, uchádzať sa o finančné prostriedky prostredníctvom politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013.

Na základe analýzy sme zistili, že obce nachádzajúce sa v území MAS majú možnosť uchádzať sa o podporu najčastejšie prostredníctvom aktivít, ktoré si MAS zadefinovala vo svojej Integrovannej stratégii rozvoja územia. V prípade záujmu obcí o aktivity, ktoré si MAS nezadefinovala v stratégii, môžu obce využiť možnosť uchádzania sa o finančnú podporu prostredníctvom Programu rozvoja vidieka SR a v rámci neho skupiny opatrení 3.4 na Pôdohospodárskej platobnej agentúre. Rovnaká možnosť podpory z PRV sa naskytá obciam, ktoré nespádajú do územia žiadnej MAS.

Na základe dosiahnutia jedného z parciálnych cieľov práce sme prišli k záveru, že formalizácia MAS a aplikácia prístupu LEADER na Slovensku predstavuje dlhý proces, ktorý v sebe zahŕňa množstvo krokov od založenia partnerstva až po vypracovanie stratégie a zúčastňovania sa na činnostiach súvisiacich s jej realizáciou.

Prostredníctvom výsledkov prvého kola hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS v rámci SR a Banskobystrického kraja sa nám podarilo zhodnotiť mieru angažovanosti SR a spomínaného kraja do prístupu LEADER. Z pohľadu rozlohy, počtu obcí a obyvateľov žijúcich na území verejno-súkromných partnerstiev, sme zistili najvyššiu angažovanosť Banskobystrického kraja do tohto prístupu zo všetkých krajov SR. O vysokej pripravenosti BBSK na implementáciu prístupu LEADER a vysokom záujme vidieckych aktérov o rozvoj v ich kraji svedčí aj fakt, že územie MAS BBSK sa vyznačuje najnižšou hustotou osídlenia spomedzi všetkých krajov SR.

Na príklade troch schválených MAS Banskobystrického kraja sa nám podarilo demonštrovať možnosť podpory obcí prostredníctvom Integrovaných stratégií rozvoja územia a vyhodnotiť úspešnosť implementácie prístupu LEADER v ich území na základe prvých výziev na predkladanie ŽoNFP vyhlásených pre skupinu opatrení 3.4.

Na záver môžeme konštatovať, že stanovené ciele diplomovej práce vo vzťahu k dosiahnutým výsledkom, boli splnené.

ZOZNAM POUŽITEJ LITERATÚRY

1. BALÁŽOVÁ, E. - PAPCUNOVÁ, V. 2008. Manažment samospráv I. Nitra: Municipalia, 2008. 134 s. ISBN 978-80-552-0045-3.
2. BELAJOVÁ, A. – BALÁŽOVÁ, E. 2004. Ekonomika a manažment územných samospráv. Nitra: FEM SPU, 2004. 183 s. ISBN 80-8069-458-3.
3. BELAJOVÁ, A. 2000. Metodicko-praktické prístupy k správe majetku obcí. Nitra: SPU, 2000. s. 104-108. ISBN 80-7137-759-7.
4. BELAJOVÁ, A. 2006. Stratégie rozvoja pre vidiecke regióny. In *Rozvoj vidieka v kontexte integrácie SR do EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. ISBN 80-8069-808-2.
5. BERČÍK, P. - LOVECKÝ, P. 2003. Územné zmeny obcí v SR od roku 1990. Bratislava: Sekcia verejnej správy MV SR, 2003. 106 s. ISBN 80-88842-64-6.
6. BISHOP, C. 1995. Neural networks for Pattern Recognition. Oxford: University Press, 1995. ISBN 0-19-853849-9.
7. BITTER, J. – FEKETE, P. – BITTEROVÁ, M. 2006. Nové črty v politike rozvoja vidieka v EÚ a na Slovensku. In *K otázkam poľnohospodárskej politiky EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. s.202. ISBN 80-8069-688-8.
8. BRYDEN, J. - BONTRON, J. C. a kol. 2007. Grémium európskych občanov, Európsky vidiek: definície, otázky a legislatíva. Brusel: European Association for Information on Local Development, 2007. s.21. ISBN 978-2-930275-19-2.
9. ČMEJREK, J. 2001. Zemědělství a venkov v politickém procesu. Praha: ČZU, 2001. 182 s. ISBN 80-213-0768-4.
10. EBEL, R. D. 2001. The Political Economy of Fiscal Decentralization. Democracy, Decentralization and Development. Worldwide Perspective. World Bank Institute, 2001.
11. FÁZIKOVÁ, M. - KOZELOVÁ, D. 2005. Vplyv poľnohospodárstva na zamestnanosť na vidieku. In *Agrární perspektivy XIV: znalostní ekonomika*, 1. vyd. Praha : Česká zemědělská univerzita, 2005. s.525. ISBN 80-213-1372-2.
12. FÁZIKOVÁ, M. - STEHLÍKOVÁ, B. 2006. Nové prístupy ku klasifikácii vidieckych regiónov. In *Ekonomika poľnohospodárstva*. ročník VI. Bratislava: VÚEPP, 2006. č.2. s.23-24. ISSN 1335-6186.

13. FÁZIKOVÁ, M. 2001. Vidiek, jeho postavenie, problémy a možnosti v sociálno-ekonomickom rozvoji krajiny. In *Polnohospodárstvo a kvalita života obyvateľstva*. Nitra: SAPV, 2001. s.94-98. ISBN 80-968665-0-8.
14. FEKETE, P. – BITTEROVÁ, M. 2006. Strategický systém Politiky rozvoja vidieka Európskej únie v plánovacom období 2007 - 2013. In *Regióny - vidiek - životné prostredie 2006 - II. časť*. Nitra: SPU, 2006. s.531. ISBN 80-8069-728-0.
15. GOZORA, V. – ŠIMÁK, L. – HUDÁKOVÁ, M. – BALÁŽOVÁ, E. – FILIP, S. 2007. Ekonomický a sociálny rozvoj, krízový a projektový manažment obce. Bratislava: Merkury, 2007. 205 s. ISBN 978-80-89143-52-8.
16. GOZORA, V. 2007. Financovanie agropotravinárskeho komplexu a slovenského vidieka zo zdrojov Európskej únie. In *Ekonomika poľnohospodárstva*. ročník VII. Bratislava: VÚEPP, 2007. č.3. s.8. ISSN 1335-6186.
17. GRISMES, S. 2000. Rural areas in the information society: diminishing distance or increasing learning capacity? In: *Journal of Rural Studies*. Volume 16, Number 1. Pergamon: 2000. ISSN 0743-0167.
18. HAMALOVÁ, M. 2008. Teória, riadenie a organizácia verejnej správy. II. časť Organizácia verejnej správy VŠEMvs. Bratislava: Merkury, 2008. 144s. ISBN 978-80-89143-63-4.
19. HARBUTOVÁ, E. 2007. Uplatňovanie novej poľnohospodárskej politiky v podmienkach slovenského vidieka. In *Ekonomika poľnohospodárstva*: ročník VII. Bratislava: VÚEPP, 2007. č.3. s.77-78. ISSN 1335-6186.
20. HUDÁK, J. – ROVNÝ, J. 2007. Aspekty podnikateľských štruktúr v poľnohospodárskej prvovýrobe na rozvoj vidieka. In *Podnikanie na poľnohospodárskej pôde vo väzbe na rozvoj vidieka* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2007. s.74. ISBN 978-80-8069-872-0.
21. JANUŠEK, M. 2007. Rozhodnutie ministra výstavby a regionálneho rozvoja SR č. 3/2007 zo 6. júna 2007. Zoznam pólov rastu pre NSRR na roky 2007 - 2013. Bratislava: Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR, 2007.
22. KATOCS, T. 2005. Poznatky z uplatňovania Spoločnej poľnohospodárskej politiky EÚ v Slovenskej republike a reforma SPP. In *Faktory podnikovej úspešnosti v podmienkach európskeho agrárneho trhu* [Zborník na CD ROM]. Nitra: FEM SPU, 2005. s.104. ISBN 80-8069-615-2.

23. KEREKEŠ, J. - DOKTOR, S. 2006. Informácia o navrhovanej aktualizácii Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007 - 2013. Podbanské - Prybilina: Rada Združenia miest a obcí Slovenska, 2006. s.2,4.
24. KUČÍRKOVÁ, D. 2000. Socio - ekonomická dimenzia marginality vidieckych obcí okresu Nitra. Nitra: FEM SPU Nitra, 2000. s.153-162. ISBN 80-7137-759-7.
25. MADARÁSZ, I. 1997. Ukazovatele vidieckeho rozvoja. In *Stratégia rozvoja vidieka na Slovensku*. Nitra: VES SPU, 1997. s.25-30. ISBN 80-7137-383-4.
26. MAJEROVÁ, V. 2002. Český venkov 2000 - Základní údaje. Praha: Česká zemědělská univerzita, 2002. 150 s. ISBN 80-213-0915-6.
27. MITAŠÍKOVÁ, M. 2009. Transformácia funkcií poľnohospodárskych podnikov v rozvoji vidieka v kontexte politik EÚ: dizertačná práca. Nitra: FEM SPU, 2009. s.16.
28. MUSGRAVE, R. A. - MUSGRAVEOVÁ, B. 1994. Veřejné finance v teorii a praxi. Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-856-03-76-4.
29. NEMEC, J. - WRIGHT, G. 1997. Verejné financie. Bratislava: NISPAcee, 1997. ISBN 80-967847-1-4.
30. OREMUSOVÁ, D. - DUBCOVÁ, A. - KRAMÁREKOVÁ, H. 2006. Potenciál revitalizácie vidieckeho mikroregiónu Termál podľa názorov obyvateľov. In *Rozvoj vidieka v kontexte integrácie SR do EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. s.66. ISBN 80-8069-808-2.
31. OREMUSOVÁ, D. 2003. Vybrané prvky územného rozvoja Mikroregiónu Thermál. In *Geografie XIV. Geografické aspekty stredoevropského priestoru*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s. 196-200. ISBN 80-210-3208-1.
32. PAPCUNOVÁ, V. – BALÁŽOVÁ, E. 2006. Majetok obcí. Nitra: Slovenská akadémia poľnohospodárskych vied, 2006. 123 s. ISBN 80-89162-19-3.
33. PĀTOPRSTÝ, M. 2008. Rozvoj vidieka prostredníctvom programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. In *Vybrané otázky agrárneho práva Európskej únie IV. Štrukturálne zmeny v agrosektore* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2008. s.76. ISBN 978-80-552-0014-9.
34. PEKOVÁ, J. - PILNÝ, J. 1998. Veřejná správa a finance. Praha: Codex, 1998. 302 s. ISBN 80-85963-85-X.
35. PELCL, P. - HAVRÁNEK, T. - LEHMANNOVÁ, A. - MARTÍNEK, J. 2008. Metodika dobré praxe místních akčních skupin v České republice. Plzeň: Centrum pro komunitní práci, 2008. s.13. ISBN 978-80-86902-74-6.

36. PORUBSKÝ, J. 2006. Rozvoj vidieka EÚ v novom plánovacom období. In *Regióny – vidiek - životné prostredie - I. časť*. Nitra: SPU, 2006. s.346. ISBN 80-8069-709-4.
37. POSLUCH, M. - CIBULKA, Ľ. 2003. Štátne právo Slovenskej republiky. - 1. vyd. - Šamorín : Heuréka, 2003. 334 s. ISBN 80-89122-07-8.
38. ROGERSON, P. 1998. A spatian version of the Chi-square good-ness-of-fitt and its application to tests for spatial cluste-ring. In *Econometric Advances in Spatial Modelling and Methodology*. Dordrecht: Kluwer, 1998.
39. ROHÁČIKOVÁ, K. 2006. Vplyv štrukturálnych zmien podnikateľských subjektov v oblasti poľnohospodárstva na rozvoj vidieka v Nitrianskom regióne. In *K otázkam poľnohospodárskej politiky EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. s.160. ISBN 80-8069-688-8.
40. RUMANOVSKÁ, Ľ. 2006. Nové perspektívy politiky rozvoja vidieka v EÚ na roky 2007 - 2013. In *K otázkam poľnohospodárskej politiky EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. s.145. ISBN 80-8069-688-8
41. RUSNÁK, P. 2006. Budovanie kapacít pre Leader v Banskobystrickom kraji. In *Rozvoj vidieka v kontexte integrácie SR do EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. s.33. ISBN 80-8069-808-2.
42. SEARS, D. W. a i. 1992. Gearing UP For Success: Organizing a State for Rural Development. Washington, D.C. USA: The Aspen Institute, 1992. s.66. ISBN 0-89843-120-4.
43. SPIŠIAK, P. a i. 2005. Agrorurálne štruktúry Slovenska po roku 1989. Bratislava: Geografika, 2005. 186 s. ISBN 80-969338-4-1.
44. SPIŠIAK, P. - KLAMÁR, R. 2003. Návrh štruktúry pracovných príležitostí vo vidieckom mikroregióne Ptava na základe percepcie miestneho obyvateľstva. In *Geografie XIV*. Brno: Masarykova univerzita, 2003. s.164-168. ISBN 80-210-3208-1.
45. STAROŇOVÁ, K. - SIČÁKOVÁ - BEBLAVÁ, E. 2006. Verejná politika a miestna samospráva: štyri princípy spravovania. Bratislava: Ústav verejnej politiky FSEV UK, 2006. 234 s. ISBN 80-89244-13-0.
46. STEHLO, P. - BUDAY, Š. 2007. Definovanie zásad diverzifikácie vidieckeho hospodárenia s finančnými nástrojmi spoločenstva, hlavne EAFRD (Štúdia č. 128/2007). Bratislava: VÚEPP, 2007. 49 s. ISBN 978-80-8058-462-7.
47. ŠVANTNEROVÁ, Ľ. - KOŽIAK, R. 2005. Ekonomika miestnej samosprávy. Banská Bystrica: Ekonomická fakulta UMB, 2005. 98 s. ISBN 80-8083-117-3.

48. TEJ, J. 2002. Región a správa. Prešov: FHaPV Prešovská univerzita, 2002. 182 s. ISBN 80-8068-139-2.
49. TVRDOŇOVÁ, J. 2006. Príprava kapacít na EÚ prístup LEADER prostredníctvom technickej pomoci programu SAPARD v SR. In *Rozvoj vidieka v kontexte integrácie SR do EÚ* [Zborník na CD ROM]. Nitra: SPU, 2006. ISBN 80-8069-808-2.
50. ŽÁRSKA, E. – REPKOVÁ, E. – SEKEREŠOVÁ, E. 2006. Miestny rozvoj a finančná kapacita obcí. In *Regióny - vidiek - životné prostredie 2006 - II. časť*. Nitra: SPU, 2006. s.486. ISBN 80-8069-728-0.
51. ŽÁRSKA, E. a kol. 2007. Komunálna ekonomika a politika. Bratislava: Ekonóm, 2007. 191 s. ISBN 978-80-225-2293-9.

Odborné časopisy a publikácie:

52. DEMARTY, J. L. 2006. *Leader+ Magazine: Inovácia v Leader+*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2006. č.5. s.3. ISSN 1830-1096.
53. DOWER, M. 2004. Vidiek je pre rozšírenú Európu výzvou. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2004. č.3. s.3.
54. Európska komisia. 2006. Prístup Leader: základný sprievodca. Luxemburg: ÚVÚPES, 2006. 19 s. ISBN 92-79-02058-7.
55. Európska rada. 2005. Nový prístup k európskym politikám v programovacom období 2007 - 2013. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2005. č.3.s.6.
56. Európske spoločenstvá. 2006. Politika rozvoja vidieka EÚ na obdobie 2007 - 2013. Luxemburg: ÚVÚPES, 2006. 21 s. ISBN 92-79-03703-X.
57. Európske spoločenstvá. 2007. Vysvetlenie Spoločnej poľnohospodárskej politiky. Luxemburg: ÚVÚPES, 2007. 19 s. ISBN 978-92-79-09428-6.
58. FISCHER BOEL, M. 2005. *Leader + Magazine: Používanie nového know - how a nových technológií*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2005. č.2. s.3. ISSN 1830-1207.
59. GECÍKOVÁ, I. 2006. Hodnotenie ekonomickej základne vidieckych regiónov aplikáciou analýzy štrukturálnych zmien. In *Acta regionalia et environmentalica*. Nitra: SPU, 2006, č.2, s.36. ISSN 1336-9253.
60. CHRENEKOVÁ, M. - KOBIDOVÁ, T. 2005. Nové perspektívy rozvoja vidieka Európskej únie. Nitra: ÚVTIP, 2005. s.7-8.

61. Infobulletin regionálneho pracoviska NSRV pre Banskobystrický kraj. 2009. Rozvoj vidieka v Banskobystrickom kraji 2009. OZ Vidiecky parlament Banskobystrického kraja: Banská Bystrica, 2009.
62. KODADA, M. 2009. Leader mobilizuje vidiek. In *Euroreport plus*. Bratislava: Republica, 2009. s.30. ISSN 1336-8796.
63. RAUE, P. 2008. Dosiachnuté výsledky Leadera: rozmanitosť teritoriálnych skúseností. In *Leader+ Magazine: Dosiachnuté výsledky Leadera: rozmanitosť teritoriálnych skúseností*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2008. č.11. s.6-7. ISSN 1830-1207.
64. RODRIGUEZ, J. M. S. 2005. *Leader+ Magazine: Zlepšovanie kvality života vo vidieckych oblastiach*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2005. č.1. s.3. ISSN 1830-1207.
65. SARACENO, E. 2008. Teritoriálne stratégie. In *Leader+ Magazine: Dosiachnuté výsledky Leadera: Rozmanitosť teritoriálnych skúseností*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2008. č.11. s.37. ISSN 1830-1207.
66. SCHAUSBERGER, B. 2008. Budovanie partnerstiev. In *Leader+ Magazine*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2008. č.9. s.24. ISSN 1830-1207.
67. SIVENAS, N. 2006. Nová politika rozvoja vidieka. In *Leader+ Magazine. Budúcnosť iniciatívy Leader*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2006. Č.6. s.3. ISSN 1830-1142.
68. TVRDOŇOVÁ, J. 2005. Nový prístup k európskym politikám v programovacom období 2007 - 2013. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2005. č.3. s.6.
69. TVRDOŇOVÁ, J. 2005. Podpora rozvoja vidieka v období 2007 - 2013. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2005. č.3. s.9-10.
70. TVRDOŇOVÁ, J. 2006. Čo je to LEADER?. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2006. č.3. s.14.
71. TVRDOŇOVÁ, J. 2008. Správa vecí verejných a dosiahnuté teritoriálne výsledky v prístupe Leader EÚ. In *Leader+ Magazin: Dosiachnuté výsledky Leadera: Rozmanitosť teritoriálnych skúseností*. Brusel: Európske observatórium pre vidiecke oblasti, 2008. č.11. s.32, 34. ISSN 1830-1207.
72. Vidiecky parlament. 2004. Závery z II. zasadnutia VIPA, Program pre vidiek. In *Náš vidiek*. Banská Bystrica: OZ VIPA a OZ VOKA, 2004, č.4. s.7.

Internetové zdroje:

73. BEŇADIK, J. 2008. Program rozvoja vidieka SR 2007-2013 [online]. Ministerstvo pôdohospodárstva SR. 2008 [cit. 2010-03-02].
74. BOKOROVÁ, M. - KOBIDOVÁ, T. 2004. Rozvoj vidieka v Európskej únii [online]. Nitra: ÚVTIP, 2004. s.2. [cit. 2010-03-01]. Dostupné na: <http://www.uvtip.sk/slovak/uvtip/iseu/doc/studie/rozvoj_vidieka_eu.pdf>.
75. BRIEDA, V. Podpora vidieka v rokoch 2006–2008-2013 [online]. Banskobystrický samosprávny kraj, Odbor regionálneho rozvoja, ÚP a ŽP. [cit. 2010-01-02].
76. COPLÁK, J. 2004. Eurofondy nasmerované najmä do pólův rastu [online]. Bratislava: Finančník o slovenskej a svetovej ekonomike, 2004. [cit. 2009-10-11]. Dostupné na: <<http://www.financnik.sk/financie.php?did=578&article=804>>.
77. FÁZIKOVÁ, M. 2009. Prednášky z predmetu Rozvoj vidieka [online]. Nitra: SPU KRR FEM, 2009. [cit. 2009-10-10]. Dostupné na: <<http://www.fesrr.uniag.sk/node/510><http://www.fesrr.uniag.sk/?q=node/510>>.
78. HRADISKÁ, A. 2008. Úloha partnerstiev pri financovaní rozvoja vidieka [online]. 2008. s.258, 260. [cit. 2010-02-03]. Dostupné na: <<http://www3.ekf.tuke.sk/konfera2008/zbornik/files/prispevky/hradiska.pdf>>.
79. Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Chopok – juh.
80. Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Malohont [online]. MAS Malohont: Hrachovo, 2008. [cit. 2010-01-02]. Dostupné na: <<http://www.malohont.sk/>>.
81. Integrovaná stratégia rozvoja územia MAS Podpoľanie [online]. MAS Podpoľanie: Detva, 2009. [cit. 2010-01-02]. Dostupné na: <<http://www.podpolanou.sk/sk>>.
82. JANOVCÍKOVÁ, D. LEADER [online]. Levoča: Centrum prvého kontaktu [cit. 2010-04-03]. Dostupné na: <www.cpk.sk>.
83. KOCIÁNOVÁ, I. 2008. Spájanie aktivít, ktoré podporujú hospodársky rozvoj vidieka [online] Bratislava, 2008. č.5. [cit. 2009-10-10]. Dostupné na: <<http://www.novaera.sk/clanok/435/>>.
84. KODADA, M. Stav implementácie Programu rozvoja vidieka SR 2007 – 2013 [online]. [cit. 2010-03-03]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/sk/?fid=2190>>.
85. KODADA, M. Oznámenie Riadiaceho orgánu k výsledkom z hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu MAS [online]. MP SR [cit. 2010-01-03]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=1&id=1544>>.

86. KOZOVSÝ, D. 2006. Teoretické a praktické aspekty fiškálnej decentralizácie. In *Národná a regionálna ekonomika VI* [online]. Košice: Technická univerzita v Košiciach, 2006. s.197. [cit. 2009-06-11]. Dostupné na: <<http://www3.ekf.sk/work/Konferencia%20Herlany/zbornikCD/doc/Kozovsky.pdf>>.
87. LIETAVA, M. 2009. ROP 2007 - 2013 [online]. Senec: MVRR, 2009. [cit. 2009-08-10]. Dostupné na: <<http://www.nsrv.sk/download.php?35>>
88. Molnárová, M. 2008. Informatívna správa o priebehu realizácie projektu Vzdelávanie na vidieku, príprava KSK na program LEADER, vytváranie miestnych akčných skupín a stratégií rozvoja [online]. Košice: 2008 [cit. 2010-02-02].
89. NEMŠOVSKÝ, J. 2008. Výzva na predkladanie Integrovaných stratégií rozvoja územia z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 pre opatrenie 4.1 a 4.3 [online]. PPA: Bratislava, 2009. [cit. 2009-11-10]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/>>.
90. NIŽŇANSKÝ, V. 2006. Decentralizované Slovensko je jediným dlhodobou udržateľným riešením [online]. 2006 [cit. 2009-11-09]. Dostupné na: <<http://www.euractiv.sk/regionalny-rozvoj/interview/>>.
91. Pôdohospodárska platobná agentúra: [online]. 2008 [cit. 2009-11-10]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/index.php?navID=123>>.
92. Priatelia Zeme Európa. 2004. Poľnohospodárstvo v rozšírenej EÚ - riziká a príležitosti. [online]. Poniky: CEPA, 2004. s.52-54. [cit. 2010-02-01]. Dostupné na: <http://www.foeeurope.org/agriculture/publications/E&A_national/CEPA>.
93. RUSNÁK, P. 2009. Miestne akčné skupiny Banskobystrického kraja [online]. Vidiecky parlament Banskobystrického kraja. Senec: 2009. [cit. 2010-03-02]. Dostupné na: <<http://bbvipa.webnode.sk/>>.
94. SITA: Samosprávy dostanú dávku na podporu zamestnanosti. [online]. Bratislava: Petit Press, 2010. [cit. 2010-07-09]. Dostupné na: <<http://ekonomika.sme.sk/>>.
95. SLOBODA, D. 2008. Spor o póly rastu. In *Konzervatívne listy* [online]. Bratislava: Konzervatívny inštitút M. R. Štefánika, 2008. [cit. 2009-10-11]. Dostupné na: <http://www.konzervativizmus.sk/article.php?1919&ezin_author_id=48>.
96. Spravodajca Národnej siete rozvoja vidieka [online]. ARVI, 2010. [cit. 2010-04-02]. Dostupné na: <<http://www.nsrv.sk/index.php?pl=12&article=59>>.
97. Vidiecky parlament ŽK. 2007. Metodika pre prípravu stratégií LEADER a tvorbu MAS v Žilinskom kraji [online]. Žilina: Vidiecky parlament ŽK, 2007 [cit. 2010-03-02]. Dostupné na internete: <<http://www.zask.sk/showdoc.do?docid=4474>>.

98. Výzva na predkladanie ŽoNFP z PRV SR 2007 – 2013 pre opatrenie 3.4.1 [online]. PPA, 2009 [cit. 2010-02-02]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/>>.
99. Výzva na predkladanie ŽoNFP z PRV SR 2007 – 2013 pre opatrenie 3.4.2 [online]. PPA, 2009 [cit. 2010-02-02]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/>>.

Zákony, nariadenia a strategické dokumenty:

100. BECKETT, M. 2005. Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka. In *Úradný vestník Európskej únie* [online]. Brusel: Rada Európskej únie, 2005. 277 s. [cit. 2010-03-02]. Dostupné na: <<http://eur-lex.europa.eu/>>.
101. Európska charta miestnej samosprávy [online]. Združenie miest a obcí Slovenska 2009. [cit. 2009-11-10]. Dostupné na: <www.zmos.sk>.
102. Konceptia decentralizácie a modernizácie verejnej správy [online], Mesa10, Centrum pre ekonomické a sociálne analýzy. 2001. [cit. 2009-10-09]. Dostupné na: <http://www.mesa10.sk/subory/archiv/980982000_koncepcia_decentralizacie_2001>.
103. Národný strategický plán rozvoja vidieka SR na programovacie obdobie 2007-2013 [online]. Bratislava: MP SR, 2006. s.15,42. [cit. 2010-02-02]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/sk/index.php?navID=1&id=33>>.
104. Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013 [online]. Bratislava: MVRR SR, 2007. s.13. [cit. 2009-09-09]. Dostupné na: <<http://www.nsrr.sk/>>.
105. Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 [online]. Bratislava: MP SR, 2007. s.7-8, 53. [cit. 2009-09-08]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/index.php?navID=132>>.
106. Program rozvoja vidieka SR 2007 - 2013. 2007. Systém finančného riadenia Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka [online]. Bratislava: MP SR, 2007. s.27. [cit. 2009-10-10]. Dostupné na: <<http://www.land.gov.sk/>>.
107. PRÖLL, J. 2006. Rozhodnutie Rady z 20. februára 2006 o strategických usmerneniach Spoločenstva pre politiku rozvoja vidieka 2007 - 2013 (2006/144/ES). In *Úradný vestník Európskej únie* [online]. Brusel: Rada EÚ, 2006. s. 21-22. [cit. 2010-01-01]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/index.php?navID=196&ofs1=10>>.
108. Usmernenie pre administráciu osi 4 Leader z PRV SR 2007 - 2013 [online]. Bratislava: MP SR, 2008. [cit. 2009-11-10]. Dostupné na: <<http://www.apa.sk/>>.
109. Zákon NR SR č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja.

PRÍLOHY

Príloha č. 1:

Dotazník k podpore obcí v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 - 2013

Pre manažérov miestnych akčných skupín v Banskobystrickom kraji:

CHOPOK – JUH, MALOHONT a PODPOĽANIE

Vážená(ý) pani/pán,

Dostáva sa Vám do rúk dotazník, na základe ktorého mi môžete pomôcť zmapovať miestne akčné skupiny, ako nový nástroj podpory rozvoja vidieka a obcí v Slovenskej republike. Dotazník je určený manažérom troch miestnych akčných skupín Banskobystrického kraja, ktoré boli úspešné a splnili podmienky v prvom kole hodnotenia Integrovaných stratégií rozvoja územia a výberu miestnych akčných skupín v rámci Slovenskej republiky.

Som študentkou posledného ročníka Fakulty európskych štúdií a regionálneho rozvoja na Slovenskej poľnohospodárskej univerzite v Nitre a dotazník mi posluží ako podklad pre výskum diplomovej práce s názvom: „Podpora obcí v rámci politiky rozvoja vidieka na roky 2007 – 2013“.

Bc. Petra Pokorádiová
Rúbanisko 3/6
984 03 Lučenec
Kontakt: tel.: +421 908 805 582
e-mail: pokoradiova.petra@gmail.com

IDENTIFIKÁCIA MAS

Meno a priezvisko štatutárneho zástupcu	
Meno a priezvisko manažéra MAS	
Adresa MAS	
Email kontakt	
Telefón	
Fax	
Mobil	
Web stránka	

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA MAS PODĽA SEKTOROV

1) Uveďte celkový počet členov MAS a zastúpenie podľa sektorov:

Zastúpenie sektora v MAS	Počet členov
Verejný sektor	
Súkromný sektor	
Občiansky sektor	
Počet členov MAS celkom	

ORGANIZAČNÁ ŠTRUKTÚRA MAS PODĽA ORGÁNOV

1) Uvedte celkový počet členov Riadiaceho orgánu MAS a zastúpenie podľa sektorov:

Zastúpenie sektora v Riadiacom orgáne	Počet členov
Verejný sektor	
Súkromný sektor	
Občiansky sektor	
Počet členov Riadiaceho orgánu MAS celkom	

2) Uvedte celkový počet členov Kontrolného orgánu MAS a zastúpenie podľa sektorov:

Zastúpenie sektora v Kontrolnom orgáne	Počet členov
Verejný sektor	
Súkromný sektor	
Občiansky sektor	
Počet členov Kontrolného orgánu MAS celkom	

IMPLEMENTÁCIA PRÍSTUPU LEADER V MAS PROSTREDNÍCTVOM SKUPINY OPATRENÍ 3.4 PROGRAMU ROZVOJA VIDIEKA SR 2007 - 2013

1) Uvedte stanovenú minimálnu a maximálnu výšku oprávnených výdavkov na projekt v rámci výziev na predkladanie ŽoNFP pre opatrenia 3.4.1 a 3.4.2:

Opatrenie 3.4 PRV SR 2007 - 2013	Minimálna suma	Maximálna suma
3.4.1 Základné služby pre vidiecke obyvateľstvo		
3.4.2 Obnova a rozvoj obcí		

2) Uvedte názov zrealizovaných výziev rámci skupiny opatrení 3.4, dátum vyhlásenia a uzávierky prvého kola výziev na predkladanie ŽoNFP:

Názov výzvy	Dátum vyhlásenia	Dátum uzávierky

- Uvedte plánovanú finančnú alokáciu na výzvu pre opatrenie 3.4.1:.....Eur
- Uvedte plánovanú finančnú alokáciu na výzvu pre opatrenie 3.4.2:.....Eur
- Uvedte celkový počet podaných projektov a celkovú požadovanú sumu finančných prostriedkov z PRV SR 2007 - 2013, v rámci opatrení 3.4.1 a 3.4.2:

Projekty	Suma celkom (Eur)	Počet celkom
Podané ŽoNFP v rámci MAS (opatrenie 3.4.1)		
Podané ŽoNFP v rámci MAS (opatrenie 3.4.2)		

- Uvedte celkový počet projektov schválených v rámci MAS:.....
- Uvedte celkový počet neschválených projektov v rámci MAS:.....
- Uvedte postup a spôsob hodnotenia a výberu projektov v rámci MAS:

- Uvedte počet členov a zloženie Výberovej komisie MAS:

Zloženie Výberovej komisie MAS	Počet členov
Členovia MAS	
Externí členovia	

- Uvedte dátum uzavretia výberu projektov v rámci MAS:.....
- Uvedte dátum zaslania na Pôdohospodársku platobnú agentúru:.....

3) Uvedte Harmonogram plánovaných výziev MAS pre skupinu opatrení 3.4 financovaných z Programu rozvoja vidieka SR 2007 - 2013 v rámci realizácie prístupu LEADER:

Termín vyhlásenia	Opatrenie 3.4	Oprávnení žiadateľa	Termín uzavretia

Ďakujem za čas venovaný vyplneniu dotazníka a spoluprácu.